

الان واقعاً فضای مجازی، یک بخش حقیقی از زندگی مردم شده؛... آنچه عرض من است و من روی آن تکیه می‌کنم این است که فضای مجازی بدون اختیار ما، از بیرون اختیار ما دارد مدیریت می‌شود؛ بحث این است. فضای مجازی یک چیزی نیست که آدم بتواند مثل یک آب روانی هرچور که می‌خواهد از آن استفاده بکند، دیگران دارند این آب را به یک سمتی که خودشان می‌خواهند هدایت می‌کنند؛ آن‌ها دارند مدیریت می‌کنند این فضا را. خوب وقتی که ما می‌دانیم کسانی از بیرون دارند این فضای مجازی را - که ماهم دست‌اندرکارش هستیم و مبتلا به ماست- هدایت می‌کنند و مدیریت می‌کنند، ما نمی‌توانیم بیکار بنشینیم در مقابل او؛ ما نمی‌توانیم مردمان که با فضای مجازی ارتباط دارند، بی‌پناه رها کنیم در اختیار آن مدیری که دارد پشت پرده، فضای مجازی را اداره می‌کند. عوامل مسلط بین‌المللی در این زمینه‌ها بشدت فعالند: از لحاظ خبردهی، خبررسانی، تحلیل داده‌ها و امثال گوناگون؛ هزاران کار دارد انجام می‌گیرد روی فضای مجازی.

فهرست

مقدمه ۴

بخش اول

گزارش های علمیه ۷

بخش دوم

کتابها ۱۴۷

بخش سوم

گزارش های کارشناسی ۱۶۱

بخش چهارم

گزارش های دفتر مطالعات اسلامیه و ارتباطات حوزوی ۱۷۱

مقدمه‌ای بر معرفی آثار پژوهشگاه

فضای مجازی با شتاب شگرف و رو به تزایدی در حال بسط و گسترش بوده و تمام ساحات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی زندگی بشر را درنور دیده است. به طوری که هر روز بخش بزرگی از زیست انسانی را در خود فرو می‌برد و حیات متفاوت و جدیدی به آن می‌دهد، و چنین جلوه می‌کند که فضای کاملاً متفاوت با فضای واقعی است که از منطق یکسر متفاوتی تبعیت می‌کند، درحالی که این فضا در واقع همان فضای واقعی بسط یافته تحت پیشرفت‌های فناورانه نوین است. در واقع، فضای مجازی با ویژگی‌های خود نظیر شبکه‌ای شدن، هوشمند شدن، خدماتی شدن، زمان‌مندی و مکان‌مندی، فشردگی زمانی و مکانی، ۳۶۰ درجه‌ای شدن، مجازی شدن، اطلاعاتی و داده‌بنیاد شدن، سکویی شدن، کالایی شدن، زیست‌بوم انسان و اشیاء، همگرایی ابزارها، برخطی دائم (اتصال به جای ارتباط) و ... موجب ظهور شکل جدیدی از نهادهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، حقوقی و سیاسی شده است. به طوری که هر کدام از این نهادها امروزه با پدیده‌ها و مسائلی روبرو هستند که تا پیش از این، نظریه‌پردازان و سیاست‌گذاران نسبت به آن‌ها درک و فهمی نداشتند. همین امر باعث غافلگیری بسیاری از کشورها در مواجهه با فضای مجازی شده است.

در این میان، شورای عالی و مرکز ملی فضای مجازی به عنوان نقطه کانونی برای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگی دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با فضای مجازی کشور، که از جمله وظایف مهم آن، رصد مداوم این تحولات در جهت مواجهه فعال و خردمندانه با آن‌هاست؛ درصدد بوده تا تصویری نسبتاً منقح از روندها، چالش‌ها، فرصت‌ها و اقدامات انجام‌شده برای فضای مجازی کشور ارائه دهد.

در همین راستا، پژوهشگاه فضای مجازی مرکز ملی، به‌عنوان بازوی اصلی فکری و اندیشه‌ای مرکز ملی فضای مجازی شکل گرفت تا با بهره‌برداری از ظرفیت جامعه نخبگانی دانشگاهی و خبرگانی کارگزاران کشور در این مواجهه فعال و خردمندانه با تحولات فضای مجازی نقش‌آفرینی نماید.

مجموعه پیش رو، معرفی برخی از آثاری است که در پژوهشگاه فضای مجازی تهیه و در راستای تحقق ارزش‌های مذکور ارائه شده است. امید است که این تلاش‌ها مقبول درگاه خداوند متعال قرار گرفته و در خدمت کارآمدی و اعتلای خط‌مشی فضای مجازی جمهوری اسلامی ایران مؤثر افتد.

سید ابوالحسن فیروزآبادی
دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی

بخش اول

گزارش های علمی

محاسبات عاطفی

پدیدآورنده : دکتر محمد کاظمی فرد
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

هوش یکی از قدیمی‌ترین مفاهیم روان‌شناسی است؛ بر اساس تئوری هوش چندگانه تنها با استفاده از آزمون IQ نمی‌توان هوش یک انسان را اندازه‌گیری نمود. هوش هیجانی قسمتی از گروه هوش شخصی است. هوش هیجانی قابلیت‌هایی برای تشخیص، دسترسی، فهمیدن و مدیریت هیجان است. بسیاری از تحقیق‌های هوش مصنوعی، تنها بر روی جنبه‌های عقلانی تصمیم‌گیری متمرکز بوده است؛ تحقیقات نشان داده است که هیجان در تصمیم‌گیری، ادراک، یادگیری و بسیاری از مکانیسم‌های تفکر منطقی نقشی کلیدی بازی می‌کند. اگر بخواهیم که رایانه‌ها به‌طور کامل هوشمند باشند و به‌طور طبیعی با ما ارتباط برقرار کنند، باید قابلیت تشخیص، فهم، حتی داشتن و نمایش هیجان را به رایانه‌ها بدهیم.

محاسبات عاطفی در ارتباط با مطالعه و توسعه سیستم‌ها و ابزارهایی است که می‌توانند هیجانات انسان را تشخیص، تفسیر، پردازش و شبیه‌سازی نمایند. این محاسبات یک موضوع میان‌رشته‌ای بین علوم رایانه، روانشناسی و علوم شناختی است. محاسبات عاطفی دارای یک بازار روبه رشد است که کشور ما نیز می‌تواند سهم بسزایی از این بازار را در اختیار بگیرد.

۲ سلبریتی‌های مجازی

پدیدآورنده: دکتر احسان شاه قاسمی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

بیش از ۱۳ سال از آمدن تکنولوژی‌های وب ۲.۰۰ می‌گذرد و این تکنولوژی‌ها انقلابی در صنعت شهرت و فرهنگ شهرت ایجاد کرده‌اند. با این حال، متأسفانه در ایران، دانشگاه‌ها در این زمینه بسیار کم‌کار بوده‌اند و تا جایی که به نظر می‌رسد، تعداد پایان‌نامه‌های مربوط به سلبریتی‌ها تاکنون کمتر از ده پایان‌نامه است. سیاست‌های ما درباره سلبریتی‌ها تا این نقطه چندان مطلوب نبوده و چشم‌انداز روشنی هم دیده نمی‌شود. متن حاضر تلاش می‌کند تا با پرداختن به یکی از پدیده‌های اجتماعی و فرهنگی نوظهور در عصر فضای مجازی یعنی «سلبریتی‌های مجازی»، به فهم و درک ابعاد و وجوه مختلف آن برای جامعه علمی و سیاستی کشور کمک کند.

حکمرانه چندذی ربطی فضای مجازی

پدیدآورنده : یاسر خوشنویس

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

حکمرانی چند ذی ربطی رویکردی نسبتاً جدید برای حکمرانی در حوزه عمومی است که طی دو دهه اخیر مورد توجه قرار گرفته است. در سند نهایی اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی در سال ۲۰۰۵ در تونس که به دستور کار تونس شهرت یافت، پیشنهاد شده است که حکمرانی بین‌المللی اینترنت به شکلی چند ذی ربطی پی گرفته شود. این ایده را می‌توان در سطح ملی نیز به کار بست. در این گزارش، پس از مروری بر مفهوم و شاخصه‌های حکمرانی چند ذی ربطی و انتقادات مطرح شده نسبت به آن، دو سند بین‌المللی را که استلزاماتی در زمینه حکمرانی چند ذی ربطی دارند، مرور می‌کنیم و سپس، با تکیه بر شاخص‌های حکمرانی چند ذی ربطی در سند «شاخص‌های جهانشمول بودن اینترنت» که توسط یونسکو منتشر شده است، نگاهی به وضعیت کنونی کشور از حیث حکمرانی چند ذی ربطی فضای مجازی خواهیم داشت. در نهایت، پیشنهادهایی را درباره نزدیک شدن به رویکردی چند ذی ربطی در حکمرانی فضای مجازی در ایران مطرح خواهیم کرد.

۴ کلان داده و آینده علوم انسانی - اجتماع

پدیدآورنده: یحیی شعبانی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

داده‌ها همه جا حضور دارند. ظهور ابزارهای دیجیتال و استفاده از آن‌ها در فعالیتهای یومیه موجب شده است تا اغلب این فعالیت‌ها ردپاهای دیجیتال از خود بر جا بگذارند. در دنیای امروز به صورت روزانه حجم بسیار بزرگی از داده‌ها (کلان داده‌ها) تولید می‌شود که علاوه بر نیاز به ذخیره‌سازی، نیازمند پردازش و مدیریت نیز هستند. کلان داده‌ها امروزه به عنصری جدایی ناپذیر در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات تبدیل شده‌اند علی‌الخصوص با توسعه روزافزون شبکه‌های اجتماعی. قابلیت‌ها و توانایی‌های ما برای اندازه گرفتن پدیده‌های طبیعی و اجتماعی از طریق کلان داده‌ها در مقیاسی بی‌سابقه به سرعت در حال افزایش است. در علم، قابلیت برای گردآوری و تحلیل حجم عظیمی از داده‌ها و ردپای دیجیتال آن‌ها موجب پیشرفت‌های فراوانی شده و در بسیاری از حوزه‌های پژوهشی تغییرات صریحی ایجاد نموده است. جهان جدید در حال تجربه‌ی بحران‌های فراگیر و گسترده‌ای است و با چالش‌های جدیدی مواجه است؛ به عنوان مثال انفجار جمعیتی مسائل جدیدی را برابر ما قرار می‌دهد. برای حل این چالش‌ها نیازمند فهم دینامیک اجتماعی و نیز ساختار سازمان‌های اجتماعی هستیم. سیل داده‌ها امکان رویکرد کاملاً جدیدی برای تحلیل اجتماعی فراهم می‌آورد و علوم اجتماعی با کمک گرفتن از همین رویکرد جدید می‌توانند با چالش‌های فوق‌الذکر مواجه شوند.

شانزده کاوش درزمینه چشم انداز فرهنگ رسانه های اجتماعی

پدیدآورنده: دکتر حامد حاجی حیدری
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

واکنش اولیه فعالان فرهنگی که با فضای فرهنگی پیشین مانوس بوده اند، نگرانی است؛ ولی پس از آن که منطق این فضای تعاملی و هوشمند معلوم شد، مشخص می شود که اگر این فضا در استمرار تلاش های اخلاقی برای گستردن ریشه های انسانی و تاریخی خویش قرار گیرد، یک ظرفیت مثبت است. پس از آن که این ظرفیت ها معلوم شد، مسجل خواهد شد که ریشه های محکم در معنا نباید از مواجهه با سپهر جدید نگران باشند. اگر این ظرفیت ها معلوم شود، فرهنگ های ریشه دار فرصتی تاریخی خواهند یافت. از این روست که برای یک بنیادگرای ابراهیمی (علیه السلام) فرهنگ آنلاین، یک فرصت تاریخی برای گستردن فکری است که نگاهی جهان شمول داشته است. این گزارش جنبه های مختلف این دگرگونی را کاوش می کند.

الگوی نیش ضلعی حکمرانه ج.ا.ا در فضای مجازی

پدیدآورنده: حجت الاسلام دکتر رضا غلامی

گروه: مطالعات اسلامی فضای مجازی بشه دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

فضای مجازی در زمان حاضر در تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی مردم جهان نفوذ کرده و در حال ایجاد یک تمدن جدید بشری است که از تمدن‌های قبل به مراتب فراگیرتر است. بدون شک حکمرانی چنین فضایی - که از یک طرف با تسهیل ارتباط و ارائه فناوری‌ها و خدمات جدید و شگفت‌آور ضریب نفوذ بسیار بالایی داشته و بسیار سریع‌تر از فرهنگ غرب در حال هضم کردن کاربران یعنی مردم خود است و از طرف دیگر با قابلیت‌های خود در حال تبدیل کردن حاکمیت ملی - حکومتی به یک حاکمیت شبکه‌ای- شرکتی فرامرزی است - امری بسیار پیچیده و خطیر است. این مسئله بیش از سایر کشورها برای جمهور اسلامی ایران یک تهدید حساب می‌شود؛ چرا که این کشور همواره در معرض تهدیدات دشمنان خود به خصوص جریان صهیونیسم قرار دارد و اکثر شرکت‌های بزرگ و صاحب نفوذ در فضای مجازی تحت سلطه این جریان هستند. لذا بررسی مسئله حکمرانی در کشور ما اهمیت بسیار بالایی داشته و همت ویژه‌ای را می‌طلبد.

محلّی سازی داده‌ها

پدیدآورنده: حسین حسینی
گروه: علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار: ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

هدف این گزارش معرفی مفهوم محلّی سازی داده‌ها است. محلّی سازی داده که به‌طور مختصر به معنای ذخیره داده‌های تولید شده در داخل هر کشور بر روی سرورهای همان کشور است، ملی‌گرایی داده نیز نامیده می‌شود. در این گزارش ضمن مرور تعاریف مختلف محلّی سازی داده‌ها، فرصت‌های و چالش‌هایی که اتخاذ این رویکرد برای هر کشور دارد تحلیل می‌شود. در پایان نیز گزارشی از سیاست‌های محلّی سازی داده در کشورهای چین، روسیه، هند و همچنین اتحادیه اروپا ارائه می‌شود.

معرفه برنامه پیشگامه آن لایف

پدیدآورنده: یحیی شعبانی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

کمیسیون اروپایی در سال ۲۰۱۲ برای پاسخ دادن به پرسش‌هایی که به تأثیر فاوا بر روی وضعیت انسان مربوطاند برنامه‌ای پژوهشی با عنوان «پیشگامی آن‌لایف» را کلید زد. عنوان کامل این پروژه از این قرار است: پیشگامی آن‌لایف: بازمهندسی مفاهیم برای بازاندیشی در دلواپسی‌های اجتماعی در گذار دیجیتال. در واقع کمیسیون اروپایی در قالب این برنامه جمعی از اندیشمندان فعال در حوزه فضای مجازی را که سابقه کاری آن‌ها قابل توجه است گرد هم آورد تا به پرسش‌هایی مانند پرسش فوق پاسخ بدهند. به‌طور کلی آنچه برای سیاست‌گذاران در کمیسیون اروپایی اهمیت داشت و دارد این است که توسعه فاوا چه تأثیرات رادیکالی بر روی وضعیت انسان دارد. سیاست‌گذاری و حکمرانی در چنین شرایطی بی‌تردید مبتنی بر نگرشی نظری است که معطوف به جهان بیش‌متصل باشد. فقط با داشتن چنین نگرشی است که می‌توان مسائل مرتبط با فاوا را به خوبی فهم و سپس حل کرد.

۹ تحلیل سیستم‌های اجتماعی-تکنیکه ابزاری برای سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد در حوزه فضای مجازی

پدیدآورنده: یاسر خوشنویس

گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار: ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

فضای مجازی را می‌توان یک سیستم اجتماعی-تکنیکه کلان در نظر گرفت. سیستم‌های اجتماعی-تکنیکه مجموعه‌ای از عناصر تکنیکه، انسانی و اجتماعی هستند که در تعامل با یکدیگر، هدفی را محقق می‌کنند. گروه‌های اجتماعی دخیل در این سیستم‌ها ارزش‌های مرجح و منافع/علائق متفاوتی دارند. سیاست‌گذاران سعی می‌کنند فاصله‌های میان وضعیت کنونی این سیستم‌ها و وضعیت مطلوب را شناسایی کنند و با انجام مداخلاتی در این سیستم‌ها، آن‌ها را به وضعیت مطلوب نزدیک سازند. این مداخلات در اکثر موارد همه گروه‌ها را به ارزش‌ها و منافع مرجحشان نزدیک نمی‌کنند. به عبارت دیگر، مداخلات نوعاً وضعیت‌های تراحم ارزش‌ها یا تعارض منافع پدید می‌آورند یا چنین وضعیت‌هایی را برجسته می‌سازند؛ بنابراین، هر مداخله سیاستی برای موفقیت در عرضه اجرا، به اقداماتی برای اقناع گروه‌هایی که ارزش‌ها یا منافع آن‌ها فدا می‌شوند و نیز به اقداماتی جبرانی برای آن گروه‌ها نیازمند است.

نمونه‌هایی از کدهای اخلاقی انجمن‌های خارجه مرتبط با فضای مجازی

پدیدآورندگان : محمد ادیبی و محمدصابر عرب سعید
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۸

یکی از راه‌های کاهش آسیب‌های فضای مجازی پایبندی به اخلاق عمومی زندگی بشری و نیز اخلاق تخصصی مربوط به فضای مجازی است. در این راستا پروژه‌ای با عنوان اخلاق فضای مجازی در پژوهشگاه فضای مجازی تعریف شد که به ارائه ساختاری برای استخراج کدهای اخلاقی این حوزه به خصوص با نگاه دینی و فلسفی برای کلیه مرتبطین با فضای مجازی پرداخت. در این راستا تعدادی از نمونه‌های خارجی کدهای اخلاقی که به نحوی مرتبط با فضای مجازی بودند نیز بررسی و مقالات هر یک از آنها ترجمه شدند. در این گزارش دو مورد از این مقالات ترجمه‌شده کدهای اخلاقی و رفتارهای حرفه‌ای آورده شده‌اند.

۱۱ درآمدی بر علوم اجتماعی محاسباته

پدیدآورنده : یحیی شعبانی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

رشد و دسترسی به کلان داده‌ها تأثیرات عمیقی در علوم اجتماعی به همراه آورده است. اولاً شاهد ظهور ابزارها و شیوه‌های جدیدی برای اندازه‌گیری پدیده‌های اجتماعی هستیم که نویدبخش نوعی انقلاب جدید در اندازه‌گیری است. ثانیاً کلان داده‌ها و روش تحلیل آنها از حیث روش‌شناختی نوع جدیدی از مدل‌سازی و شبیه‌سازی رفتار انسان را در علوم اجتماعی طرح می‌کنند. علوم اجتماعی محاسباتی قلمروی از علم است که بنا بر ماهیت میان‌رشته‌های آن چهارراه و محل ملاقات رشته‌های گوناگون است، از جمله ریاضیات، آمار، علوم کامپیوتر، علوم اجتماعی و علوم زیستی. کاربرد روش‌های الگوریتمی در علوم اجتماعی محاسباتی قرار است الگوریتم‌ها را به جای برهان‌های کلاسیک بنشانند. الگوریتم و برهان شیوه‌ی اقناع در علوم هستند و اجماعی بین‌الذهانی برای دانشمندان فراهم می‌آورند. طبیعی است که حضور محاسبه‌ی فراگیر در علوم اجتماعی هم نیازمند طرح مباحثی فلسفی درباره علوم اجتماعی محاسبه‌محور است و هم برخی مباحث کلاسیک فلسفی درباره علوم را زنده می‌کند. پرسش کانونی در این گونه مباحث آن است که آیا اساساً قرار است در علوم اجتماعی محاسباتی «پژوهش‌های اجتماعی» از نو ابداع شود یا با برخی اصلاحات در روش‌های کلاسیک مواجهیم.

فشار و مقاومت نبرد تازه میان دره سیلیکون و کنگره آمریکا

۱۲

پدیدآورنده : سید رضا حسینی

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

عدم اعتنا به اصول حفظ حریم شخصی کاربران، استخراج گسترده اطلاعات، سانسور داده‌ها، فرار مالیاتی و ایجاد انحصار در بازار صنایع فناوری، تنها گوشه‌ای از مواردی است که سبب انتقاد شدید طیف گسترده‌ای از افراد و گروه‌ها به شرکت‌های بزرگ فعال در حوزه فناوری شده است. اکنون در شرایطی که قدرت و نفوذ این شرکت‌ها به حد اکثر خود رسیده است، نهادهای قانون‌گذار و مدیران سابق غول‌های فناوری، مبارزه خود علیه انحصار ایجادشده در این بستر را تشدید کرده‌اند.

۱۳ } روندنگاری ارتباطات موبایل در گذار به نسل نهم (6G)

پدیدآورندگان : حمیدرضا مازندرانی و سجاد مولایی
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

ارتباطات موبایل (سیار) به عنوان یک فناوری حیاتی در جوامع امروزی، همواره در حال رشد و توسعه بوده است. به نحوی که هر ده سال نسل جدیدی از آن شکل گرفته است. منظور از نسل، مجموعه‌ای از فناوری‌ها در قالب یک معماری و ساختار است که با نسل قبلی تفاوت ویژه‌ای دارد. در حال حاضر، نسل پنجم ارتباطات موبایل (5G) در حال تجاری‌سازی و عرضه به بازار است. از طرفی، نسل چهارم (4G) که تحت عنوان LTE استانداردسازی شده، به بلوغ خود رسیده است. در این میان، علی‌رغم نیاز به سرمایه‌گذاری در مطالعات و پژوهش‌های مرتبط با شبکه 5G، شایسته است سیاست‌گذاران نسبت به آن چه که پس از 5G اتفاق خواهد افتاد، آگاهی و پیش‌زمینه لازم را داشته باشند. در این گزارش نیز هدف آن است که روند تغییرات در نسل‌های قبلی موبایل بررسی شده و بر همین اساس، تصویری از نسل‌های آتی ارتباطات موبایل از لحاظ قابلیت‌ها و فناوری‌های محقق‌ساز ترسیم گردد. این مهم، در برخی منابع پژوهشی با عنوان «فراتر از 5G Beyond 5G» یا «ارتباطات موبایل نسل 6 (6G)» یاد می‌شود و یک حوزه جدید پژوهشی برای محققان کشور محسوب می‌شود.

صدویک نکته کلیدی در باب اخلاق حکمرانه شبکه‌ای

۱۴

پدیدآورنده: دکتر حامد حاجی حیدری
گروه: مطالعات اخلاقی فضای مجازی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

هدف درست طراحی‌ها برای بهبود نظام حکمرانی این است که وزن اخلاقی مشروعیت سیاسی پابرجا بماند. برای این منظور باید امر اخلاقی در شکل‌دهی به سیاست تقویت شود. در بدو امر تصور این است که می‌شود از طریق توانمند ساختن انسان‌ها با کمک ماشین‌ها به این منظور دست یافت؛ ولی واقع آن است که سطح پیچیدگی «هوش مصنوعی» به حدی بالا رفته است که سازگاری انسانی حکمرانی با آن پیچیدگی قابل ملاحظه‌ای یافته است. این گزارش کوشش می‌کند تا با الهام از منابع متنوع و متعددی که در زمینه e-Governance از ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۹ در دست است (فهرست ۱۱۲ منبع نمونه در انتهای گزارش آمده است)، ۱۰۱ نکته و طرح مبحث را در زمینه اخلاق حکمرانی شبکه‌ای برای مطالعات آتی استخراج کند که فهرست و به اجمال تشریح می‌شوند. مراد از اخلاق حکمرانی - چنان که معنای واژه اخلاق (Ethics) نشان می‌دهد- دو دسته گزاره خواهد بود: یکی گزاره‌هایی که توصیه‌ها و یا به اصطلاح مرسوم کدهای اخلاقی مربوط به حکمرانی را ارائه می‌دهند و دیگری گزاره‌هایی که خصوصیات و در واقع خلق و خوی حکمرانی را بیان می‌کنند. این ۱۰۱ نکته گزاره‌هایی هستند که هر طرح جامع برای حکمرانی فضای سایبر باید نسبت به آن‌ها موضع معقول، منسجم و خودبازسازی‌شونده‌ای اتخاذ کند.

۱۵ درآمدی بر نهضت متن‌باز و آثار آن در حوزه‌های مختلف

پدیدآورنده : محمد اسماعیل حسنی جبل کندی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

از اوایل دهه ۷۰ میلادی گروهی از برنامه‌نویسان، با شعار آزادی کاربر شروع به فعالیت کردند. آن‌ها با به اشتراک گذاشتن نرم‌افزارهایی که تولید می‌کردند به کاربر این آزادی را می‌دادند تا به هر شکل که دوست دارد از محصول بهره ببرند. در طول تقریباً نیم‌قرن گذشته حامیان این تفکر به تأسیس سازمان‌ها و شرکت‌ها اقدام کرده و ساختارهای حقوقی منسجمی در دفاع و تبلیغ از خود ایجاد کرده‌اند. این نهضت توانست در بسیج عمومی بسیار موفق عمل کند و از لحاظ جمعیت همکار، رکوردهایی تاریخی بدست آورد. سواى از موفقیت‌های فوق، شعار «آزادی»، این طرز فکر را آباستن تحولات فکری بسیاری کرده است. مکاتب فکری مختلف توانسته‌اند از این فن (آزادبودن نرم‌افزار) در راستای اهداف خود استفاده کنند و حتی زیرشاخه‌های خاص خود مانند رمزآنارشی را معرفی کنند. در این گزارش سعی کرده‌ایم به معرفی برخی جوانب این طرز فکر پردازیم. در این راستا و در فصل نخست به معرفی این فن پرداخته و سپس تاریخچه متن‌باز، جایگاه آن در مکاتب مختلف بشری، اقتصاد، حقوق و امنیت را بررسی کرده‌ایم.

۱۶ جاودانگه مجازی

پدیدآورنده : سید علی حسینی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

برابرسازی کل مغز فرایندی است که ادعا می شود با پیشرفت فناوری و طی مراحل فنی برابرسازی، می تواند مبنایی برای بی نیازی ذهن از زیرساخت خاص بیولوژیکی و فراهم آمدن امکان پیاده سازی آن در هر زیرساختی به حساب آید. ادعای باورمندان به بارگذاری ذهن این است که با دست یافتن به ساختار ثابت از ذهن، می شود آن را در محیط مجازی نیز که یکی از زیرساخت های محتمل است، پیاده کرد و با خارج ساختن آن از محدودیت های زیرساخت زیست شناختی، آن را از آفات بیماری و مرگ در امان داشت. جاودانگی مجازی مستلزم پذیرش دیدگاه های خاص فلسفی در خصوص ذهن است و بر خوش بینی به آینده ی فناوری تکیه می کند. پذیرش یا نپذیرفتن چنین دیدگاه هایی، به همدلی یا گسست از این نظریه و استلزامات آن می انجامد. در ضرورت انجام چنین پژوهش هایی به بیان این نکته اکتفا می کنیم که اگر براساس نتایج آنها، واقعاً جاودانگی مجازی تحقق پذیر باشد، مبنایی نظری برای تحقیق عملی بر این پروژه فراهم می شود؛ پروژه ای که در بعد شخصی، میل به جاودانگی بشر را برآورده می کند و دلهره ی او از مرگ را برطرف می کند و در بعد اجتماعی نیز قابلیت جاودانه کردن اندیشمندان جامعه ساز و تمدن ساز و دانشمندان برجسته را مهیا می کند تا جامعه در ابعادی وسیع تر از آنها بهره ببرد.

۱۷ فضای مجازی و تشدید بی‌اخلاقی

پدیدآورنده : دکتر سیده معصومه موسوی

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

تلاش ما این است که در این نوشتار نشان دهیم که چطور فضای مجازی می‌تواند به تشدید بی‌اخلاقی کمک کند و یا دست کم زمینه‌ای برای بروز آن فراهم آورد. برای توضیح این مطلب، نخست در بخش مقدمه به این موضوع پرداخته‌ایم که چطور دنیای جدید، داده‌ها را به ابزاری قدرتمند بدل می‌کند که می‌توانند بر ساختار و نیروهای قدرت موجود، اثرگذار باشند و فضای مجازی جولانگاه داد و ستد این داده‌ها قرار می‌گیرد. در این میان با این پرسش روبرو هستیم که آیا برای هر چه مفیدتر کردن این فضا و استفاده‌ی درست از کلان‌داده‌ها، نیاز به قواعدی برای هنجارگذاری در خصوص نحوه‌ی تعامل در این فضا نداریم؟ این پرسش محوری ما را به بحث از نسبت فضای مجازی و اخلاق می‌کشاند. نسبتی که می‌کوشیم در بخش «معانی اخلاق» با برشمردن معنای مختلف برای اخلاق آن را ارزیابی کنیم. از این معانی مختلف به معنایی سنتی از اخلاق به عنوان اُتس، نظریه‌ی حس اخلاقی و رویکرد وظیفه‌گرایانه پرداخته‌ایم. تحلیل ما این نتیجه را رقم زد که دو معنای نخست گره‌ای از دشواری نسبت اخلاق و فضای مجازی نخواهند گشود و معنای سوم ما را با مسئله‌ی تزامم بین تکالیف اخلاقی - که در ادامه به آن پرداخته‌ایم- روبرو می‌کند.

۱۸ نقد و بررسی آموزه بی طرفی فناوری

پدیدآورنده : زینب خالقی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

رابطه فناوری با ارزش‌ها و ارزیابی اجتماعی فناوری مورد توجه رویکردهای فلسفی مختلف نسبت به فناوری بوده است. عامه مردم اغلب فناوری‌ها به‌طور عام و فناوری‌های فضای مجازی مانند کلان‌داده، اینترنت اشیاء و هوش مصنوعی به‌طور خاص را بدون سوگیری نسبت به ارزش‌ها تصور می‌کنند. اما صاحب‌نظران حوزه فلسفه فناوری در این باره آرای متفاوتی دارند. در گزارش پیش‌رو آرای موافقان و مخالفان «آموزه بی‌طرفی ارزشی» با توجه به مصنوعات فنی بررسی شده است که به‌نحو مستقیم و اجتناب‌ناپذیری شامل فناوری‌های فضای مجازی نیز خواهد شد. این امر، بررسی موضوع مختلف قابل اتخاذ درباره رابطه فناوری‌های فضای مجازی و ارزش‌ها را ممکن می‌سازد. توجه به این موضوع و انتخاب از میان آن‌ها، یا توسعه دیدگاهی جدید درباره رابطه فناوری‌های فضای مجازی با ارزش‌ها، برای جامعه‌ای که آرمان خود را تحقق دسته‌ای خاص از ارزش‌ها قرار داده ضروری است. حمایت از آموزه بی‌طرفی اغلب موجب نادیده گرفتن مسئولیت طراحان و تولیدکنندگان فناوری‌های فضای مجازی در قبال مسائل ارزشی می‌شود.

۱۹ اخلاق هوش مصنوعی در گوگل

پدیدآورنده : دکتر مهدی خلیلی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

در نوشتار حاضر، گزارشی از دیدگاه‌ها و فعالیت‌های گوگل در زمینه‌ی اخلاق هوش مصنوعی ارائه می‌شود. بایدها، نبایدها و ارزش‌های اخلاقی که واحد هوش مصنوعی گوگل برای توسعه فناوری‌هایش در نظر گرفته و اقداماتی که برای تحقق اهداف اخلاقی‌اش صورت داده است بیان می‌گردد. همچنین پیشنهادهای سیاست‌گذارانه‌ی گوگل در جهت توسعه‌ی هوش مصنوعی تشریح می‌شود؛ بخشی از این پیشنهادهای ناظر به سیاست‌گذاری عمومی و برخی از آنها توصیه‌هایی به حکومت‌ها است. در پایان، ضمن ارائه‌ی خلاصه‌ای تحلیلی، ابعاد مختلف گزارش‌های گوگل در زمینه‌ی اخلاق هوش مصنوعی و جهت‌گیری آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و برخی ملاحظات که لازم است حکومت‌ها در نظر داشته باشند، ارائه می‌شود. شایان ذکر است که این گزارش از روی منابع خود این شرکت تهیه شده و ارائه آن به معنای تأیید محتوای آن نیست.

۲۰ هش گراف: پایان بلاکچین؟

پدیدآورنده: حمیدرضا مازندرانی
گروه: علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

هش گراف، پروتکلی است که همانند زنجیره بلوکی (بلاکچین)، امکان دستیابی به اجماع را در محیطی که اعتماد بین اعضا وجود ندارد، فراهم می‌سازد. با این حال، تفاوت‌های اساسی در نحوه ذخیره اطلاعات و سازوکار دستیابی به اجماع میان هش گراف و پروتکل‌های زنجیره بلوکی وجود دارد، که منجر به برتری احتمالی هشگراف از نظر کارایی، امنیت و مصرف انرژی می‌گردد. این گزارش، به معرفی اجمالی هش گراف به عنوان نسل جدید پروتکل‌های دفترکل توزیع‌شده و تفاوت‌های آن با زنجیره بلوکی می‌پردازد.

۲۱ ابعاد ژئوپلیتیک توسعه رمزینه پول ها و فناوری دفتر کل توزیع شده

پدیدآورنده : دکتر امیر عزیزی و ریحانه لاریجانی

گروه : مطالعات اقتصادی

سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

در حال حاضر، دلار آمریکا پول مسلط بر ترتیبات پولی جهانی است و دولت آمریکا با استفاده از آن بر نظم اقتصادی در جهان تأثیر می‌گذارد. مهم‌تر این‌که برتری دلار سیاست‌گذاران آمریکا را قادر ساخته تا برای دستیابی به منافع ملی خود علاوه بر دیپلماسی و اقدام نظامی، از فشارهای مالی و تحریم‌های اقتصادی نیز استفاده کنند. باوجود این، رقابتی بر سر تغییر شرایط فعلی و دستیابی به برتری پولی در جریان است. کشورهایی نظیر چین، روسیه، ونزوئلا، کره شمالی و ایران در تلاش هستند به‌منظور انجام تبادلات مالی در خارج از زیرساخت بانکداری متعارف نظامات جدیدی را ایجاد کنند. بخشی از این تلاش‌ها معطوف به استفاده از ظرفیت‌های رمزینه پول‌ها و فناوری دفتر کل توزیع‌شده است؛ بنابراین، پیامدهای ژئوپلیتیکی رمزینه پول‌ها و فناوری زنجیره بلوکی احتمالاً مهم‌تر از ویژگی‌های فناوریانه و مالی پول‌های دیجیتالی است. در گزارش حاضر، برخی از ابعاد ژئوپلیتیک توسعه رمزینه پول‌ها و فناوری دفتر کل توزیع‌شده و همچنین تلاش برخی از کشورها برای مقابله با تحریم‌های مالی بالفعل یا بالقوه ایالات متحده و شرکای آن، به‌ویژه با استفاده از فناوری زنجیره بلوکی و رمزینه پول‌ها، مورد بررسی قرار گرفته است.

۲۲ تأثیر اینترنت نسل پنجم (5G) بر خدمات درمان و بهداشت

پدیدآورنده : راهله میلانی
گروه : مطالعات بین‌الملل
سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز ملی
فضای
مجازی

توسعه اینترنت نسل پنجم و بهره‌برداری از آن تقریباً همه جنبه‌های زندگی اجتماعی بشر را متحول می‌سازد. بی‌شک حوزه بهداشت و خدمات درمانی نیز از این قاعده مستثنی نخواهد بود. در این نوشتار کوتاه به بررسی پیشرفت‌های موجود و پیش‌بینی‌های صورت گرفته از تأثیر رشد این فناوری بر حوزه خدمات درمانی، خواهیم پرداخت.

۲۳ درآمدی بر فلسفه هوش مصنوعی

پدیدآورنده : دکتر مهدی همزاده

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

این گزارش به هوش مصنوعی از منظر مطالعات مبنایی و وجود شناختی می‌پردازد و بدین منظور، پس از ذکر تاریخچه‌ای از روند شکل‌گیری هوش مصنوعی و اهداف آن، ابتدا دو رویکرد کلاسیک و جدید در ساخت هوش مصنوعی را توضیح می‌دهد. سپس هوش مصنوعی قوی را به مثابه یک غایت و چشم‌انداز مهم نزد بسیاری از مهندسان این حوزه تبیین کرده و از میان اشکالاتی که فیلسوفان به رویکردها و اهداف هوش مصنوعی وارد کرده‌اند، چهار اشکال مهم را شرح می‌دهد و اشکال مهم دیگری را جداگانه و علاوه بر اشکالات مذکور ذکر می‌کند.

البته از آن‌جا که گزارش صرفاً به جنبه‌های وجودشناختی مربوط می‌شود، از ساحت ادبیات فلسفه ذهن و علم‌النفس اسلامی خارج نشده و مباحث مربوط به اخلاق هوش مصنوعی را - به عنوان یکی دیگر از ساحت‌های فلسفی بحث پیرامون هوش مصنوعی - کنار گذاشته است.

نویسنده در انتها با مراجعه به منابع بومی فلسفی، توضیح می‌دهد که هوش مصنوعی و آگاهی مصنوعی - لااقل در برخی جنبه‌های آن - مطابق علم‌النفس حکمت متعالیه، امکان عقلی دارد و قابل انکار قطعی نیست.

۲۴ خوشونت در شبکه‌های اجتماع از منظر اخلاق و حقوق

پدیدآورنده : امیرعباس رکنی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

خشونت از مواردی است که هر کشوری با هر دین یا مکتبی قوانینی برای جلوگیری از آن دارد؛ چرا که مذموم بودن خشونت فی الجمله از موارد مورد اتفاق بین تمامی ادیان و مکاتب اخلاقی با هر تعریفی از اخلاق است؛ خواه اخلاق را امری مطلق و تغییرناپذیر بدانیم و یا آن را امری نسبی و قابل تغییر. با این حساب مذموم بودن آن به طور مطلق مورد تأیید عمده ادیان و مکاتب اخلاقی نیست. به عنوان نمونه مکتب نتیجه‌گرا و فضیلت‌گرا و دین مبین اسلام خشونت را مطلقاً امر ناپسندی ندانسته و در برخی موارد آن را اخلاقاً جایز و بلکه واجب می‌دانند. در مقام عمل نیز می‌بینیم که در هر کشوری برخی بی‌اخلاقی‌ها با توجه به اهمیتی که در دین و فرهنگ آن جامعه داشته است، جرم‌انگاری شده و تحت عنوان جرم در قانون ذکر شده است. به دنبال آن نیز قوانینی برای مقابله با مجرمان و مجازات آن‌ها وضع شده که خود این مجازات مصداقی از اعمال خشونت البته از نوع ممدوح است. مسئله قابل بحث تعیین مصداق مذموم و ممدوح خشونت است که نیاز به تعریف ماهیت و چیستی این مفهوم دارد. در گزارش پیش رو برآنیم تا خشونت را به لحاظ ماهوی تبیین کرده و پس از آن ارتباط میان اخلاق و خشونت را در فضای مجازی و به‌خصوص شبکه‌های اجتماعی بررسی نماییم.

۲۵ اینترنت اشیای پزشکی انقلابی در حوزه سلامت

پدیدآورنده : دکتر مهرانوش اختری زواره
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

انقلاب فناوری و پیشرفت روزافزون بشر در حوزه تکنولوژی، همه جنبه‌های زندگی بشر را متحول ساخته است. حوزه سلامت و پزشکی نیز از این قاعده مستثنی نیست. رشد فناوری‌هایی چون اینترنت اشیا، در سال‌های اخیر، جامعه پزشکی و غول‌های فناوری را به فکر استفاده از این تکنولوژی در حوزه سلامت کرده است. در این نوشتار به معرفی کلی طرح یاد شده و فرصت‌ها و تهدیدات بهره‌گیری از اینترنت اشیا در صنعت پزشکی، پرداخته خواهد شد.

۲۶ بررسی و تحلیل سند شاخص‌های جهان‌شمول اینترنت یونسکو

پدیدآورندگان: دکتر روح‌ال... هنرور، دکتر محمدصادق نصراللهی، دکتر محمدباقر اصغری آقامشهدی، محمدرضا لطیفی و یاسر خوشنویس
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

در قرن بیست و یکم، فناوری‌های دیجیتال فرصت‌های بی‌سابقه‌ای را برای دسترسی به اطلاعات، آزادی بیان، اتصال و ارتباط بین‌نسلی انسان‌ها، نوآوری‌های فناورانه و همچنین تعامل مولتی‌استیک هولدر با رویکرد مبتنی بر حقوق بشر ایجاد نموده است. هم‌زمان، آن‌ها چالش‌های عمده‌ای را نیز با توجه به مسائلی همچون آزادی بیان، حریم خصوصی، دروغ‌های اینترنتی، امنیت خبرنگاران، شفافیت، پاسخگویی، تعمیق نابرابری، جنسیت و غیره در برخواهند داشت. به همین دلیل، یونسکو شاخص‌های جهان‌شمولی اینترنت (IUIs) را توسعه داده است که یک ابزار ابتکاری برای حمایت از کشورهای عضو و همه سهامداران علاقه‌مند است. شاخص‌هایی که هر کس قادر است به‌واسطه آن‌ها به‌طور داوطلبانه به ارزیابی محیط اینترنت ملی، شکاف دیجیتال و بهبود در اینترنت خود پردازد. در این گزارش، ابتدا تاریخچه و تحولات شکل‌گیری سند، زمینه‌های تمرکز سند، اصول چهارگانه مفهوم جهان‌شمول بودن اینترنت و چارچوب ROAMX از شاخص‌های یونسکو و الزامات حقوقی آن را بررسی خواهیم نمود. سپس اقدامات و موضع‌گیری کشورها را پیرامون سند بیان می‌نماییم و در پایان، سند را از منظر فرهنگی، اقتصادی و سیاسی مورد مذاقه قرار خواهیم داد.

۲۷ چهاردهمین نشست سالانه مجمع حکمرانی اینترنت سازمان ملل

پدیدآورنده : دکتر سید امیرحسین مکبری
گروه : معاونت امور اقتصادی و تنظیم مقررات مرکز ملی فضای مجازی
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

مجمع جهانی حکمرانی اینترنت سازمان ملل، یک بستر باز و فراگیر برای مشارکت ذی‌نفعان در مباحثات سیاستی اینترنت و ارائه راه‌حل در موضوعات و چالش‌های مشترک و هنجار سازی در حوزه حکمرانی فضای مجازی است. این مجمع بر اساس مصوبات اجلاس سران در خصوص جامعه اطلاعاتی در سال ۲۰۰۳ در ژنو و ۲۰۰۵ در تونس با مأموریت تقویت همکاری‌ها در ایجاد مکانیزم‌های حکمرانی اینترنت تشکیل گردیده است. البته طی سال‌های ابتدایی تأسیس آن، با اعمال نفوذ آمریکا و مجامع فنی وابسته به آن، مأموریت آن به بحث و هنجار سازی محدود گردیده است. لازم به ذکر است که طی دو سال گذشته، با اهتمام دبیر کل فعلی سازمان ملل با همراهی دولت‌های اروپایی به رهبری فرانسه و آلمان به دنبال ارتقای جایگاه و خروجی‌های آن در فرآیند سازمان ملل و پیگیری مطالبات اتحادیه اروپا در حوزه قاعده‌مندی تنظیم مقررات بین‌المللی در حوزه‌هایی مانند مقابله با انحصار، اخذ مالیات، حفاظت از حریم خصوصی و مقابله با اخبار و اطلاعات جعلی، نفرت پراکنی و مسئولیت‌پذیر کردن شرکت‌های فنی و سکوها دیجیتال عمده آمریکا در برابر قوانین و الزامات حاکمیتی است.

۲۸ عوامل و پیامدهای بی‌اخلاقه در شبکه‌های اجتماعی از منظر جامعه‌شناسی کیفی

پدیدآورنده: امیرعباس رکنی

گروه: مطالعات اخلاقی فضای مجازی

سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

با پیشرفت روزافزون دانش بشری ارزش و اهمیت تحقیقات میان‌رشته‌ای در تمام زمینه‌های مطالعاتی به شکل چشم‌گیری افزایش یافته‌است؛ خصوصاً در تحقیقات مرتبط با زندگی اجتماعی انسان نگاه تک‌بعدی و عدم استفاده از یافته‌های سایر علوم به شدت از اعتبار نتایج تحقیقاتی که به منظور علت‌یابی پدیده‌های اجتماعی انجام می‌شود، می‌کاهد. بی‌اخلاقی کاربران فضای مجازی به عنوان یک رفتار نامطلوب، متأثر از سلسله عوامل متعددی است. علم حقوق در مقام مجموعه قواعدی که بر اشخاص از این جهت که در یک اجتماع هستند، حکومت می‌کند، ارتباط تنگاتنگی با اخلاق دارد. اخلاق را باید یکی از مهم‌ترین منابع علم حقوق به‌شمار آورد. از همین رو دانشمندان علم حقوق در هر یک از گرایش‌های حقوقی متأثر از اخلاق، نظریات گوناگونی ارائه داده‌اند. جرم‌شناسی به عنوان یکی از شاخه‌های مطالعاتی حقوق کیفری به مطالعه چرایی و علل بزهکاری از یک سو و بررسی بزه‌دیدگی از سوی دیگر می‌پردازد. اندیشمندان جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی کیفری نظریاتی ارائه کرده‌اند که با تطبیق این نظریات با الگوهای رفتاری کاربران فضای مجازی می‌توان در زمینه کنترل و پیشگیری از بی‌اخلاقی‌ها، به نتایج قابل توجهی رسید.

۲۹ استعاره و حکمرانی پیوند علم، سیاست و تکنولوژی

پدیدآورنده : یحیی شعبانی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

عصر
فضای
مجازی

در جوامع سامان یافته، ساخت سیاسی نمی تواند مُنَفک از علم و تکنولوژی باشد. به طور کلی یکی از اهداف مهم تاریخ و فلسفه علم و تکنولوژی نشان دادن همین نکته ظریف در موارد انضمامی است. وقتی تاریخ مصنوعات تکنولوژیک و کشفیات علمی را مرور می کنیم در لایه های عمیق تر به سهولت می توان ردپای سیاست را تشخیص داد و بالعکس. این ارتباط متقابل را می توان در برخی پدیده ها ملاحظه کرد، استعاره های سیاسی یکی از این پدیده ها است. بررسی سازوکار استعاره های سیاسی مشخص می کند که آن ها نقطه همگرایی و مجاروت دو حیطه سیاست و علم تکنولوژی هستند. اهمیت این نکته به نحوی است که داشتن یا نداشتن استعاره سیاسی مناسب می تواند نقش تعیین کننده ای در همزیانی و آشتی علم و سیاست ایفا کند. در عصر فضای مجازی که شاهد بحران مفهوم «حکمرانی» هستیم، یکی از پیشنهادات برای بازتعریف حکمرانی می تواند رجوع به استعاره های سیاسی باشد. به عبارت دیگر و با کمی ساده سازی می توان مدعی بود که تمام تقلاهای ما برای بازتعریف حکمرانی در عصر فضای مجازی در نقطه کانونی «تعریف استعاره سیاسی مناسب» جمع می شود.

۳۰ اینترنت، تمرکز حواس و حضور قلب

پدیدآورندگان : دکتر مهدی خلیلی و محمد مهدی نصرهرندی

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

در نوشتار حاضر تلاش می‌شود این پرسش پاسخ داده می‌شود که آیا بین استفاده از اینترنت و تمرکز انسان ارتباطی وجود دارد؟ برای پاسخ به این پرسش ابتدا باید دید آیا فناوری‌ها ممکن است بر ساختار فهم انسان تأثیر بگذارند؟ برای پاسخ به این پرسش تأثیری را که ساعت و کتاب به‌نحو تاریخی بر ذهن انسان داشته‌اند، به عنوان نمونه بررسی می‌کنیم. سپس اثری که اینترنت به خصوص در سه خدمت وب، پیام‌رسان و شبکه اجتماعی بر مغز انسان داشته بررسی شده و نشان داده می‌شود که اینترنت از عمق توجه انسان کاسته؛ اگرچه در عوض قدرت محاسباتی او را افزایش داده است. به دلیل کاهش عمق توجه انسان قدرت تمرکز او کم می‌شود. این موضوع تبعاتی دارد. مثلاً می‌تواند مانعی برای مطالعه عمیق و طولانی باشد و یا با ایجاد خواطر، سلوک معنوی را با مشکل مواجه سازد. در انتهای این گزارش تلاش می‌شود گامی ابتدایی برای پاسخ به این پرسش برداشته شود که چگونه می‌توان در عین استفاده از مزایای اینترنت، تبعات آن برای کار عمیق علمی و سلوک معنوی را کاهش داد.

۳۱ درآمدی بر جنگ اقتصادی سایبری

پدیدآورنده : دکتر امیر عزیزی

گروه : مطالعات اقتصادی

سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

جهان شاهد نوع جدیدی از جنگ است؛ جنگی که نه با استفاده از تسلیحات نظامی متداول، بلکه با بهره‌جویی از نظامات و روابط اقتصادی و مالی و با استفاده از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای ارتباطاتی و اطلاعاتی انجام می‌شود. امروزه، زرادخانه جنگ اقتصادی در کنار انبوهی از روش‌های قدیمی، ابزارهای نوآورانه جدید را نیز در بر می‌گیرد. ابزارهای نوآورانه جدید جنگ اقتصادی منعکس‌کننده نظامات اقتصادی و مالی مدرن فعلی است. با ابتدای هر چه بیشتر نظامات اقتصادی و مالی بر فضای سایبر، میدان جنگ اقتصادی به این فضا گسترش یافته و ابزارهای جنگ سایبری نیز به ابزارهای قدیمی‌تر جنگ اقتصادی اضافه شده است. حملات و عملیات‌های سایبری می‌توانند باعث انواع مختلفی از لطمات اقتصادی شوند که ممکن است از حیث پیامدهای منفی و هزینه‌های اقتصادی با پیامدهای منفی و هزینه‌های اقتصادی جنگ‌های نظامی قابل مقایسه باشد. اگرچه جنگ اقتصادی سنتی و جنگ سایبری هر دو به طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته‌اند، اما همپوشانی بین این دو حوزه از جنگ، که برای اشاره به آن از عبارت جنگ اقتصادی سایبری استفاده می‌شود، هنوز آن گونه که باید مورد توجه قرار نگرفته است.

۳۳ تأثیر ویروس کرونای جدید بر اقتصاد (با تأکید بر اقتصاد دیجیتال)

پدیدآورندگان : نفیسه صالح نیا و محمدرضا لطیفی
گروه : مطالعات اقتصادی
سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

بیماری کرونای جدید (کوید-۱۹) که اولین بار در دسامبر ۲۰۱۹ در چین مشاهده شد، اکنون در حال گسترش در سراسر جهان است. به نظر می‌رسد در صورت مهار نشدن سریع این بیماری، یک بحران بهداشتی جهان در حال تبدیل شدن به یک بحران اقتصادی است. در حال حاضر بیش از ۸۳ هزار نفر به دلیل ابتلا به این بیماری در جهان فوت کرده و ابتلای حدود ۱ میلیون ۴۴۲ هزار نفر نیز تأیید شده است (۸ آوریل). اگرچه تعیین دقیق تأثیر ویروس کرونای جدید بر اقتصاد جهان دشوار است، اما مشخص است که تأثیر آن قابل ملاحظه و فراگیر خواهد بود. سرمایه‌گذاران در سراسر جهان از نزدیک تأثیر این ویروس را در بازارهای جهانی مشاهده می‌کنند. با این حال، پیش‌بینی میزان تأثیرات بر رشد اقتصادی و تولید ناخالص داخلی که در کمترین زمان ممکن قابل اعتماد باشد به دلیل وجود نااطمینانی‌های مختلف در زمینه‌ی مسیر ویروس، اثربخشی تلاش‌های مهار، واکنش مصرف‌کنندگان و بنگاه‌ها و غیره به راحتی امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین باید با نگاه دقیق به سیگنال‌های بازار در بخش‌های مختلف، الگوهای رکود اقتصادی و بازیابی تاریخی شیوع بیماری‌های ویروسی و شوک‌های بوجود آمده مسیر پیشرو را ترسیم نمود.

۳۳ تروریسم سایبری و ویژگی‌های آن

پدیدآورنده : رامین ولی زاده میدانی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

گسترش فضای سایبری در سال‌های اخیر، امری مشهود است و این فضا متعلقات خاص خود را به همراه دارد. تروریسم سایبری، یکی از مفاهیم مورد توجه در این عرصه به شمار می‌آید. این پدیده، نشان‌دهنده حضور و استفاده عناصر تروریستی از فضای سایبری است که اقدامات تروریستی در آن کم‌هزینه‌تر محسوب می‌شود. با این حال، تروریسم سایبری با نوعی از پیچیدگی همراه است که تشخیص آن ممکن است به راحتی امکان‌پذیر نباشد. پژوهش حاضر، به دنبال شناخت چرایی تروریسم سایبری است. بر این اساس، سوال اصلی این نوشتار عبارت است از اینکه مفهوم، ویژگی‌ها و راهبردهای مقابله با تروریسم سایبری چیست؟ از آنجایی که بازیگران مختلفی در تروریسم سایبری تأثیرگذار هستند، شناخت این فضا، گام نخست برای مقابله با آن محسوب می‌شود. گستردگی عاملان، ردیابی دشوار، دشواری اثبات وقوع جرم، آسیب‌زایی گسترده، عدم محدودیت مکانی و زمانی، هزینه‌های ارزان، بهره‌برداری از شبکه‌های اجتماعی و تصویرسازی از جمله ویژگی‌های تروریسم سایبری است. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای به دنبال پاسخ به سوال طرح شده است. نتایج پژوهش حاضر می‌تواند در تصمیم‌سازی‌ها و سیاست‌گذاری‌های فضای سایبری مثرتر واقع شود.

مسائل و تعهدات اخلاقی ۳۴ در دوره کرونا بانگاہ به فناوری اطلاعات و ارتباطات

پدیده آورنده : نفیسه صالح نیا
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۹

همه جهان با یک بیماری غیرقابل پیش‌بینی و تقریباً ناشناخته به نام کووید ۱۹ روبرو است. این ویروس همه‌گیر، بحران جدیدی در اخلاق را شکل می‌دهد و باعث شده است که بسیاری از افراد به‌صورت اجباری به انجام امور روزمره از طریق سامانه‌های اینترنتی، اپلیکیشن‌ها و سایر خدمات الکترونیکی بپردازند. حجم بالای تقاضا و گسترش روابط مبتنی بر فضای مجازی، دولت‌ها، شهروندان و سازمان‌های بشردوستانه را به تلاش برای تعیین دستورالعمل‌ها و قوانین مشخص، در این حوزه وادار کرده است. بنابراین باید دید چه چیزی باعث ایجاد اخلاق متناسب با شرایط اضطرار می‌شود و چه نوع تفکر اخلاقی باید افراد را در زمان بحران به سمت استفاده مؤثر از منابع و فضای مجازی با رعایت اخلاق، راهنمایی کند. در بحران‌های بزرگ نظیر کرونا، کارکنان بخش درمان تحت فشارهای جسمی و روحی گسترده‌ای قرار می‌گیرند. افراد مسن هفته‌ها و ماه‌ها مجبور به تحمل قرنطینه خانگی می‌شوند. افراد بی‌سرپرست و آواره، و کارگران روزمزد که هم‌اکنون در سراسر جهان با محرومیت‌های شدید روبرو شده‌اند، در مقابل این بحران مصونیت کمتری داشته و علاوه بر این‌ها مردمی که در کشورهایی زندگی می‌کنند که سیستم بهداشت ضعیفی دارند،

۳۵ «وی‌چت» سیاست چین در رسانه‌های اجتماعی

پدیدآورنده : دکتر مجید سلیمانی ساسانی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

پروژه تولید پلتفرم پیام‌رسان وی‌چت در هلدینگ تنسنت در گوانگژو و در اکتبر ۲۰۱۰ آغاز شده است. البته وی‌چت تنها پروژه هلدینگ عظیم تنسنت نیست؛ بلکه این مجموعه تعدادی زیادی برند و پروژه کلان دارد که وی‌چت تنها یکی از آنهاست. به‌عنوان مثال برند «کیو کیو» از دیگر محصولات این هلدینگ است که مانند وی‌چت، یکی از پیام‌رسان‌های پرطرفدار در جهان محسوب می‌شود. تا آنجا که آخرین آمارها نشان می‌دهد که کیوکیو نیز تنها دو رتبه پایین‌تر از وی‌چت در میان رسانه‌های اجتماعی در دنیا قرار دارد و با ۸۰۷ میلیون کاربر در جایگاه هفتم رسانه‌های اجتماعی دنیا و چهارم پیام‌رسان‌ها است. هم‌اکنون وی‌چت با بیش از یک میلیارد کاربر در جایگاه پنجم رسانه‌های اجتماعی و سوم پیام‌رسان‌هاست و تنها واتساپ و مسنجر (هر دو متعلق به فیس‌بوک)، پیام‌رسان‌هایی هستند که کاربران بیشتری نسبت به وی‌چت دارند. در این گزارش به بررسی مختصر سیاست‌های کلان کشور چین و شرکت تنسنت در ارائه و توسعه جهانی محصولاتشان پرداخته خواهد شد.

۳۶ دانشگاه و آموزش عالی در عصر فضای مجازی

پدیدآورنده: یحیی شعبانی

گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار: ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در حال دگرگون‌سازی صورت و محتوای علم و دانشگاه در عصر فضای مجازی هستند. گسترش آموزش‌های برخی، در قالب پلتفرم‌های آموزشی، مسائل جدیدی برای دانشگاه و علم طرح نموده است. دسترسی نامحدود به دوره‌های آموزشی اگرچه نویدبخش نوعی دموکراتیک کردن آموزشی است اما در دل خود هشدارهایی درخصوص آینده دانشگاه نیز به همراه دارد. به نظر می‌رسد اشکال سنتی آکادمی دیگر قابلیت بقا نخواهند داشت و آکادمی باید طرحی نو در عصری نو دراندازد. فهم سرنوشت آکادمی در عصر فضای مجازی نیازمند طرح مجدد مسائل بنیادی آکادمی است. آکادمی مدرن صرفاً کنارهم نشستن چند دیارتمان و رشته دانشگاهی نیست بلکه در پس آن «ایده‌ای» وجود دارد. فهم این ایده نیازمند واگشایی فلسفی تاریخی آن در چارچوب تاریخی غرب است. تنها پس از این واگشایی است که می‌توان به سمت طرح نوینی از آکادمی یا ایده دانشگاه قدم برداشت.

۳۷ تحلیل عرضه و تقاضای تجارت الکترونیک طے بحران کرونا

پدیدآورنده : نفسیه صالح نیا

گروه : مطالعات اقتصادی

سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

با اعلام حالت پاندمی کوید ۱۹ توسط سازمان بهداشت جهانی، تلاش‌ها برای مهار این همه‌گیری باعث تغییرات چشمگیر در زندگی روزمره افراد شده است. یکی از مهم‌ترین تغییرات ایجادشده، تغییر در رفتار خرید افراد (محصولات مصرفی و نحوه خرید) و تغییراتی در تقاضا و قدرت خرید مردم شده، اما نحوه تأثیر بلندمدت هنوز مشخص نیست. برخی از تحلیلگران پیش‌بینی می‌کنند این امر احتمالاً منجر به افزایش تقاضا و توسعه تجارت الکترونیک در آینده می‌شود. به نظر می‌رسد خریدارانی که به خرید اینترنتی عادت کرده‌اند، ممکن است پس از تمام شدن بحران نیز برای خرید به فروشگاه‌های حضوری مراجعه نکنند. خرید آنلاین می‌تواند به یک عادت جدید برای بیشتر مصرف‌کنندگان تبدیل شود. با این حال با توجه به تأثیرات اقتصادی ناشی از بحران بر مشاغل و قدرت خرید مردم، تأثیر نهایی این بحران بر فروشندگان آنلاین کاملاً واضح نیست. درحالی‌که مصرف‌کنندگان هم‌زمان و هم‌الزام برای خرید آنلاین دارند، ضرورت ماندن در داخل خانه برای آینده قابل پیش‌بینی به طور طبیعی تقاضا برای دسته‌هایی از محصولات خاص را محدود می‌کند.

۳۸ وضعیت‌شناسی پژوهش‌های فلسفه فضای مجازی در ایران

پدیدآورنده : سیدعلی حسینی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

یکی از مهمترین گام‌ها در انجام پژوهش در هر حوزه‌ای آشنایی با وضعیت و پیشینه پژوهش در آن زمینه است. این مهم موجب شد گروه مطالعات بنیادین پژوهشگاه فضای مجازی که یکی از رسالت‌های اصلی آن پژوهش در زمینه «فلسفه فضای مجازی» است، وضعیت‌شناسی پژوهش‌های حوزه فلسفه فضای مجازی در کشور را در دستور کار خود قرار دهد. در این راستا ابتدا با بررسی پایگاه‌های مهم نمایه‌کننده مقالات علمی، تلاش شد مجموعه‌ای مناسب از مقالات این حوزه استخراج شود. در کنار این اقدام، از منابع دیگری همچون آرشيو برخی مجلات نیز برای یافتن مقالات استفاده کرده‌ایم. شایان ذکر است از آنجا که ما به دنبال یافتن وضعیت پژوهش و پژوهشگران در این حوزه بودیم، تصمیم گرفتیم به صورت خاص آثار ترجمه‌ای را که از نظر ما الزما کار پژوهشی - به معنای خاص مد نظر این پژوهش - محسوب نمی‌شود را در مجموعه موارد احصاء شده به شمار نیاوریم. در گام بعدی به سراغ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری نگاشته شده در این حوزه رفته‌ایم. البته در ارتباط با احصاء پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها کار دشوارتری پیش روی ما بود.

۳۹ تأثیر فناوری سلامت بر پیامدهای رفتار اقتصادی پزشکان

پدیدآورنده : نفسیه صالح نیا
گروه : مطالعات اقتصادی
سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

با توجه به ویژگی های خاص بازار سلامت مانند عدم تقارن اطلاعات، ناهمگن بودن پزشکان، متمایز بودن کالاهای سلامت و غیرقابل مبادله مجدد بودن و...، پزشکان دارای قدرت انحصاری بوده و پزشک می تواند برای تأمین انگیزه مالی خود مقدار خدمات را بیش از حد مورد نیاز تعیین نماید و یا به منظور ارائه خدمات با کیفیت تر از بیمار درخواست مبالغ اضافی به صورت غیررسمی نماید. بررسی مدل های اقتصادی تحلیل رفتار پزشکان در گزارش حاضر نشان داد، مدل های نمایندگی و مدل های رقابت انحصاری این محدودیت را دارند که تعامل پزشک و بیمار در تصمیم گیری پزشکی منعکس نمی شود. در حالت رقابت انحصاری، بیماران حداقل می توانند در مورد تغییر پزشکان تصمیم بگیرند، در حالی که مدل های نمایندگی کامل فرض می کنند که بیماران صرفاً آنچه پزشکان تجویز می کنند را قبول می کنند. گنجاندن یک مدل تصمیم گیری پزشکی مشترک می تواند مدل های نمایندگی را بسیار واقعی تر کند و به طور قابل ملاحظه ای درک پویایی بازار برای مراقبت های پزشکی را بهبود دهد.

۴۰ نقش فضای مجازی در مدیریت منابع در بحران کرونا

پدیدآورنده : سعیده بابایی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۹

در گزارش حاضر، مسئله مهم «محدودیت منابع در پزشکی» را معرفی می کنیم و به اهمیت فوق العاده آن در شرایط پیش آمده در اثر بیماری کرونا می پردازیم. این مسئله در پزشکی همواره مورد بحث بوده است، اما در شرایط کنونی اهمیت کمبود منابع انسانی (اعم از کادر درمان و مراقبت سلامت) و غیر انسانی (اعم از دارو، ماسک، تخت بیمارستان و ...) بیش از پیش خود را نمایانده است. ادعای نگارنده این است که فناوری های فضای مجازی می توانند نقشی تاریخی در عبور از این شرایط ایفا کنند و بسیاری از فشارهای ناشی از محدودیت منابع را تخفیف دهند. این بسترها می توانند در حوزه های مختلفی مانند آموزش، کسب و کار، مبادلات مالی، امور روزمره، تعاملات اجتماعی، مراقبت از سلامت، پیشگیری از بیماری و ... به کمک ما بشتابند و زمینه ساز بروز ایده های خلاقانه ای شوند که تا پیش از این، ضرورتی برای تأمل درباره آنها وجود نداشت. اما برای استفاده حداکثری از ظرفیت فضای مجازی، لازم است تدابیری در سطح سیاستی اندیشیده شود که در این نوشتار، به برخی از آنها اشاره می کنیم.

۴۱ هوش مصنوعی (اکوسیستم، معماری، ابزارها، پلتفرم‌ها، کاربرد، اثرات، حکمرانی، چالش‌ها و راهکارها)

پدیدآورنده : نازیلا تقوایی
گروه : معاونت فناوری مرکز ملی فضای مجازی
سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

هوش مصنوعی (AI) یکی از مهیج‌ترین فناوری‌های قرن بیست‌ویکم است و در بخش‌های مختلف مورد بحث بوده است. سیستم‌های هوش مصنوعی تقریباً در هر زمینه‌ای (اعم از خدمات بهداشتی، آموزشی، امنیت عمومی، امور مالی، توسعه بین‌المللی، اتوماسیون، رسانه اجتماعی، فروش، بازاریابی، هنر و...) کاربرد دارند. انتظار می‌رود استفاده از هوش مصنوعی، بهبود در تولید و بهره‌وری، صرفه‌جویی در وقت و پیش‌بینی‌های بهتر (که موجب تصمیم‌گیری‌های بهینه و به موقع می‌گردد) را به همراه داشته باشند. ممکن است در کنار پیامدهای مثبت این فناوری، پیامدهای منفی نظیر تسخیر زندگی بشر، انتشار اخبار جعلی و ایجاد هویت‌های جعلی مانند «Deepfake» (که منجر به تضعیف حس اعتماد میان شهروندان و دولت شده)، عدم هماهنگی نوآوری فناورانه در این حوزه با نیازهای اخلاقی جامعه و همچنین رقابت کشورها و شرکت‌های بزرگ فناوری در تجمیع داده مرتبط با افراد (به عنوان عاملی برای ایجاد برتری اقتصادی، پزشکی و امنیتی در سراسر جهان) و ظهور استعمار سایبری جهت شناخت و کنترل سایر جوامع و زیست‌بوم‌های در حال توسعه، تضعیف راهکارهای سنتی در حکمرانی و تغییر معادله «قدرت» را هم به همراه داشته باشد.

۴۲ نقد و بررسی اولین پیش نویس توصیه نامه اخلاق هوش مصنوعی (یونسکو)

پدیدآورندگان : دکتر مهدی خلیلی، ابوظالب صفدری، سعیده بابایی و بهزاد خداقلیزاده
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

پیش نویس توصیه نامه اخلاق هوش مصنوعی یونسکو، اولین تلاش مستقل این نهاد در زمینه تدوین توصیه نامه های اخلاق هوش مصنوعی است. از آنجا که ارزش هایی مانند تنوع و دربرگیرندگی فرهنگی برای این نهاد بین المللی بسیار مهم است، این نهاد از کشورهای مختلف خواسته است تا نقطه نظرات کارشناسی خود را در رابطه با این سند اخلاقی ارائه دهند. نوشته های حاضر، حاصل مطالعات و بحث های چندی از کارشناسان و پژوهشگران حوزه فلسفه و اخلاق علم و فناوری گروه مطالعات اخلاقی پژوهشگاه مرکز ملی فضای مجازی درباره ی این سند است که در پاسخ به درخواست یونسکو انجام شده است. نکات ارائه شده در این سند به دو بخش کلی و بند به بند تقسیم می شود. در بخش کلی انتقادات، پیشنهادها و نکاتی که درباره ی کلیت و ساختار سند است، ارائه می شود. در بخش بند به بند نیز انتقادات، پیشنهادها و نکاتی درباره ی بندهای مبهم، مورد سؤال، تکراری، نابسند و ... بیان شده است.

۳۴ درآمدی بر رمز‌آوارش

پدیدآورنده : محمد اسماعیل حسنی جبل کندي

گروه : مطالعات بنيادين

سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

آوارشيسم به عنوان يکي از مکاتب اصلي بشري، طرفداراني براي خود دارد. آن‌ها با شعار آزادي بشر از شر قدرت‌هاي فاسد جهاني، در پي جامعه ايده‌آلي هستند که هيچ نهاد متمرکزي داراي قدرت نيست و مردم از قيد و بند قدرت‌ها رها هستند. واضح است که آوارشيسم‌ها حکومت‌ها و قدرت‌هاي متمرکز فعلي را مانع تبلور اين تفکر مي‌دانند. لذا آوارشيسم‌ها راهکارهاي مختلفی براي نيل به آرمان خود انتخاب کردند. اين راه‌کارها طيف وسيعي از پديده‌ها، از تبليغات اجتماعي گرفته تا از ميان برداشتن يا ناتوان‌سازي نظارت دولتي را دربر مي‌گيرد. آوارشيسم‌هاي رياضيدان نيز به سهم خود سعي کردند تا با ابزارهاي رمزنگاري ميان مردم و دولت‌ها حائل ايجاد کنند و امکان نظارت‌هاي دولتي را از بين ببرند و در نهايت نيز امنيت حریم خصوصي مردم را تأمين نمايند. بدین ترتيب رمزنگاري به عنوان فضايي که مي‌توانست ابزارهاي لازم براي ساخت اين حصارها را تأمين کند مورد توجه آوارشيسم‌ها قرار گرفت. به اين ترتيب رمزآوارشي وارد ادبيات سياسي شد و به نقش آفريني پرداخت. در اين نوشتار سعي داريم گزارشي از وضعيت رمزآوارشيسم در جهان ارايه دهيم، آرمان‌هاي رمزآوارشي را بشناسيم، ساختارهايي که طراحي کرده‌اند، ابزارهاي‌شان را معرفي کنيم، عوارض ضدامنيتي آن را بشناسيم و همچنين تاثير رمزآوارشيسي بر يکي از جوامع آوارشيسمي عصر حاضر و نيز حالات محتمل درباره آينده رمزآوارشي را تا حدودي بررسي کنيم.

۴۴ تأملات فلسفه در اخلاق شبکه‌های اجتماعی

پدیدآورنده : دکتر مهدی شقاقی

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

شبکه‌های اجتماعی در ایران امروز، یک تجربه ملی جدید است که روابط بین افراد خانواده، دوستان، کارکنان و کارفرمایان، همکاران شرکتی و سازمانی، رئیس و مرئوس، فرادست و فرودست، افراد در مرکز و افراد در حاشیه، و دولت و ملت را تحت تأثیر قرار داده است. بسیاری از افراد، ذوقزده از امکان تعامل و آگاهی‌یابی سریع و بی‌حد و حصر از وقایع دور و اطراف و جریان‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، آن را فرصتی برای آگاهی جمعی، تحقق دموکراسی، آزادی، و فرصت‌های برابر می‌شمارند. گروهی دیگر، آن را عامل خوراک‌دهی اطلاعاتی یک‌سویه به جوامع برای شکل‌دهی فکری آنها تلقی می‌کنند و آن‌ها را ابزارهای برساخت فرهنگ‌های بدیل می‌دانند. عموم جهت‌گیری‌های مطرح شده در این دو دسته بزرگ، عموماً سیاسی - رسانه‌ای و برای حفظ یا به هم زدن توازن قدرت است حال آن‌که همه آن مناظر را می‌توان از جنبه اخلاقی نیز بررسی و تفسیر کرد و برای افرادی که در صدد زیست اخلاقی در جامعه اطلاعاتی امروزی‌اند، تنگناهای اخلاقی حاصل از این شبکه‌ها را پررنگ کرد و نشان داد. در این نوشتار، سعی بر آن است که مسائل شبکه‌های اجتماعی در جوامع را از منظر فلسفی - اخلاقی بررسی شود.

۴۵ گامه بسوی همگرایی امن زیرساخت ابری و اینترنت اشیا

پدیدآورندگان : مهندس نیلوفر کریمی آذر ، مهندس سید محمد اسماعیلی و مهندس وحید بهمنی
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

هدف از انتشار این سند ارائه یک دید سطح بالا در مورد مسائل امنیتی به توسعه دهندگان اینترنت اشیا و ارائه دهندگان راهکارهای یکپارچه اینترنت اشیا می‌باشد که از خدمات ابری استفاده می‌کنند و همچنین ارائه دهندگان سرویس ابری (CSP ها) که راهکارهای ابری برای اینترنت اشیا ارائه می‌دهند.

۴۶ ابزارهای نرم‌وسخت حکمرانی

پدیدآورنده : حسین قلی‌پور

گروه : حکمرانی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

ابزارهای حکمرانی یکی از مداخل تحلیل حکمرانی در نظام‌های مختلف است. امروزه با گسترش فضای مجازی زمینه برای کاربست ابزارهای نرم هموارتر شده است و از این رو حکومت‌های مختلف تلاش می‌کنند تا با تکیه بر ابزارهای نرم که مبتنی بر مشارکت داوطلبانه است، قلمرو حکمرانی خویش را توسعه دهند.

ابزارهای سخت و نرم حکمرانی را می‌توان دو سر یک پیوستار دانست که با توجه به سه متغیر (الزام‌آوری، دقت و تفویض) در این پیوستار، جایابی می‌شوند. ابزارهای سخت الزام‌آورتر، در محتوا دقیق‌تر و قدرت بیشتری را به نهادهای شخص ثالث تفویض می‌کند، در مقابل ابزارهای نرم، الزام‌آوری کمتر، محتوای تفسیرپذیرتر و روش‌های توافقی‌تر در حل اختلافات دارند. گزارش حاضر که مأخوذ از هندبوک ارزشمند انتشارات ادوار- الگار در حکمرانی است، به تبیین و تمییز ابزارهای سخت و نرم حکمرانی می‌پردازد.

۴۷ اینترنت رفتارها

پدیدآورنده : محمد مهدی رضاپور
گروه : علوم و فناوری‌های نوین فضای مجازی
سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

اینترنت اشیاء (IoT) دیگر موضوعی غیرواقعی نیست که فقط در فیلم‌های علمی-تخیلی بتوان دید. این تکنولوژی که هر وسیله الکترونیکی را به اینترنت متصل می‌کند، به سرعت در حال گسترش است و خیلی پیش از این در بسیاری از زمینه‌ها حضور داشته است. بسیاری از دستگاه‌های اینترنت اشیاء داده‌های رفتاری و کاربری دقیقی از افراد را هنگام استفاده آن‌ها از دستگاه‌ها و سیستم‌های مختلف اینترنت اشیاء جمع‌آوری کرده و می‌توانند کامل‌ترین سطح بینش و خرد حاصل از داده‌ها را مهیا کنند. با استفاده از این خرد می‌توان بالاترین درک را از نظر ترجیحات، رفتارها و علایق افراد هدف کسب کرد؛ این فرآیند را اینترنت رفتار (IOB) می‌نامند. این گزارش قصد دارد به اختصار در رابطه با مفهوم اینترنت رفتارها توضیحاتی ارائه دهد.

۴۸ فناوری هوشمند و چالش پایان اشتغال

پدیدآورنده : دکتر حامد حاجی حیدری

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

آینده‌ی بدون شغل، اصلاً ممکن هست؟ برای مردمان عصر صنعتی، اشتغال، بسیار بیشتر از راهی برای درآمدزایی یا پر کردن وقت خود است. ولی، واقع آن است که شغل، لزوماً تأثیر ذاتی در حس خودشکوفایی ندارد، و احساس وابستگی افراد به «شغل» به جای «کار» از انگیزه‌های دنیای صنعتی ماقبل توسعه نشأت می‌گیرد. «شغل» ذاتی انسان نیست؛ انسان، بدون «کار»، یا فعالیت و کردار در عالم، ناممکن به نظر می‌رسد، ولی «شغل» به معنای «کار در ازای دستمزد»، ماهیت و ذات زندگی انسان محسوب نمی‌شود؛ پس، آینده «بدون کار» ممکن نیست، ولی آتیه «بدون شغل» ممکن هست. برای رویارویی با مسائل آینده مربوط به پایان «اشتغال»، و ترویج «کار»، تدابیری لازم است که این گزارش، سرخط ابعاد این تدابیر را کاوش می‌کند.

۴۹ تولید محتوای خودکار و کارآمد در بازی‌های رایانه‌ای

پدیدآورنده : محمدرضا حجت‌الاسلامی
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

رشد چشم‌گیر حجم بازار بازی‌های رایانه‌ای در سال‌های اخیر (۱۲۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸) شرکت‌های بازی‌سازی را بر آن داشته تا با استفاده از روش‌های نوین و ابتکاری مبتنی بر علوم کامپیوتر و هوش مصنوعی سهم بیشتری از این بازار را از آن خود کنند و در این راستا تلاش‌های فراوانی برای تولید محتوا به صورت خودکار انجام داده و نتایج قابل قبولی را در این زمینه به دست آورده‌اند. رشد روزافزون صنعت بازی‌سازی و انتظارات بالای بازیکنان از بازی‌ها و محتواهای موجود در آن‌ها، موجب پیچیده‌تر شدن شرایط تولید بازی، افزایش سرسام‌آور زمان و هزینه‌های تولید بازی‌ها شده است. استفاده از روش‌های خودکار تولید محتوا موجب صرفه‌جویی قابل‌توجهی در هزینه‌ها و کاهش زمان تولید بازی‌ها می‌شود. آمارهای موجود نشان می‌دهد ایران از جمله کشورهای پیشروی جهان و اول منطقه در علوم کامپیوتر و به طور خاص حوزه‌های هوش مصنوعی، یادگیری ماشین و الگوریتم‌های پیشرفته است. با توجه به جایگاه ویژه علوم نام‌برده در زمینه تولید خودکار محتوا در بازی‌ها، و پشتوانه پژوهشی-صنعتی مناسب آن در کشور این فرصت فراهم است که به پشتوانه این عامل رقابتی مهم، ایران ضمن تحکیم جایگاه فعلی خود در بازار بازی‌های رایانه‌ای، گام موثری در افزایش سهم از بازارهای منطقه‌ای و جهانی برداشته باشد. در این گزارش تلاش شده تا روش‌های خودکار تولید محتوا در بازی‌های رایانه‌ای -که به آن‌ها تولید رویه‌ای محتوا می‌گویند- به صورت مفصل تشریح شود تا خوانندگان با مطالعه‌ی این گزارش اطلاعات جامعی را از محتوای قابل‌تولید از این طریق، علوم و فنون درگیر در این حوزه و تحقیقات انجام‌شده در زمینه‌ی تولید رویه‌ای محتوا به دست آورند.

۵۰ مرامنامه های اخلاقه برای فضای مجازی

پدیدآورنده : یحیی شعبانی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

هر عملی که انسان انجام می دهد ضرورتاً مبتنی بر یک نظام ارزشی و اخلاقی است که بر آن اساس تصمیم گیری می کند. گرچه ما اغلب به معیارهای کلی اخلاقی یکسان معتقدیم، ولی تطبیق معیارها با شرایط جزئی در فعالیت هایمان، با مشکلات زیادی مواجه می شود؛ و در نتیجه دست به تصمیم های متفاوتی می زنیم که ناشی از شرایط آن فعالیت است ولی با تجزیه و تحلیل دقیق تصمیم هایمان اغلب با مغایرت آن با معیارهای اخلاقی مواجه می شویم و کاری را که اخلاقی نیست اخلاقی دانسته، و یا کاری که اخلاقی است به وجه اخلاقی آن توجه نمی کنیم. بدین جهت عالمان اخلاق تلاش می کنند با همفکری و تجزیه و تحلیل شرایط خاص یک فعالیت، وظایف اخلاقی ما را تنظیم کرده و متناسب با نقشی که در آن فعالیت داریم دستورالعمل هایی اخلاقی تنظیم نمایند تا بر آن اساس سایر افراد بتوانند در یک نظام معیار، زیست اخلاقی داشته باشند. به این دستورالعمل ها، «مرامنامه اخلاقی»، «کدهای اخلاقی»، یا «دستورالعمل های اخلاقی» برای آن فعالیت می گویند.

یکی از مهمترین این فعالیت ها، کار در فضای مجازی است که متناسب با شرایط خاص خود، ما را با ملاحظات اخلاقی متفاوت مواجه کرده است؛ در نتیجه نیاز داریم تا معیارهایی برای خوب زیستن در فعالیت هایمان در فضای مجازی داشته باشیم.

۵۱ اخلاق بهزیسته دیجیتال

پدیدآورندگان : بهزاد خداقلی زاده و جواد فرخ زاده

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

عصر
فضای
مجازی

گزارش حاضر (از بند بعد) ترجمه مقاله The Ethics of Digital Well-being- A Thematic Review (اخلاق بهزیستی دیجیتال- یک مرور موضوعی) اثر لوچیانو فلوریدی است که در تاریخ ۱۳ ژانویه ۲۰۲۰ توسط اشپرینگر به چاپ رسیده است. همان گونه که از اهمیت نویسنده، ناشر و تاریخ نشر بر می آید، مقاله حاوی نکات حائز اهمیتی در زمینه اخلاق فضای مجازی است که محتوای مقاله نیز این ادعا را تأیید می نماید.

این مقاله نخستین مرور اساسی بر ادبیات موضوعی مسائل اخلاقی مربوط به بهزیستی دیجیتال است. عبارت «بهزیستی دیجیتال»، برای اشاره به تاثیر فناوری های دیجیتال بر چیزی که معنای زیستن در یک زندگی خوب برای انسان را دارد، استفاده می شود. این مرور موضوعی با هدف ترسیم کردن نقشه ی بحث های فعلی و شناسایی سوالات بی پاسخ جهت انجام تحقیقات آتی، در ادبیات موضوعی اخلاق بهزیستی دیجیتال کاوش می کند. این مرور موضوعی، مسائل اساسی مربوط به چندین حوزه اصلی اجتماعی را شناسایی می کند: مراقبت های بهداشتی، آموزش، حکمرانی و توسعه اجتماعی، و رسانه و سرگرمی. این مرور، همچنین سه موضوع گسترده تر را نیز برجسته می کند.

۵۲ قدرت و حاکمیت سایبری

پدیدآورنده : نازیلا تقوایی

گروه : معاونت فناوری مرکز ملی فضای مجازی

سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز ملی
فضای
مجازی

فضا و قدرت سایبری اصطلاحات رایجی هستند، اما تعریف و اندازه گیری آن ها بسیار دشوار است. ویژگیهای منحصر به فرد فضای سایبر می تواند برای تحقق قدرت نرم استفاده شود که هدف اصلی آن تغییر رفتار افراد و شکل دهی به ترجیحات آن ها از طریق جذب یا اقناع به جای زور است (ژوزف نای). در قدرت سایبر، جغرافیا به مفهوم فیزیکی مد نظر نیست بلکه حوزه یا محدوده ای است که هر حکومتی امکان اعمال حکمرانی در آن را داشته و فرصت اعمال حاکمیت در آن محدوده برای او فراهم باشد. در این گزارش، مدلی تحلیلی از قدرت سایبری پیشنهاد میگردد که برای فضای سایبر لایه های پیشنهادی متصور شده و آن لایه ها را در ارتباط با فضاهای جغرافیایی اعمال حاکمیت از یک طرف و از سوی دیگر شاخص های مرتبط با فناوری، اقتصاد و محیط در تحلیل PESTEL قرار می دهد. تجزیه و تحلیل هر یک از این سه فضای جغرافیایی اعمال حاکمیت می تواند اطلاعاتی در مورد بردارهای احتمالی حمله با تحلیل نقاط قوت و ضعف جامعه هدف، برای کاهش نفوذ و توانایی آنها برای عملکرد آزادانه در فضای مجازی ارائه داده و حملات را از دیدگاه جوامع هدف ارزیابی نموده و شرایطی را برای مدافعان حکومت و کشور فراهم می کند که مخاطرات در فضاهای مختلف را شناسایی و در جهت مقابله با آن اقدام نمایند.

۵۳ تجسس منبع باز سایبرپایه و جنگ اقتصادی علیه ایران: بررسی موردی تحریم‌های نفتی

گروه : مطالعات اقتصادی
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

تحریم‌های مرتبط با بخش نفت و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی از مهم‌ترین عرصه‌های جنگ اقتصادی تمام عیار تحمیلی بر ایران بوده‌اند. طراحی و اجرای موثر این تحریم‌ها از طرف دولت‌ها و طرف‌های متخاصم نیازمند در اختیار داشتن اطلاعات در خصوص اشخاص حقیقی و حقوقی هدف این تحریم‌ها است. تجسس بر مبنای اطلاعات طبقه‌بندی نشده و در دسترس عمومی از روش‌های مهم برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای اعمال تحریم‌های مذکور بوده است. در حال حاضر، این امکان وجود دارد که بخش قابل ملاحظه‌ای از این اطلاعات از طریق فضای سایبر جمع‌آوری شود. با توجه به ظرفیت‌های فراوان و قابل ملاحظه فضای سایبر برای تجسس منبع باز و روند رو به گسترش این فضا، انتظار می‌رود که در آینده بهره‌گیری از این نوع از تجسس در اعمال تحریم‌های اقتصادی گسترش یابد. هدف گزارش حاضر، بررسی و معرفی مصادیق استفاده از تجسس منبع باز سایبرپایه در ارتباط با تحریم‌های اقتصادی مرتبط با صادرات نفت و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی ایران است. فراهم شدن امکان استفاده از تجسس منبع باز سایبرپایه در اعمال تحریم‌های اقتصادی علیه ایران نشان‌دهنده نوعی از آسیب‌پذیری کشور در عرصه فضای سایبر است که به تهدیدی علیه امنیت اقتصادی کشور تبدیل شده است. کاهش یا رفع این آسیب‌پذیری از طریق توسعه و ارتقای قدرت سایبری کشور و استفاده از آن در دفاع سایبری می‌تواند به تامین امنیت اقتصادی کشور کمک شایانی کند.

۵۴ } مروری بر مفهوم تاب‌آوری اجتماعی و ارتباط آن با فضای مجازی

پدیدآورنده : محمدحسن شریفیان

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

بحران‌ها بخش جدایی‌ناپذیر زندگی انسان‌ها هستند که می‌توانند در سطوح مختلف فردی و اجتماعی رخ دهند و زندگی را با چالش مواجه کنند. تاب‌آوری اجتماعی به جوامع کمک می‌کند تا آسیب کمتری در برابر بحران‌ها متحمل شوند و با سرعت بیشتری به عملکرد اولیه‌ی خود بازگردند. در گزارش حاضر که با هدف تبیین مسائل روانی اجتماعی دخیل در تاب‌آوری اجتماعی و نقش فضای مجازی در آن‌ها نگاشته شده است، ابتدا به توضیح بحران و طبقه‌بندی‌های آن پرداخته می‌شود، سپس تاب‌آوری و سطوح آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ادامه به مدل‌های ارائه شده در رابطه با تاب‌آوری و عوامل روانی اجتماعی دخیل در آن اشاره می‌شود و در پایان به ارتباط تاب‌آوری اجتماعی و فضای مجازی پرداخته می‌شود.

۵۵ فناوری زنجیره بلوکه (مطالعات تطبیقی، پلتفرم‌ها، کاربردها، فرایند کاری فناوری بلاکچین و...)

پدیدآورندگان : مجتبی نصیری یار و دکتر مریم حق‌شناس
گروه : معاونت فناوری مرکز ملی فضای مجازی
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

در این گزارش، پس از بیان مقدمه و تعاریف مختلف فناوری بلاکچین و مفاهیم مرتبط به آن، ارکان فناوری و سپس انواع آن توضیح داده شده است. پس از بیان تفاوت دفاتر کل توزیع شده با فناوری زنجیره بلوکی، پلتفرم‌های بلاکچین معرفی و مقایسه شده‌اند. در بخش‌های دیگر این گزارش به ترتیب، کاربردهای مختلف فناوری بلاکچین، بررسی اکوسیستم‌های کاربردی بلاکچین در جهان و ایران، الگوریتم کاربرد این فناوری و راه حل جامع بر مبنای این فناوری تشریح شده است. در پایان نیز، مطالعه موردی درباره کاربرد این فناوری در اعطاء وام خرید کالای ایرانی و جمع‌بندی و پیشنهادات ارائه شده است.

۵۶ نظارت و حکمرانی در عصر دیجیتال

پدیدآورنده: یحیی شعبانی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

ظهور اینترنت و فضای مجازی به وساطت تکنولوژی‌هایی چون کلان‌داده، هوش مصنوعی و غیره امکانات فراوانی برای نظارت و کنترل فراهم آورده است، به نحوی که شاهد تغییرات کمی و کیفی در مفهوم نظارت و کنترل هستیم. از این حیث، اینترنت به نوبه خود نوعی سراسربین است با این تفاوت که سراسربین‌های کلاسیک بیش از هر چیزی به نظارت و کنترل «بدن» معطوف بودند اما سراسربین‌های جدید بیش از همه معطوف به «روان» هستند. متن حاضر می‌کوشد ضمن اشاراتی کلی به تاریخ و نظریه‌های نظارت و کنترل، این دگر دیسی مفهومی را در قالب دگر دیسی «زیست‌سیاست» به «روان‌سیاست» بررسی کند. بدیهی است که تغییر در گفتار نظارت و کنترل در نهایت به حوزه حکمرانی نیز تسری خواهد یافت و نقش «دولت» و تنواره‌های بوروکراتیک آن را نیز دگرگون خواهد نمود. اگر نکات فوق را در چارچوب سیاست نئولیبرالیسم قرائت کنیم شاهد تبدیل دولت به بنگاهی اقتصادی خواهیم بود.

۵۷ پنزدهمین نشست سالانه مجمع حکمرانان اینترنت

پدیدآورنده : یحیی شعبانی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

در سال ۲۰۲۰، اجلاس حکمرانی اینترنت (IGF) در نیمه راه دستور کار ده ساله دومش قرار داشت، دستور کاری که مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۲۰۱۵ به عنوان بخشی از بررسی کلی اجرای خروجی های نشست جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی (WSIS) تضمین نموده است. پنزدهمین IGF، در سال میلادی گذشته، نمایندگان از دولت ها، جوامع فنی و آکادمیک، کسبوکارها، جامعه مدنی و سازمان های میان دولتی را برای بحث درباب پیشبرد طیفی از مباحث سیاستی مرتبط با اینترنت گرد هم آورد. «IGF ۲۰۲۰»، پنزدهمین باری که «IGF» از زمان تأسیسش در سال ۲۰۰۵، تشکیل جلسه داده است، نخستین IGF تماما آنلاین به منزله پاسخی به پاندمی کووید ۱۹.

۵۸ تغییر رفتار با تلنگر دیجیتال

پدیدآورنده : آیدا محمودیان
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

دانشمندان به تازگی دریافته‌اند که می‌توان برای حل بسیاری از مشکلات جامعه به جای ایجاد تغییرات زیرساختی با هزینه هنگفت، به راهکارهای روانشناختی ارزان قیمت متوسل شد. تغییر رفتار، دانشی است که با استفاده از راهکارهای شناختی، بسامد رفتارهای مفید اجتماعی را افزایش داده و از احتمال تکرار رفتارهای نامطلوب می‌کاهد. نظریه تلنگر یکی از برجسته‌ترین مفاهیم کاربردی این حوزه می‌باشد که نوبل اقتصاد را برای نظریه‌پرداز آن، ریچارد تالر، به ارمغان آورده است. با تلنگر زدن می‌توان بدون ممنوع کردن سایر گزینه‌ها، فرد را به سمت انتخاب گزینه‌ای سوق داد که به بهزیستی وی می‌انجامد. در تلنگر دیجیتالی، با استفاده از طراحی رابط کاربری می‌توان کاربران را در فضای مجازی برای انتخاب گزینه مدنظر ترغیب کرد. در این متن پس از تعریف دقیق مفاهیم ذکر شده، به بررسی انواع تلنگر دیجیتالی، کاربردهای آن و نمونه‌های پژوهشی پیاده‌سازی شده پرداخته می‌شود. سپس راهنمایی برای طراحی تلنگرهای دیجیتالی ارائه می‌گردد. در پایان نیز دلالت‌های اخلاقی استفاده از تلنگر دیجیتالی به بحث گذاشته می‌شود.

۵۹ مقابله با اخبار جعلی: طراحی یک رویکرد همه‌جانبه

پدیدآورنده : امیرعباس رکنی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

اخبار جعلی اطلاعاتی است که عمداً باهدف فریب دادن و گمراه کردن دیگران در باور کردن دروغ‌پردازی یا شک کردن به حقایق قابل اثبات، ساخته و منتشر می‌شود. نحوه انتشار ممکن است از طریق رسانه‌های خبری چاپی، توزیع‌کننده‌های صوت و تصویر و رسانه‌های مبتنی بر بستر اینترنت انجام شود، با این‌وجود شبکه‌های اجتماعی یکی از اصلی‌ترین ابزار انتشار اخبار جعلی و اطلاعات گمراه‌کننده به حساب می‌آیند. تأثیر اخبار جعلی در چهار مقیاس خنثی، کم، متوسط و زیاد اندازه‌گیری می‌شود. با توجه به آسیب‌های متعددی که اخبار جعلی برای جوامع توسعه‌یافته و در حال توسعه به بار می‌آورند، دولت‌ها و ملت‌ها راهبردهای متعددی را جهت مقابله با آن به کار می‌نهند. امروزه، به کارگیری مؤسسات حقیقت‌سنج و بررسی تخصصی صحت و سقم اخبار و اعلام نتایج آن به جامعه، الزام‌پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی به مسئولیت‌پذیر بودن، افزایش سواد رسانه‌ای کاربر و اقدامات حاکمیتی به‌عنوان یک رویکرد چند‌ذی‌نفعی و همه‌جانبه تجربه نوینی است که صاحب‌نظران معتقدند اثرگذاری فرایند مبارزه با اخبار جعلی را به‌شدت افزایش خواهد داد. گزارش حاضر باهدف ایجاد یک درک کارآمد از اخبار جعلی و نحوه تقابل با آن به بررسی اقدامات صورت گرفته در هر یک از حوزه‌های مذکور می‌پردازد.

۶۰ اطلاعات نادرست و تصحیح آن

پدیدآورنده : دکتر علیرضا کاظمی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

مقاله «اطلاعات نادرست و تصحیح آن» نوشته کلوئی ویتنبرگ و آدام ج. برینسکی (استاد علوم سیاسی انستیتو فناوری ماساچوست) است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. انتشار اطلاعات نادرست در حوزه سیاسی که می‌تواند آسیب جدی به نظام‌های مردم‌سالار وارد نماید موضوع اصلی این مقاله است. در ضمن با توجه به نقش غیرقابل انکار فضای مجازی در انتشار گسترده اطلاعات نادرست، نویسندگان تمرکز خود را روی این حوزه قرار می‌دهند. نکته حائز اهمیت در این اثر بررسی کارآمدی روش‌های سنتی تصحیح اطلاعات نادرست توسط مجاری مختلف خبری است. در این راستا، نویسندگان به بررسی دو اثر روانشناختی مهم می‌پردازند که سبب می‌شود تصحیح اطلاعات نادرست اثربخشی لازم را نداشته باشد. مطابق اثر اول، اطلاعات نادرست حتی پس از آگاهی از تصحیح آن‌ها به طور ناخودآگاه به رفتار و تفکر افراد جهت می‌دهد. مطابق اثر دوم، تصحیحاتی که در مقابل باورها و تفکرات ریشه‌دار افراد قرار می‌گیرد، اثر عکس می‌گذارد و سبب می‌شود تا باور افراد به اطلاعات نادرست تقویت گردد. این دو اثر سبب می‌شود تا روش‌های رایج تصحیح اطلاعات نادرست، کارایی خود را از دست بدهند و حتی در برخی مواقع اثر معکوس داشته‌باشند. پس از بررسی مکانیزم‌های روانشناختی پیشنهادشده برای توضیح این دو اثر، نویسندگان راهبردهایی نوین برای تصحیح اطلاعات نادرست ارائه می‌کنند که تلاش می‌کند این آثار سوء را به حداقل برساند.

۶۱ اطلاعات نادرست، اطلاعات کاذب و پروپاگاندای برخط

پدیدآورنده : حمیده فراخانی بنی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

مقاله «اطلاعات نادرست، اطلاعات کاذب و پروپاگاندای برخط» نوشته اندرو ام. گس، استاد سیاست و امور عمومی دانشگاه پرینستون و بنجامین ا. لیونز استاد ارتباطات دانشگاه یوتا است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. در این مقاله اطلاعات نادرست و تمایز آن‌ها با دیگر مفاهیم مرتبط مانند اطلاعات کاذب و اخبار جعلی به بحث گذاشته می‌شود. نویسندگان با دقت مکانیزم‌های تولید، عرضه و مصرف اطلاعات نادرست را در فضای مجازی بررسی می‌کنند و عوامل مؤثر بر موفقیت هر کدام از این مراحل را تحلیل می‌نمایند. از این رو این مقاله بصیرت‌های ارزشمندی را در مورد تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بالقوه اطلاعات نادرست بیان می‌کند. برای مثال اگرچه طبق پژوهش‌های موجود حجم اطلاعات نادرست در فضای مجازی نسبت به کل اطلاعات موجود اندک است، با این وجود مصرف‌کنندگان بسیار فعال این حجم اطلاعات کم سبب می‌شوند تا چرخش این اطلاعات به شدت تقویت شود. همچنین اگرچه مصرف اخبار جعلی به طور کلی نسبتاً نادر است با این وجود این پدیده در میان برخی زیرگروه‌های کلیدی، بسیار متمرکز و شایع است.

۶۲ رسانه‌های اجتماعی، اتاقک‌های پژواک و قطبیدگی سیاسی

پدیدآورنده : سید محمدمهدی فیروزآبادی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

مقاله «رسانه‌های اجتماعی، اتاقک‌های پژواک و قطبیدگی سیاسی» نوشته پابلو باربرا، استاد علوم سیاسی و روابط بین‌الملل دانشگاه کالیفرنیا جنوبی و پژوهشگر فیسبوک است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. این مقاله به تفصیل به مبحث اتاقک‌های پژواک و قطبیدگی می‌پردازد که طبق آن با انفجار منابع رسانه‌ای آنلاین، مردم اکنون قادرند تا با انتخاب خودشان وارد زیست‌بوم‌های رسانه‌ای همگن شوند که از پیش گزینش شده‌اند تا باورهای پیشینشان را تقویت کند. در نتیجه انسان‌ها امروز احتمال کمتری دارد که یک روایت مشترک از حقایق و اخبار را به اشتراک بگذارند چرا که ایشان بالأخص در رسانه‌های اجتماعی در «حباب‌های فیلتری» جدا از هم یا «پبله‌های اطلاعاتی» زندگی می‌کنند که قطبیدگی را دامن می‌زنند. نتایج این پدیده برای سیاست مخرب است چرا که سازش و مصالحه دشوارتر شده است و پویای انتخاباتی به جای این که در تلاش برای اقناع رأی‌دهندگان معتدل باشند، متکی بر به جنبش در آوردن پایگاه‌های به شدت متفاوت شده است. باربرا به بررسی انتقادی این پدیده و جنبه‌های مختلف آن می‌پردازد و راه‌های پیشنهاد شده برای مقابله با آن را به بحث می‌گذارد. همچنین پژوهش‌های جدیدی که قائل‌اند میزان شمول این پدیده کمتر از چیزی است که در ابتدا تصور می‌شود در این مقاله به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.

۶۳ گفتارنفرت افکن آنلاین

پدیدآورنده : دکتر علیرضا کاظمی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

مقاله «گفتارنفرت افکن آنلاین» نوشته الکساندرا ا. سیگل، استادیار علوم سیاسی دانشگاه کلورادو بولدر است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. محور این مقاله گفتارهای نفرت افکن آنلاین است که در سطح اینترنت و علی‌الخصوص شبکه‌های اجتماعی توسط افراد مستقل یا گروه‌های سازمان‌یافته منتشر می‌شود. گفتار نفرت افکن آنلاین افراد و گروه‌ها را بر اساس اموری چون جنسیت، نژاد، مذهب و گرایش سیاسی هدف می‌گیرد. این سنخ گفتار مانند سمی مهلک برای همبستگی ملی و نظام‌های مردم‌سالار است و موجب تنش‌های اجتماعی و تشدید تضادهای سیاسی می‌شود. از این روست که گفتار نفرت افکن آنلاین در میان دانشگاهیان و سیاست‌گذاران به یک دغدغه جدی تبدیل شده است. در این مقاله مروری بر آخرین تکنیک‌های پیشرفته کشف گفتار نفرت افکن آنلاین به بحث گذاشته شده است. پس از آن به ادبیات موجود روی شناسایی افراد تولیدکننده و هدف‌قرار گرفته گفتار نفرت افکن آنلاین پرداخته شده است. سپس میزان شایع بودن این نوع ادبیات آسیب‌زا در فضای مجازی مورد تحلیل قرار گرفته است و علی‌رغم رسیدن به این نتیجه که درصد این ادبیات بسیار کم است، با نشان دادن عواقب احتمالی این گفتار در فضای حقیقی که شامل آسیب‌های روانی، خشونت‌ها و حملات تروریستی است، بر جدی بودن این چالش تأکید شده است. در نهایت روش‌های مبارزه با گفتار نفرت افکن آنلاین که شامل ایجاد ممنوعیت‌ها توسط سکوها تا فراهم کردن ضدگفتار در برابر آن‌هاست ارائه شده است و میزان کارآمدی آن‌ها به بحث گذاشته شده است.

بات‌ها و پروپاگاندا: رایانشی: اتوماسیون برای ارتباط و کنترل

پدیدآورنده : حمیده قراخانی بنی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

مقاله «بات‌ها و پروپاگاندا: رایانشی: اتوماسیون برای ارتباط و کنترل» نوشته ساموئل سی وولی، استاد دانشکده خبرنگاری دانشگاه تگزاس در آستین است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. بات‌ها که برنامه‌های نرم‌افزاری آنلاین برای انجام وظایف خودکار هستند، در زمینه‌های سیاسی برای انتشار گسترده اطلاعات کاذب، فریب و اثرگذاری بر افکار عمومی و ارباب‌نخبگان مورد سوءاستفاده قرار گرفته‌اند. از این رو آثار سوء بات‌ها روی نظام‌های مردم‌سالار و انتخابات محققان را نسبت به این پدیده حساس کرده است. تخمین زده می‌شود که ده‌ها میلیون حساب کاربری در شبکه‌های اجتماعی به بات‌ها اختصاص دارند و گمنامی در اینترنت نیز سبب قدرت فزاینده بات‌های سیاسی شده است. در این مقاله چپستی بات‌ها از نظر تاریخی و فنی مورد تحلیل قرار گرفته است و سپس استفاده‌ها و سوءاستفاده‌های سیاسی از بات‌ها به بحث گذاشته شده است. علی‌رغم کارکردهای مثبت بات‌های سیاسی برای دموکراسی، برای مثال در قالب کمک به خبرنگاران برای پوشش گسترده‌تر اخبار، کارکردهای منفی بات‌های سیاسی آسیب‌های بسیاری را در قالب فریب افکار عمومی و امکان دخالت خارجی در انتخابات وارد آورده است.

۶۵ تبلیغات سیاسی آنلاین در ایالات متحده

پدیدآورنده : طیبه بابایی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

مقاله «تبلیغات سیاسی آنلاین در ایالات متحده» نوشته اریکا فرانکلین فولر، مایلکل ام. فرانز و تراویس ان. ریدوت (استاد سیاست عمومی دانشگاه دولتی واشنگتن) است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. تبلیغات سیاسی همواره نقش محوری در برگزاری انتخابات در نظام‌های مردم‌سالار داشته‌اند. با این وجود ظهور رسانه‌های اجتماعی فضایی جدید و متفاوت را برای تبلیغات سیاسی فراهم آورده است که فرصت‌ها و چالش‌های نوینی را پیش رو نهاده است. برای مثال امکان هدف‌گذاری دقیق مخاطبان، فرصتی است که این فضا به وجود آورده است و در عین حال امکان دخالت‌های گسترده خارجی در جهت‌دهی به افکار عمومی از جمله چالش‌های تبلیغات سیاسی آنلاین است. این مقاله به بررسی این مسائل در ایالات متحده آمریکا و شیوه مواجهه قانون‌گذاران و سکوها با آن‌ها می‌پردازد. به طور خاص عدم کفایت مقررات و قانون‌گذاری‌های سنتی انجام‌شده برای تنظیم‌گری تبلیغات سیاسی آنلاین نشان داده شده‌است. پیشرفت‌های صورت گرفته در چندسال اخیر در راستای به‌روزرسانی قوانین و همچنین تصویب قوانین جدید در حوزه‌هایی چون شفافیت مالی پوشش‌های آنلاین، الزامات گزارش‌دهی و الزامات گنجاندن پیام‌های سلب مسئولیت از جمله واکنش‌های انجام گرفته و بحث شده در این مقاله است.

۶۶ مواجهه با اطلاعات کاذب

پدیدآورنده: دکتر مهدی خلیلی

گروه: مطالعات بنیادین

سال انتشار: ۱۴۰۰

مقاله «مواجهه با اطلاعات کاذب: ارزیابی استدلال به نفع اصلاحیه بخش ۲۳۰ قانون حسن رفتار ارتباطات» نوشته تیم هوانگ پژوهشگر مرکز امنیت و فناوری نوظهور در دانشگاه جرج تاون است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است.

مسئله میزان مسئولیت سکوها در قبال محتوایی که از بستر آن‌ها انتشار می‌یابد، یکی از مسائل پیچیده حقوقی است که در مجامع مختلفی از جمله در کشور ما مورد بحث و بررسی قرار گرفته و محل نزاع واقع شده است. این مقاله به بررسی بخش ۲۳۰ اقدام حسن رفتار ارتباطات ایالات متحده می‌پردازد که قانونی است که مسئولیت سکوها را نسبت به محتوای تولیدشده توسط کاربران در آن‌ها مشخص می‌کند. این قانون که به‌عنوان سنگ بنای آزادی اینترنت و انتشار آزاد ایده‌ها مطرح می‌شود، تا حد زیادی به سکوها نسبت به محتوای تولیدشده توسط کاربران نشان مصونیت قضایی اعطا می‌کند. با گسترش اطلاعات کاذب در فضای مجازی، بالأخص اطلاعات کاذب سیاسی که نظام‌های مردم‌سالار و انتخابات را با چالش‌های جدی مواجه کرده است، درخواست‌ها برای اصلاح این قانون به منظور افزایش مسئولیت سکوها گسترده‌تر شده است. در این فصل پیشنهاد‌های حقوقی متنوع برای اصلاح در این قانون به بحث گذاشته شده است و نویسنده نشان می‌دهد که پیچیدگی‌های زیادی در این پیشنهادها وجود دارد تا جایی که برخی از آن‌ها می‌تواند مشکلات جدیدی را به وجود آورد.

۶۷ تخریب خلاقانه مردم سالارانه؟ اثر چشم انداز رسانه در حال تغییر روی مردم سالاری

پدیدآورنده : دکتر علیرضا کاظمی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

مقاله «تخریب خلاقانه مردم سالارانه؟ اثر چشم انداز رسانه در حال تغییر روی مردم سالاری» نوشته راسموس کلایس نیلسن، استاد ارتباطات سیاسی دانشگاه آکسفورد و ریچارد فلتچر، پژوهشگر ارشد انستیتو مطالعات خبرنگاری رویترز در دانشگاه آکسفورد است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. در این اثر، استلزامات گذار به رسانه‌ها و خبرنگاری برخط برای مردم سالاری مرور می‌شود. نویسندگان اثر فناوری‌های دیجیتال و موبایل را روی سازمان‌های خبری به عنوان نوعی «تخریب خلاقانه» توصیف می‌کنند. ایشان نشان می‌دهند که افول روزنامه‌ها قبل از ظهور اینترنت آغاز شده بود ولی فناوری‌های دیجیتال این افول را شتاب بخشیدند.

۶۸ } واقعیات و اینکه کجا می‌توان آن‌ها را یافت: پژوهش تجربه‌ی بر روی سکوه‌های اینترنتی و تعدیل محتوا

پدیدآورنده: امین شفیق خانی
گروه: مطالعات بنیادین
سال انتشار: ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

مقاله «واقعیات و اینکه کجا می‌توان آن‌ها را یافت: پژوهش تجربه‌ی بر روی سکوه‌های اینترنتی و تعدیل محتوا» نوشته‌ی دَفتی کِلر، مدیر برنامه‌ی تنظیم‌گری سکو در مرکز سیاست‌گذاری سایبری استنفورد و پدی لیرسن از دانشگاه آمستردام است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. تمرکز این مقاله روی ادبیات موجود مربوط به حذف محتوای اینترنتی توسط دولت و سکوها است. نویسندگان به داده‌های موجودی اشاره می‌کنند که توسط دولت‌ها، دانشگاهیان، سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) و خود سکوها منتشر شده است که نشان می‌دهد حذف محتوا چه قدر و به چه دلایلی رخ می‌دهد. حذف محتوا مبتنی بر قواعد داخلی سکوها و مقررات حکومت‌ها تبدیل به یک رویه پیچیده و رایج شده است که علاوه بر آثار مثبت (در حذف محتواهای مشکل‌آفرین)، آثار منفی فراوانی (همچون خطا در حذف محتوا و سوگیری و تعصب‌های نژادی، سیاسی و مذهبی) داشته است. بررسی میزان موفقیت رویه‌های حذف محتوا، آسیب‌شناسی مشکلات آن‌ها و همچنین ارائه پیشنهاد مؤثر برای اصلاح این رویه‌ها نیازمند پژوهش‌های تجربی گسترده روی فعالیت‌های حذف محتوای سکوها و قوانین و قواعد موجود است که روش‌های متنوع تجربی را می‌طلبد.

۶۹ شفافیت دموکراتیک در جامعه سکویه

پدیدآورنده : سجاد عطا زاده

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

مقاله «شفافیت دموکراتیک در جامعه سکویه» نوشته رابرت گروا و تیموتی گارتون اش استاد مطالعات اروپایی دانشگاه آکسفورد است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. مسئولیت‌پذیری سکوها و جلب اعتماد کاربران بدون وجود قوانین و مقررات شفاف حاکم بر محتوای تولیدشده در آن‌ها ممکن نخواهد بود. در واقع شفافیت به کاربران و سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا بتوانند تصمیماتی آگاهانه نسبت به سکوها اخذ نمایند. این مقاله به دقت نشان می‌دهد که چگونه سکوهای مختلف قواعد شفافیت متفاوتی را برای حذفیات، تبلیغات، استانداردها و دیگر حوزه‌ها اتخاذ کرده‌اند. به علاوه مقررات محلی یا اقدامات حقوقی مختص به سکوها در این مقاله مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند. بارزترین مثال، ابداع اخیر فیسبوک در ایجاد یک هیئت ناظر خارجی است که به درخواست‌های تجدید نظر در مورد حذف محتوا گوش می‌دهد. این مقاله همچنین به آسیب‌شناسی برخی اقدامات شفافیتی می‌پردازد که اثربخشی لازم را نداشته‌اند و حتی گاهی اوقات اثر معکوس به جا گذاشته‌اند.

۷۰ مقایسه تنظیم‌گری رسانه‌ها در آمریکا و اروپا

پدیدآورنده : دکتر سیدجمال قریشی خوراسگانی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

مقاله «مقایسه تنظیم‌گری رسانه‌ها در آمریکا و اروپا» نوشته فرانسیس فوکویاما، مدیر مرکز مردم‌سالاری، توسعه و حاکمیت قانون در دانشگاه استنفورد و اندرو گروتو، مدیر برنامه ژئوپولیتیک، فناوری و حکمرانی در مرکز سیاست‌گذاری سایبری استنفورد است که در سال ۲۰۲۰ در کتاب «رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری» چاپ انتشارات دانشگاه کمبریج به چاپ رسیده است. این مقاله روی این که چگونه کشورهای مختلف رسانه‌های شاخص سنتی را تنظیم‌گری می‌کنند متمرکز می‌شود و از این رهگذر به این مطلب می‌پردازد که کشورها چگونه می‌توانند اینترنت و رسانه‌های جمعی را تنظیم‌گری کنند. برخی کشورها مانند فرانسه، آلمان و بریتانیای کبیر، سنتی طولانی و قدرتمند از صدا و سیما دارند. در طرف مقابل، ایالات متحده که همیشه نسبت به مرجعیت متمرکز بدگمان بود، دیرتر شرکت صدا و سیما عمومی را تأسیس کرد، که هرگز قدرت و محبوبیت هم‌تایان اروپایی‌اش را نیافت. نویسندگان متذکر می‌شوند که سنت‌های اروپا در تنظیم‌گری صدا و سیما در تنظیم‌گری اینترنت نیز جاری می‌شوند. برای مثال در فرانسه، دولت مکرون فرایندهای تسریع شده‌ای را برای رسیدگی به اطلاعات نادرست تأسیس کرده است و به سکوها فرمان داده است تا محتوای غیرقانونی را حذف کنند. آلمان به تصویب NetzDG مشهور شده است که سکوهای اینترنتی را برای برخی گفتارهای غیرقانونی که در سکوهایشان بعد از دریافت اخطار وجود دارد، از نظر قانونی مسئول می‌داند.

۷۱ تحول نظام‌های رأی‌گیری غیرحضوری با استفاده از فناوری بلاک چین

پدیدآورندگان : محمد مهدی رضاپور و حمیده قراخانی‌بنی
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

بلاک‌چین سازوکاری توزیع‌شده، دیجیتال و ایمن برای ذخیره‌سازی اطلاعات است که بر تأیید جمعی مبتنی است. گزارش حاضر، نمایی کلی از سیستم‌های رأی‌گیری الکترونیکی مبتنی بر بلاک‌چین را ارائه می‌کند. هدف اصلی این گزارش این است که وضعیت فعلی رأی‌گیری مبتنی بر بلاک‌چین و چالش‌های احتمالی مرتبط را بررسی کرده و چشم‌اندازی از آینده‌ی آن ارائه کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که سیستم‌های رأی‌گیری الکترونیکی که از بلاک‌چین استفاده می‌کنند می‌توانند راه‌کارهایی را برای برخی مشکلات رایج در سیستم‌های رأی‌گیری کنونی ارائه کنند. از طرفی محافظت از حریم خصوصی و سرعت تراکنش از مشکلات موجود در برنامه‌های بلاک‌چین هستند که اغلب مورد تأکید قرار می‌گیرند. به‌منظور دستیابی به رأی‌گیری الکترونیکی پایدار، امنیت مشارکت از راه دور و مقیاس‌پذیری باید بهبود پیدا کنند. با توجه به این ملاحظات، چارچوب‌های موجود باید ارتقا داده شوند تا بتوان از آن‌ها در سیستم‌های رأی‌گیری استفاده کرد.

۷۲ تأثیر رسانه‌های اجتماعیه بر رفتار رای دهندگان: مشارکت در انتخابات و انتخاب رای

پدیدآورنده: نفیسه صالح‌نیا

گروه: مطالعات اخلاقی

سال انتشار: ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

در سال‌های اخیر، فضای مجازی به بستری برای بیان دیدگاه‌ها و ارتباطات سیاسی تبدیل شده و تحقیق در زمینه ارتباط فضای مجازی و دموکراسی، مورد توجه محققان این حوزه قرار گرفته است. تحقیقات در خصوص اینترنت و رفتار رای‌گیری، تأثیر منفی بر مشارکت رای‌دهندگان در «مرحله اولیه» اینترنت را نشان می‌دهد. این مرحله به سال‌های اولیه شکل‌گیری شبکه جهانی وب و قبل از ظهور رسانه‌های اجتماعی اشاره دارد. در مرحله بعد، با افزایش توانایی افراد در ایجاد و به اشتراک گذاشتن محتوا به صورت آنلاین، از طریق رسانه‌های اجتماعی و همچنین وبلاگ‌ها، این تأثیر منفی کاهش یافت. ظهور رسانه‌های اجتماعی در این مرحله با افزایش فن‌آوری‌های اینترنت تلفن‌های هوشمند پشتیبانی شد. با رشد روز افزون فناوری و یادگیری رفتار آنلاین کاربران، نوع ارتباط و کیفیت استفاده از فضای مجازی و در نتیجه مشارکت سیاسی و رفتار رای‌دهندگان نیز تحت تأثیر قرار گرفت. در این فضای جدید سیاستمداران می‌توانند با استفاده از بسترهای اینترنتی مستقیماً با رای‌دهندگان تعامل داشته و در خصوص مسائل مهم اجتماعی گفتگو کنند. در صورت آگاه شدن افراد از روند سیاسی و احساس درگیر بودن با آن، رفتار رای‌دهی کاربران و مشارکت سیاسی آنها تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

۷۳ اینترنت ماهواره‌ای

پدیدآورندگان : مجتبی نصیری یار ، دکتر مریم حق‌شناس و نازیلا تقوایی
گروه : معاونت فناوری مرکز ملی فضای مجازی
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

به گفته دانشمندان، در دنیای امروز، اینترنت پرتوی از نور است و در میان ابزار و دستگاه‌های رایانه‌ای مردم پراکنده می‌شود تا زندگی بشر را به سوی شکوفایی و پیشرفت سوق دهد. تلاش برای تحقق این رؤیای بزرگ زمانی آغاز شد که گروه اینترنتی وان وب که مقر آن در آرلینگتون در ایالت ویرجینیا قرار دارد، با بودجه‌ای که تاکنون به آستانه ۲ میلیارد دلار رسیده است از سوی کریگ ویلز تأسیس شد. این گروه تصمیم گرفته است در سال ۲۰۲۱ با استفاده از حدود ۶۵۰ ماهواره، اینترنت را با پهنای باند مناسب در همه جا فراهم سازد.

۷۴ مدارس مجازی در آمریکا

پدیدآورنده : انسیه شجاعی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

گزارش پیشرو، نمونه‌ای از تجربیات سیاست‌گذاری ملی آموزشی در حوزه مدارس سایبری است که درسهای بسیاری برای پژوهشگران، سیاست‌گذاران و مجریان حوزه آموزشی و آی.سی.تی دارد. آمریکا با بیش از ۲۰ سال تجربه در این حوزه و با وجود دارا بودن سهم بالایی از بازار فناوری و آموزشی جهان، تجربیات جالب‌توجهی در زمینه مدارس ترکیبی و مجازی دارد که بازخوانی آن برای روشنتر شدن مسیری که ما نیز در حال ورود به آن هستیم، آموزنده خواهد بود. نتیجه مطالعات صورت گرفته نشان می‌دهد نتایج دانش‌آموزان مدارس مجازی در حدود نصف عملکرد دانش‌آموزان در مدارس عادی است. شاید این گزاره مهم‌ترین گزاره قابل اخذ از تجربه آمریکا باشد که برخی از ایده‌پردازان اولیه که نگاه بسیار مثبتی به گسترش آموزش-های شخصی‌سازی‌شده مجازی داشتند، تصویری کاملاً متفاوت از آن را ترسیم می‌نمودند. متن گزارش حاوی اطلاعات بسیار گسترده‌ای درباره روش‌های آموزشی، میزان حضور دانش‌آموزان در مدرسه مجازی، نحوه بودجه‌ریزی، نحوه قانون‌گذاری و حکمرانی ایالت‌ها در کنترل و تنظیم‌گری این مدارس و جوانب دیگر پژوهشی و سیاسی این مسئله است.

۷۵ ذهن بسطیافته

پدیدآورنده : سید علی حسینی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

بر اساس نظریه‌ی ذهن بسطیافته گاهی اموری که از جنس نورون‌های بیولوژیکی در مغز ما نیستند و در بدن و محیط (طبیعی، مصنوعی، اجتماعی - فرهنگی) گسترده شده‌اند، به مدد فعالیت هوشمندانه‌ی ما قابلیت می‌یابند که در هنگام نیاز، یا جایگزین کارکردهای طبیعی مختل شده‌مان شوند و کارکرد و نقش علی عام آن را بر عهده بگیرند؛ یا با قابلیت‌های شناختی موجود، پیوند یابند و با ساخت سامانه یا فرایند شناختی تازه‌ای که از پیوند منابع درونی و بیرونی حاصل می‌شود، موجب تقویت و تکامل آن شوند. این جایگزینی، تقویت‌کنندگی و تکامل‌بخشی در صورتی که با شروط دوام مقارنت، سهولت دسترسی و اعتمادپذیری منبع غیربیولوژیکی همراه شود، آن‌چنان با فرایندها و سامانه‌ی شناختی بیولوژیکی ما درهم‌تنیده می‌شود که جدا پنداشتن و ابزارانگاری امور بیرونی، در حد ابزارانگاری خود مغز نامعقول است و از پیش‌داوری ما در خصوص تعیین مرز شناختی و غیرشناختی و درونی و بیرونی ناشی می‌شود. این نظریه مدعی است که ارتباط انسان و فناوری، صرفاً با پیوند تراشه‌های الکترونیکی و امور مشابه آن به مغز حاصل نمی‌شود، بلکه تمام آن دسته از مهارت‌ها و قابلیت‌های خودساخته‌ی انسان که موجب تکامل شناختی او می‌شوند نیز فناوری‌هایی به شمار می‌روند که ترکیب‌های بیوتکنیکال را موجب می‌شوند و قدمت این ترکیب‌ها به قدمت طبیعت منعطف و خلاق انسانی است.

۷۶ } برخه چالش‌های اخلاقه عمومیه و اختصاصیه هوش مصنوعیه

پدیدآورندگان : سعیده بابایی و فائزه نوروزی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

با افزایش قابلیت‌های هوش مصنوعی در دهه اخیر و برخی از چالش‌هایی که در نتیجه استفاده از سیستم‌های هوشمند در زمینه‌های مختلف مطرح شده است، محققان بسیاری از رشته‌ها، از جمله اخلاق دانان، دریافته‌اند که ساختن سیستم‌های هوشمند اخلاقی و ایمن ضرورتی انکارناپذیر است. مباحثاتی که پیرامون چالش‌های اخلاقی هوش مصنوعی صورت گرفته است، هنوز نویاست و نیاز به تأملاتی عمیق و بنیادی درباره شأن اخلاقی انسان و جایگاه هوش مصنوعی در زندگی بشر دارد. در این گزارش، به برخی از مهم‌ترین چالش‌های اخلاقی ناشی از پیشرفتهای هوش مصنوعی و کاربرد آنها در زندگی روزمره می‌پردازیم تا اهمیت تأثیرات اخلاقی این فناوری را روشن کنیم و بر ضرورت توجه متخصصان این حوزه، به تأملات اخلاقی بیشتر در این باره تأکید کنیم.

درآمدی بر سیاست‌گذاری رفتاری-شناختی در حوزه فضای مجازی

پدیدآورنده : دکتر سید جمال قریشی خوراسگانی
گروه : مطالعات بنیادین
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

در این گزارش، نخست، مفهوم سیاست‌گذاری رفتاری و نسبت آن با علوم شناختی توضیح داده می‌شود. همچنین، بر تمایز قاطع رهیافت‌های تغییر رفتار با رفتارگرایی فلسفی و روان‌شناختی تأکید می‌شود. سپس برخی از ابزارهای سیاست‌گذاری رفتاری مرور می‌شود و در ادامه به سیاست‌گذاری رفتاری-شناختی در فضای مجازی پرداخته می‌شود. در این گزارش، از میان موضوعات گوناگونی که در این حوزه می‌توان دنبال کرد، بر بحث سواد رسانه‌ای تمرکز می‌شود. بدین منظور استدلال‌هایی درباره نیاز به نظریه‌ای شناختی-رفتاری درباره سواد رسانه‌ای طرح می‌شود. سپس مروری می‌شود بر انواع مداخلاتی که در حوزه سواد رسانه‌ای در ادبیات طرح گردیده است و در این میان چارچوبی برای یک مداخله رفتاری در این حوزه ارائه می‌شود. در نهایت، در بخش آخر، برخی پیشنهادها کاربردی برای افزایش سواد رسانه‌ای کودکان و توانمندسازی ایشان در مواجهه با رسانه و به‌ویژه رسانه‌های جدید طرح می‌گردد.

۷۸ نظریه سایبرنتیک و تحقق آن در فضای مجازی

پدیدآورندگان : سعیده بابایی، فائزه نوروزی و منیره بحرینی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

در گزارش حاضر بر آنیم تا مروری کنیم بر ریشه‌های تاریخی تفکری که امروزه در فناوری‌های فضای مجازی جسمیت یافته است: تفکر سایبرنتیک. فضای مجازی در عصر ما بستری را ایجاد کرده است برای این که ذهن‌های انسان‌ها به واسطه محتوایی که در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد و اطلاعاتی که به واسطه این فناوری‌ها درباره کاربران جمع‌آوری و تحلیل می‌شود، توسط گروهی از متخصصان و سیاستمداران کنترل و هدایت شود. ایده حکمرانی بر ذهن‌های انسانی و کنترل آن‌ها ایده جدیدی نیست و بارقه‌های آن را در مفهوم کهن سایبرنتیک می‌توان یافت. ما در این نوشتار سعی کردیم این ایده را بازخوانی کنیم و ارتباط آن را با فناوری‌های جدید حوزه فضای مجازی نشان دهیم؛ چرا که این فناوری‌ها قابلیت‌هایی از خود نشان داده‌اند که کنترل ذهن انسان‌ها و جوامع به نحوی نرم در بستر آن‌ها ممکن شده است.

۷۹ } ترجمه و تخلص آئین نامه پیشنهادی
نظارت پارلمان و شورای اروپا بر رمزداریها
و اصلاحیه دستورالعمل (E U) ۱۹۳۷/۲۰۱۹

پدیدآورندگان : دکتر محسن رضائی صدرآبادی و مهدی ساقی
گروه : مطالعات اقتصادی
سال انتشار : ۱۴۰۰

عصر
فضای
مجازی

در سالهای اخیر با تحولات فضای مجازی و گسترش رمز ارزها در جهان، یکی از موضوعات مهم در کشورهای مختلف جهان نحوه مواجهه و قانون گذاری مناسب جهت استفاده از رمز ارزها بوده است. در این میان کمیسیون اروپا، نهاد حاکم بر اتحادیه اروپا، علاقمند بوده است که پرداختهای دیجیتالی رایج تر از قبل شود. بنابراین برنامه‌ی مفصلی برای نظارت بر نتایج و تأثیرات این کار در نظر گرفته و برای کاهش ریسک‌هایی که رمزداریها ممکن است به وجود بیاورند، تصمیم گرفته تا چارچوبی تهیه نماید که فرصت‌های بالقوه‌ای که برخی رمزداریها ممکن است ایجاد کنند، مهار کند.

۸۰ گزارش موسسه AI Now در سال ۲۰۱۸

پدیدآورندگان : بهزاد خداقلی زاده
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۴۰۰

با گسترش دامنه‌ی نفوذ فناوری هوش مصنوعی در حوزه‌های متعدد اجتماعی، مسائل بسیاری برای عامه‌ی مردم و گروه‌های خاص به وجود آمده است. استفاده از سیستم‌های هوش مصنوعی در فناوری‌های نظارتی، بکارگیری سیستم‌های تصمیم‌گیری خودکار در دستگاه‌های اجرایی و آزمایش سیستم‌های هوش مصنوعی در فضاها کنترل نشده، از جمله مسائلی هستند که موسسه‌ی **AI Now** به آن‌ها پرداخته است. در این گزارش سعی می‌شود، بر اساس آسیب‌شناسی مسائل مذکور، راه‌حلهایی برای آن‌ها ارائه شود. این موسسه که توسط زنان هدایت می‌شود، به نقد و بررسی وضعیت کار در شرکت‌های هوش مصنوعی و آسیب‌هایی که این فضاها برای گروه‌های به حاشیه رانده شده و زنان دارند، می‌پردازد.

۸۱ شبکه های مله باند پهن (مطالعه کشورهای چین - روسیه و ایران)

پدیدآورندگان : مجتبی نصیری یار، دکتر مریم حق شناس و نازیلا تقوایی
گروه : معاونت فناوری مرکز ملی فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

عصر
فضای
مجازی

همان‌طور که در گزارش پیشین مطرح گردید، موضوع «بخش روسی اینترنت (RUnet)» بر اساس چارچوب نظری «همسوسازی فضای سایبر با مرزهای ملی»، که توسط میلتون مولر (۲۰۱۷) تدوین شده است، قابل بررسی و تحلیل است. در این چارچوب به جای جداسازی فنی و فیزیکی شبکه یک کشور از اینترنت، تلاش‌هایی برای همسوسازی نظارت و کنترل بر فضای سایبری با مرزهای ملی صورت گرفته است. از سوی دیگر، کشور چین نیز در زمینه اجرای ملی شدن اینترنت، تلاش‌های بسیاری نموده است تا ساختار اینترنت کشور را برخلاف دیگر کشورها، به یک شبکه داخلی ملی (اینترانت) تبدیل نماید. در ایران، شبکه ملی اطلاعات، زیرساخت فضای مجازی کشور بوده و بستری است امن، پیشرفته و متکی به جدیدترین فناوری‌های نوین و بومی، برای تحقق اهداف و ارزش‌های والای نظام جمهوری اسلامی ایران. موضوع حائز اهمیت دارا بودن شبکه ارتباطی امن و فراخور نیازهای ملی، منحصر به کشورهای مذکور نبوده و در اغلب کشورها از جمله آمریکا، از زمان‌های گذشته با عناوینی متفاوت دنبال شده است.

۸۲ اینستاگرام، سلبریتیه‌ها و بحران اخلاق

پدیدآورنده : امیر عباس رکنی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : در دست انتشار

اینستاگرام یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی در میان کاربران ایرانی است. نحوه فعالیت کاربران در این پیام‌رسان از روزهای اولیه معرفی آن در اوایل سال ۲۰۱۰ میلادی تا به امروز تحولات چشم‌گیری را پشت سر گذاشته است. اجتماع این حجم قابل‌توجه از کاربران منجر به آفرینش جهانی شده است که واقعیت‌ها و ارزش‌های مسلط بر آن تفاوت زیادی با واقعیت جامعه دارد. بحران‌های اخلاقی در اینستاگرام، امروز این پلتفرم را تبدیل به بستری مناسب برای جولان سلبریتی‌های مجازی کرده است. این بحران‌ها امری دوسویه و شبیه به یک دور هرمنوتیک است به این صورت که حضور سلبریتی‌های مختلف به بی‌اخلاق‌تر شدن فضای اینستاگرام کمک کرده و در طرف مقابل بی‌اخلاق‌تر شدن این فضا نیز دست سلبریتی‌ها را برای هرگونه حرکت غیراخلاقی باز گذاشته است. بسیاری از سلبریتی‌های مجازی اینستاگرام با انگیزه‌های مالی و سوءاستفاده از شرایط اقتصادی جامعه دست به ترویج بی‌اخلاقی و اقدامات نامتعارف برای جذب مخاطب می‌زنند.

۸۳ روندنگاری تحول آلمان در سلامت دیجیتال

پدیدآورندگان : محمد مهدی رضاپور و حمیده قراخانی بنی
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : در دست انتشار

عصر
فضای
مجازی

سلامت دیجیتال به معنای ایجاد تحول دیجیتال از طریق فناوری‌های تحول‌آفرین و تغییرات فرهنگی در بخش مراقبت سلامت است. از فناوری‌های دیجیتال برای بهبود پیشگیری، تشخیص و درمان برای پزشکان و بیماران، مدیریت بهینه منابع در نظام سلامت و ارتقای آموزش و پژوهش در علوم پزشکی استفاده می‌شود. با افزایش میانگین سن جامعه، نیاز به مراقبت سلامت فراگیر نیز بیشتر می‌شود. از طرفی دیجیتال‌سازی در حال تغییر تمام ابعاد زندگی ما است. ساختارهای موجود بخش سلامت با ایده‌های نوآورانه‌ای تقویت شده‌اند که می‌توانند راه را برای راه‌کارهایی با بهره‌وری بیشتر هموار کنند. ظرفیت ایده‌های نوین و مدل‌های کسب‌وکار دیجیتال بی‌اندازه به نظر می‌رسد و روشن است که بهبود سیستم‌های مراقبت سلامت مزیت‌های بزرگی به همراه دارد. آلمان در سال‌های نچندان دور در این زمینه از کشورهای هم‌سطح خود نسبتاً عقب بوده است. با این حال تغییر رویکرد مقامات این کشور و وضع قوانین جدید می‌تواند باعث ایجاد تحولات گسترده‌ای در این حوزه شود.

۸۴ دستورالعمل‌هایی برای سیاست‌گذاران حفاظت از کودکان در فضای مجازی (۲۰۲۰)

پدیدآورندگان : محمد مهدی رضاپور و حمیده قراخانی بنی
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

در دنیایی که اینترنت تقریباً به هر جنبه‌ای از زندگی مدرن رخنه کرده است، حفظ امنیت کاربران کم‌سن در فضای آنلاین به یک مسئله‌ی اضطراری برای همه کشورها تبدیل شده است. هرچند اینترنت به منبعی غنی برای بازی و یادگیری کودکان تبدیل شده است، برای حضور بدون همراه، فضایی خطرناک است. کودکان امروز با خطرات زیادی از جمله مسائل مربوط به حریم خصوصی، محتوای خشن و نامناسب، کلاه‌برداران اینترنتی و سوءاستفاده و بهره‌برداری جنسی مواجه هستند. خطرات در حال افزایش هستند و مجرمان هم‌زمان در چندین حوزه فعالیت می‌کنند و کارایی و اکشن‌ها و اصلاحات کشورها را کاهش می‌دهند. بعلاوه، همه‌گیری جهانی کووید ۱۹ نیز باعث افزایش حضور کودکان در فضای مجازی برای پیگیری درس‌ها و تعاملات اجتماعی شده است. محدودیت‌هایی که این ویروس بر زندگی ما اعمال کرده است باعث شده تا کودکان بسیار زودتر از آنچه که والدینشان برنامه‌ریزی کرده بودند وارد فضای مجازی شوند. همچنین گرفتاری کاری والدین نیز مانع نظارت مناسب بر فعالیت آنلاین کودکان شده است که خطر دسترسی آن‌ها به محتوای نامناسب یا هدف قرار گرفتن از سوی مجرمان برای سوءاستفاده‌های مختلف را افزایش داده است.

بررسی مدل های کسب و کار و عوامل موفقیت در پزشکی دیجیتال

۸۵

پدیدآورنده : نفسیه صالح نیا
گروه : مطالعات اقتصادی
سال انتشار : در دست انتشار

عصر
فضای
مجازی

پزشکی دیجیتال بزرگترین تغییر اساسی در مراقبت های بهداشتی امروز یعنی بیمار توانمند را ایجاد کرده است. توانمندسازی به این معنی است که مراقبت های بهداشتی نگرانی پزشک، اما مسئولیت بیمار است و این به معنای شروع آموزش بیمار است. آموزشی که معنی دار، دقیق و در دسترس به صورت آنلاین باشد. ابزارهای دیجیتالی که برنامه های درمانی شخصی، آموزش آنلاین و دسترسی به شبکه های اجتماعی را در اختیار بیماران قرار می دهند، تعداد بیشتری از بیماران را به مشارکت کامل در مراقبت های بهداشتی خود ترغیب می کند. این امر نه تنها به داشتن بیماران توانمندتر منجر می شود، بلکه به ایجاد روابط عمیق تر و پیوسته تر با متخصصان مراقبت های بهداشتی نیز کمک خواهد کرد. تمرکز بیشتر بر مسئولیت پذیری و سنجش عملکرد مراقبت های بهداشتی فرصتی برای ایجاد سیستم های داده در مراقبت های بهداشتی است که به طور خاص برای ردیابی عملکرد طراحی شده اند. این سیستم ها باید سوابق پزشکی الکترونیکی موجود را تکمیل کنند، اما برای حفظ کیفیت داده ها و تسهیل در تحلیل، نیاز به طرح ها و مکانیسم های جدید دارند.

۸۶ کاربرد فناوری های نوین در حوزه های تحول

پدیدآورندگان : نازیلا تقوایی، دکتر مریم حق شناس و زینب مفتاح
گروه : معاونت فناوری مرکز ملی فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

مرکز ملی
فضای
مجازی

جهان به سمت دیجیتالی شدن در حال پیشروی بوده و تمام صنایع از جمله نظام پولی و مالی، حوزه سلامت، کشاورزی، حمل و نقل و انرژی در تمام دنیا به سمت استفاده از فناوری های دیجیتالی در حال حرکت هستند. ایجاد تصویر بزرگی از زمینه های کاری، زیرمجموعه های کاری و مثال های عملی از سکوها و اپلیکیشن های موجود هر یک از فناوری ها در هر یک از حوزه های تحولی، می تواند در تعیین تکلیف نهادهای مختلف سیاستگذار و مجری در حرکت به سمت جهان متحول از فناوری ها و در نظر گرفتن اثرات آن، کمک بسزایی داشته باشد.

۸۷ فرایادگیری

پدیدآورنده : دکتر محمد روشن ضمیر
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : در دست انتشار

عصر
فضای
مجازی

فرایادگیری را می‌توان بخشی از فرآیند یادگیری ماشین دانست که در آن الگوریتم‌های یادگیری با توجه به تجربیات بدست آمده در مراحل قبلی جهت بکار گرفته شدن انتخاب می‌شوند. این اصطلاح تفسیر استانداردی ندارد اما به طور کلی هدف از آن استفاده از تجربیات قبلی در قالب فراداده است بدین منظور که به کمک آنها فرآیند یادگیری به صورت منعطف‌تری انجام گیرد. بدین صورت می‌توان بازدهی الگوریتم‌های یادگیری موجود را بهبود داد و یا خود فرآیند یادگیری را یاد گرفت. بدین جهت اصطلاح فرایادگیری به معنی یادگیری فرآیند یادگیری نیز شناخته می‌شود. در این حوزه انعطاف‌پذیری عامل بسیار مهمی است زیرا هر الگوریتم یادگیری مبنی بر مجموعه‌ای از فرضیات در مورد داده‌ها یعنی بایاس استقرایی آنها است بدین معنی که اگر بایاس با مسأله مورد نظر مطابقت داشته باشد فرآیند یادگیری به خوبی پیش خواهد رفت.

Information, Disinformation
and Online Propaganda

اطلاعات نادرست

عماد
مجازی
شخصیت و کیم

کمیسیون ملی آگاهی
و شکرگزاری جوانی

۱ افسانه کاپیتالیزم؛ انحصار و مرگ رقابت

پدیدآورنده : سید رضا حسینی

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سریع

حوزه فناوری به واسطه روند رشد بی سابقه پیشرفت فناوری و وابستگی جوامع بشری به مظاهر آن از اهمیت خاصی برخوردار است. وجود انحصار در این بخش از صنایع یک کشور می تواند تأثیرات مخربی بر روند تداوم نوآوری و قیمت نهایی خدمات و کالاها داشته باشد. این چالش، بحرانی است که امروزه ایالات متحده آمریکا با آن دست به گریبان است و کنگره این کشور عزم خود را برای تغییر روند انحصارگرایی شرکت های بزرگ فناوری جزم کرده است.

۲ ترستان هریس و فناوری های انسانی

پدیدآورنده : سید رضا حسینی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

مسائل و مشکلات اجتماعی ناشی از پیشرفت و توسعه فناوری های نوین، در جهان امروز، بر هیچ کس پوشیده نیست. وابستگی بیش از حد انسان ها به مظاهر نوظهور پیشرفت و فناوری، تبعات ناخوشایند تازه ای چون اعتیاد به اینترنت، افت استانداردهای سلامت روانی، انتشار اخبار جعلی، افزایش قطب بندی و رادیکالیسم و ایجاد امکان تأثیرگذاری سیاسی بر افکار عمومی جوامع را در پی داشته است. در طول سال های اخیر، بسیاری از کارشناسان و متخصصان حوزه فناوری با اشاره به خطرات تداوم این روند، نسبت به شیوه توسعه فناوری های جدید، ابراز نگرانی کرده و در پی تغییر الگوهای مُشکل ساز بر آمده اند. در این نوشتار کوتاه، به معرفی یکی از مشهورترین و سرسخت ترین منتقدان الگوی فعلی توسعه فناوری های جدید خواهیم پرداخت و راهکارهای وی را برای برون رفت از وضعیت کنونی بررسی می کنیم.

۳ گزارش اجلاس IBC ۲۰۱۹

پدیدآورنده : سید رضا حسینی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سریع

اجلاس IBC ۲۰۱۹ یک نمایشگاه سالانه است که از سال ۱۹۶۷، همه ساله طی ماه سپتامبر در مرکز همایش‌های رای واقع در شهر آمستردام پایتخت هلند برگزار می‌شود. فناوری و رسانه از بدو تولد پیوندی ناگسستنی با یکدیگر داشته‌اند. به عبارت دیگر، رسانه‌های نوظهور اعم از روزنامه، رادیو، تلویزیون، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، در هر عصری عموماً از مظاهر فناوری‌های نوین بوده‌اند.

اجلاس یاد شده نمادی از این پیوند محکم و قدرتمند میان بخش فناوری و رسانه به شمار می‌رود. بی‌شک توسعه صنعت سرگرمی و رسانه یکی از رسالت‌های بزرگ و اصلی فعالان حوزه فناوری است و استفاده از آخرین پیشرفت‌های تکنولوژیک در صناعی چون ساخت بازی‌های رایانه‌ای، سینما، انیمیشن‌سازی و حتی بنگاه‌های خبری، امری مرسوم محسوب می‌شود. در این گزارش کوتاه به بررسی اهم مطالب مطرح شده در رویداد IBC ۲۰۱۹ پرداخته خواهد شد.

۴ تکنوپولیسیسم؛ پوپولیسیسم در عصر فضای مجازی

پدیدآورنده : امیررضا باقرپور شیرازی

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

جهان سیاست و مفاهیم سیاسی در عصر فضای مجازی دچار تغییر و تحولات جدی شده است. در این گزارش کوتاه تلاش خواهیم کرد که درکی کلی و اجمالی را درباره یکی از مفاهیم جدید عرصه سیاست یعنی «تکنوپولیسیسم» ارائه کنیم. تکنوپولیسیسم اندیشه و رویکردی نوین است که در اواخر قرن بیستم و با ظهور، توسعه و فراگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات به ویژه شبکه‌های اجتماعی و روش‌های جدید جمع‌آوری و تحلیل داده مورد توجه قرار گرفته است.

شبکه اجتماعی ماستادون

پدیدآورنده: محمد اسماعیل حسنی جبل کندی

گروه: مطالعات بنیادین

سال انتشار: ۱۳۹۸

گزارش
سریع

با ظهور و گسترش هرچه بیشتر شبکه‌های اجتماعی، و احتمال نفوذ و یا مدیریت دولت‌ها و سرمایه‌داران بر آن‌ها، شاهد تولد شبکه‌های اجتماعی هستیم که مدعی هستند به طریقی خود را از زیر بار سلطه این دو گروه رها کرده‌اند. از آن جمله شبکه اجتماعی «ماستادون» است که مدعی است یک شبکه اجتماعی غیرمتمرکز بوده و فاقد رویکرد تجاری-سیاسی می‌باشد. برخی معتقدند این شبکه می‌تواند رقیبی بسیار جدی برای شبکه اجتماعی توئیتر باشد. این گزارش بر آن است که به بررسی مدعی عدم تمرکز در این شبکه اجتماعی بپردازد. به این منظور مروری مختصر بر ساختار، محیط و امکانات این شبکه اجتماعی انجام شده و پیرامون نکاتی همچون سرمایه‌گذاران و تعداد کاربران آن بحث شده است.

۶ آنارشیسم و رسانه‌های اجتماعی

پدیدآورنده : امیررضا باقرپور شیرازی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

آنارشیسم فلسفه سیاسی و اجتماعی است که علیه مرجعیت سیاسی موضع سلبی دارد. با ظهور و فراگیری فناوریهای اطلاعات و ارتباطات، زمینه جدیدی برای اشاعه این نگرش فراهم شده و با گونههای نوینی از آنارشیسم روبرو هستیم. در این گزارش، پس از معرفی آنارشیسم و آنارشی، به رابطه آنارشیسم و رسانه‌های اجتماعی میپردازیم. به ویژه مفهوم کریپتو-آنارشیسم در کانون توجه قرار خواهد گرفت. کریپتو-آنارشیست‌ها لزوماً با همه دیدگاه‌های آنارشیستی کلاسیک و مدرن موافق نیستند. درست است که هر دو گروه آرمان‌های نظیر آزادی سیاسی و خلع مرجعیت‌های سیاسی با قدرت متمرکز را دنبال می‌کنند، اما در بین آن‌ها تفاوت‌هایی نیز دیده می‌شود. در حالی که آنارشیست‌ها عموماً دیدگاهی چپ دارند و آرمان‌های سوسیالیستی و ضد سرمایه‌داری را دنبال می‌کنند، کریپتو-آنارشیست‌ها به دنبال بازار و رقابت آزاد هستند. بنابراین دیدگاه‌های اقتصادی آنان متفاوت از عموم آنارشیست‌هاست.

حکمرانه فضای مجازی در کشورهای جهان فرانسه

پدیدآورنده : یاسر خوشنویس

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سریع

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور فرانسه خواهیم پرداخت.

حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان آلمان

پدیدآورنده: یحیی شعبانی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور آلمان خواهیم پرداخت.

۹ حکمرانه فضای مجازی در کشورهای جهان ایرلند

پدیدآورنده : محمد رضا لطیفی

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سریع

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور ایرلند خواهیم پرداخت.

۱۰ حکمرانان فضای مجازی در کشورهای جهان لهستان

پدیدآورنده: شیما وزوایی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور لهستان خواهیم پرداخت.

۱۱ حکمرانه فضای مجازی در کشورهای جهان روسیه

پدیدآورنده : محمد مهدی رضاپور
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سریع

در سال ۲۰۰۴، تنها ۸ درصد از جمعیت کشور روسیه به اینترنت دسترسی داشته‌اند. این آمار در سال ۲۰۱۵، به حدود ۷۰ درصد رسیده است. اکنون روسیه با ۱۰۹ میلیون نفر کاربر اینترنتی، بیشترین جمعیت کاربران اینترنتی را در بین کشورهای اروپایی دارد. ۷۵ درصد از این کاربران در مناطق شهری زندگی می‌کنند و بیشتر به تجارت الکترونیکی تمایل دارند. نرخ نفوذ اینترنت در این کشور، ۷۶ درصد است. در زمینه استفاده از شبکه‌های اجتماعی، آمار نشان می‌دهد نرخ نفوذ شبکه‌های اجتماعی در بین کاربران روسی ۴۹ درصد است و در حال حاضر، ۷۰ میلیون کاربر روسی فعال در شبکه‌های اجتماعی وجود دارد. آمار و ارقام ذکر شده که تنها بخشی از واقعیت نفوذ فضای مجازی در کشور روسیه را پوشش می‌دهد، اقدامات متعدد نهادهای حاکمیتی روسیه برای مواجهه با این نفوذ را در پی داشته است که در این گزارش تلاش می‌شود بخشی از ساختارهای شکل گرفته و اقدامات صورت گرفته در سطح کلان حاکمیت این کشور روایت شود.

۱۲ نوجوانان و رسانه‌های اجتماعی

پدیدآورنده : محمد مهدی قاسم‌پور

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

یکی از دغدغه‌های اصلی والدین استفاده نوجوانان از رسانه‌های اجتماعی است و این مسئله زمانی مورد توجه بیشتری قرار می‌گیرد که با عدم کنترل و بی‌توجهی به چگونگی استفاده مناسب از این رسانه‌ها، مسیر استفاده بی‌رویه و نامناسب نوجوانان از رسانه‌های اجتماعی هموارتر شده و متعاقب آن سلامت جسم و روان آن‌ها تهدید شده و گرفتار آسیب‌های اخلاقی می‌شوند. در این گزارش با اشاره به پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه استفاده نوجوانان از رسانه‌های اجتماعی ضمن برشمردن و تشریح رسانه‌های مورد استفاده و کمیت و کیفیت استفاده از آن توسط نوجوانان ضمن در نظر داشتن اثرات مثبت این رسانه‌ها تبعات منفی آن‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین راهکارهایی برای آگاهی‌بخشی به والدین در مورد فضای رسانه‌های اجتماعی و محتوای مرتبط با مهارت‌های تربیت و آموزش فرزندان در مقوله استفاده مناسب از این پدیده نوظهور پیشنهاد خواهد شد. با توجه به بررسی‌های صورت گرفته مشخص شده است که آگاه‌سازی والدین نسبت به فضای رسانه‌های اجتماعی و آشنایی آنان با فنون تربیت و آموزش فرزندان در این زمینه به عنوان یکی از ضروریات مسئله مواجهه نوجوانان با فضای مجازی مورد توجه است.

۱۳ حکمرانه فضای مجازی در کشورهای جهان ترکیه

پدیدآورنده : محمدرضا لطیفی

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سریع

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور ترکیه خواهیم پرداخت.

۱۴ حکمرانان فضای مجازی در کشورهای جهان مالزی

پدیدآورنده: دکتر عباس قنبری باغستان
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور مالزی خواهیم پرداخت.

۱۵ حکمرانه فضای مجازی در کشورهای

پدیدآورنده: یاسر خوشنویس

گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار: ۱۳۹۸

گزارش
سریع

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور هند خواهیم پرداخت.

۱۶ حکمرانے فضای مجازی در کشور عربستان

پدیدآورنده : محمدرضا لطیفی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست‌کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:

۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند. سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور عربستان خواهیم پرداخت.

گزارش حکمرانه فضای مجازی کره جنوبی ۱۷

پدیدآورنده: زهرا مجدی‌زاده

گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار: ۱۳۹۸

گزارش
سریع

- هنگامی که از حکمرانی فضای مجازی سخن می‌گوییم، دست کم سه مفهوم را می‌توانیم مورد نظر قرار دهیم:
۱. حکمرانی از طریق فضای مجازی: حکومت‌ها برخی از وظایف حاکمیتی خود را از طریق فضای مجازی انجام می‌دهند. برای مثال، خدمات دولتی از طریق اینترنت ارائه می‌شود. مفهوم «دولت الکترونیک» در این حوزه جای می‌گیرد.
 ۲. حکمرانی در فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند حاکمیت سرزمینی خود را در فضای مجازی بازتعریف و اعمال کنند. برای مثال، آن‌ها دامنه‌های ملی تعریف می‌کنند، در پی امنیت سایبری شهروندان خود هستند، جرائم را به حوزه سایبری بسط می‌دهند یا آن‌ها را با توجه به فضای سایبری تعدیل می‌کنند.
 ۳. حکمرانی بر فضای مجازی: حکومت‌ها سعی می‌کنند سیاست‌هایی را برای شکل‌دادن به فعالیت‌ها در فضای مجازی تدوین و اجرا کنند، رویه‌های عمل قانونی و مشروع را در فضای مجازی تعیین کنند و روابط میان بازیگران و گروه‌های اجتماعی مختلف را تنظیم کنند.
- سلسله گزارش‌های «حکمرانی فضای مجازی در کشورهای جهان» تلاش می‌کند تا «ساختار، مدل و سناریو حکمرانی فضای مجازی»، «اسناد سیاستی و قوانین فضای مجازی»، «مهمترین نهادها و شرکت‌های ملی فضای مجازی» و «مهمترین اقدامات حاکمیتی فضای مجازی» این کشورها را مورد بررسی قرار دهد. در این گزارش، به حکمرانی فضای مجازی در کشور کره جنوبی خواهیم پرداخت.

۱۸ حکمرانی داده

پدیدآورنده : امیررضا باقرپور شیرازی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

در چند سال اخیر با وقوع انقلاب صنعتی چهارم و فراگیری سیستم‌های فیزیکی-سایبری، داده به عنوان عنصری حیاتی و ارزشمند تلقی شده و تسلط بر آن به عنوان مؤلفه‌ای از قدرت محسوب می‌شود؛ تا آنجا که در مباحث اخیر اقتصادی درباره مدل‌های پیشرو، از مدل‌های اقتصادی داده‌محور بحث می‌شود. به همین دلیل، بحث از مدیریت داده و جریان اطلاعات، جلوگیری از انباشت صرف داده و تبدیل آن‌ها به کالایی ارزشمند اهمیتی روزافزون یافته است؛ اهدافی که در ذیل برنامه‌های «حکمرانی داده» دنبال می‌شود. در این گزارش به طور مختصر، به تعاریف، اهداف، سطوح، ابعاد، مؤلفه‌ها، حوزه‌های تمرکز و چالش‌های حکمرانی داده اشاره شده است.

۱۹ حکمرانه فضای مجازی در کشورهای جهان چین

پدیدآورنده: محمد مهدی رضاپور
گروه: علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار: ۱۳۹۸

گزارش
سریع

چین میزبان بزرگ‌ترین جامعه آنلاین در جهان است. براساس آمار، جمعیت اینترنتی چین تا سال ۲۰۱۹، حدود ۸۴۰ میلیون نفر بوده است و تا سال ۲۰۲۳، به ۹۷۵ میلیون نفر خواهد رسید. ضریب نفوذ اینترنت در کشور چین در حدود ۶۰ درصد بوده و همچنین براساس آمار موجود تا سال ۲۰۱۸، حدود ۶۷۴ میلیون نفر کاربر چینی در شبکه‌های اجتماعی عضویت دارند. با توجه به اصل حاکمیت سایبری یکی از رویکردهای اصلی در مدیریت فضای مجازی در کشور چین به حساب می‌آید و مسدود شدن سکوهایی چون facebook، youtube و twitter در این کشور، شبکه‌های اجتماعی محلی از جمله Tencent WeChat و Weibo کاربران زیادی را به خود جذب کردند و چین تبدیل به یکی از بزرگ‌ترین بازارهای شبکه‌های اجتماعی شد. آمار و ارقام و سیاست‌های ذکر شده که تنها بخشی از وضعیت فضای مجازی در کشور چین را پوشش می‌دهد، اقدامات متعدد نهادهای حاکمیتی چین برای مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های متعدد در حوزه‌های مختلف فضای مجازی را در پی داشته است که در این گزارش تلاش می‌شود بخشی از ساختارهای شکل گرفته و اقدامات صورت گرفته در سطح کلان حاکمیت این کشور روایت شود.

۲۰ مواجهه تایوان با کرونا تجربه یک مدیریت موفق در مبارزه با همه گیری جهان

پدیدآورنده : امیرعباس رکنی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

با شیوع ویروس کووید ۱۹ در جمهوری خلق چین بسیاری از کشورهای جهان با توجه به ویژگی‌های خاص این ویروس از جمله قدرت انتقال سریع نگران همه گیری این ویروس در جهان شدند. در این میان کشورهایی که از لحاظ جغرافیایی نزدیک به چین هستند بیشتر در معرض همه گیری ویروس قرار دارند. تایوان یکی از کشورهایی بود که با توجه به مجاورت و تعاملات گسترده‌ای که با کشور چین دارد، از جمله تعداد زیاد پروازهای هوایی و تبعه شاغل در کشور چین، در پیش‌بینی‌ها رتبه دوم همه گیری و در معرض خطر بودن را به خود اختصاص داده بود؛ اما عملکرد دولت تایوان با توجه به تجربیات گذشته خود خصوصاً ویروس سارس در سال ۲۰۰۳، با استفاده از فناوری‌های جدید و درک زود هنگام خطری که سلامت عمومی جامعه را تهدید می‌کرد توانست با کنترل و مهار ویروس مانع همه گیری آن شده و پیش‌بینی‌ها را بر هم بزند. نحوه مدیریت بحران در تایوان سبب شد تا تنها با ۷۷ مبتلا و ۱ کشته تا این لحظه در مقابل ویروس کووید ۱۹ موفق عمل کند.

۲۱ حکمرانه فضای مجازی در کشور استرالیا

پدیدآورنده: محمد مهدی رضاپور
گروه: علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار: ۱۳۹۹

گزارش
سریع

امروزه شبکه‌های اجتماعی در صدر بازاریابی، مصرف‌گرایی و زندگی روزمره هستند. براساس آمارهای به‌دست آمده در سال ۲۰۱۹، حدود ۲۲ میلیون نفر کاربر اینترنتی در استرالیا وجود دارد که این تعداد، حدود ۸۷ درصد از جمعیت استرالیا را تشکیل می‌دهد. در حال حاضر، شبکه‌های اجتماعی بخشی از جامعه استرالیا هستند که ۱۸ میلیون کاربر فعال دارند و در واقع ۶۹ درصد از جمعیت این کشور را دربرمی‌گیرد. طبق آمارهای سال ۲۰۱۸، ۹۰ درصد از کاربران استرالیایی به‌طور مستقیم از تلفن‌های هوشمند استفاده می‌کرده‌اند. استرالیا از جمله کشورهایی بوده است که با قرار دادن یک سازمان مرکزی مدیریت فضای مجازی و تعریف و سامان‌دهی تعاملات این سازمان با دیگر نهادهای مسئول این حوزه، عزم جدی در مواجهه فعال با تحولات فضای مجازی داشته است. با نگاهی به تلاش‌های استرالیا به منظور قرار گرفتن در زمره‌ی کشورهای پیشرو در حاکمیت فضای مجازی، توجه ویژه این کشور به توسعه صنعت امنیت بیش از دیگر موارد به چشم می‌خورد.

۲۲ هشدارهای انستیتو پاستور پاریس درباره گردش اطلاعات غلط در فضای مجازی در دوران کرونا

پدیدآورنده : امیرعباس رکنی

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

با شیوع غیرقابل انتظار ویروس کووید ۱۹ در سرتاسر جهان و درگیری همه کشورهای جهان برای غلبه و مهار این ویروس، بحران جدیدی هم‌زمان دامن گیر بسیاری از کشورها شده است. گردش اطلاعات غلط در فضای مجازی و شایعات بی‌پایه و اساس حتی مراکز علمی و تحقیقاتی مطرح و مهم جهان را درگیر خود نموده است. دامنه شایعات هم توأم با ویروس کرونا روبه گسترش است و حتی در مواردی شایعات مطرح شده از ویروس کووید ۱۹ خطرناک‌تر است. بحران شایعات فضای مجازی از گمانه‌زنی در خصوص دست‌ساز بودن ویروس تا نشت یک سلاح خطرناک بیولوژیک در چین و جنگ جهانی سوم در نوسان است. در همین راستا، انستیتو پاستور پاریس به‌عنوان یکی از قدیمی‌ترین و مهم‌ترین مراکز تحقیقات آزمایشگاهی در جهان در معرض اتهاماتی قرار گرفته که سبب درگیری افکار عمومی و ترسی فزاینده و حتی بیشتر از ترس از خود بیماری شده است. انستیتو پاستور پاریس برای پاسخ به این شایعات مطرح شده در فضای مجازی در قالب یک بیانیه به این شایعات پاسخ داده است. گزارش حاضر ضمن بررسی این بیانیه به توضیح برخی شایعات و پاسخ‌های مهمی که در این خصوص داده شده است می‌پردازد.

۲۳ هفده خط تحلیلیه برآورد تبعات پسا کرونا

پدیدآورنده: دکتر حامد حاجی حیدری
پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار: ۱۳۹۹

گزارش
سریع

شیوع ویروس کرونا (با نام علمی کوویدنوزده) و فقدان دارو یا واکسن برای این بیماری، موجب شده است که فاصله اجتماعی تنها راه نصفه و نیمه برای مقابله با این بیماری تلقی شود. واضح است که در این شرایط، مهاجرت وسیع و زود هنگامی به فضای سایبر اتفاق افتاده است. آموزش، و کسب و کار برخط، ضرورت وسیعی یافته است، در حالی که آمادگی برای این حجم از مهاجرت از فضای عینی به فضای سایبر فراهم نبوده است. یک تغییر شکل و یک انطباق پذیری بالا نیاز است، و پیش از آن، مختصات کلی شرایط موجود باید رصد شود. چنین رصدی البته باید مستمراً بروزرسانی و کامل شود. فی الحال، آنچه می آید اهم یافته‌های ناظران موضوع تا امروز است.

۲۴ کووید-۱۹ پول نقد و آینده‌ی پرداخت‌ها

پدیدآورنده : دکتر امیر عزیزی

گروه : مطالعات اقتصادی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

عالم‌گیری ویروس کووید-۱۹ نگرانی‌های عمومی در خصوص نقش پول نقد در انتقال این ویروس را افزایش داده است. شواهد علمی نشان می‌دهد که احتمال انتقال این ویروس در مقایسه با سایر اشیایی که غالباً لمس می‌شوند، مانند پایانه‌های کارت اعتباری یا صفحات ورود شماره هویت شخصی، کم است. بانک‌های مرکزی برای تقویت حس اعتماد نسبت به پول، به شکل فعالانه‌ای در حال اطلاع‌رسانی لازم هستند، مردم را به تداوم پذیرش پول نقد تشویق می‌کنند و در برخی موارد، اسکناس و مسکوک را استریل یا جداسازی می‌نمایند. برخی از آنها نیز پذیرش پول نقد تشویق می‌کنند و در برخی موارد، اسکناس و مسکوک را استریل یا جداسازی می‌نمایند. برخی از آنها نیز پذیرش پول نقد تشویق می‌کنند. ممکن است این تحولات سرعت گذر به سمت پرداخت‌های دیجیتال را تسریع کند. گذر به پرداخت‌های دیجیتال ممکن است باعث ایجاد نوعی شکاف در دسترسی به ابزارهای پرداخت شود و از این طریق بر مصرف‌کنندگان فاقد دسترسی به خدمات بانکی و مسن‌تر تأثیر منفی داشته باشد.

۲۵ } دسترس کودکان به اینترنت و چالش های آن (مطالعه موردی کشور انگلستان)

پدیدآورنده : امیرعباس رکنی

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش
سریع

با توجه به شرایط خاص جسمانی و روانی کودکان، آن‌ها جز کاربران آسیب‌پذیر فضای مجازی به شمار می‌روند. مستند بر پیمان‌نامه حقوق کودک، جامعه جهانی افراد کمتر از هجده سال را کودک به حساب می‌آورد. با توجه به افزایش و توسعه بی‌وقفه اینترنت و سهولت دسترسی به آن، کودکان در فضای مجازی در معرض انواع آسیب‌های گوناگون قرار دارند. تجربه جدیدی که دولت‌ها و والدین با آن روبه‌رو هستند، پدیده کودکان آنلاین است. از همین رو انجام مطالعات گوناگون توسط مراکز تخصصی به منظور آسیب‌شناسی و ارائه آموزش و دستورالعمل برای والدین و ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی، پروژه‌ای است که در بسیاری از کشورها آغاز گردیده است. انگلستان از جمله پیشگامان انجام چنین اقداماتی است. این مطالعات با در نظر گرفتن دلایل آسیب‌پذیری کودکان در فضای مجازی، انواع خطرات را طبقه‌بندی کرده و میزان، نوع و نحوه استفاده کودکان از اینترنت را مشخص می‌کند.

۲۶ کنترل و تنبیه؟ بله، لطفاً!

پدیدآورنده : دکتر مهدی امیریان

گروه : مطالعات بنیادین

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

اسلاوی ژیزک نویسنده چپ‌گرای آمریکایی-اسلونیایی در این نوشتار با نقد رویکردهای رایج و رادیکال راست‌گرا و چپ‌گرا به بحران کرونا بر آن است که این بحران بخشی از بحران‌های دامنه‌داری است که جوامع کنونی با آن روبرو هستند. بنابراین راه پیش‌روی جوامع و دولت‌ها نه یک راه موقت بل یک تغییر نگاه مستمر است. از منظر وی چپ‌گرایان افراطی این بحران‌ها را صرفاً برساختی اجتماعی می‌دانند و راست‌گرایان افراطی نیز این بحران‌ها را توطئه بیگانگان قلمداد می‌کنند و در نتیجه هر دو دسته نمی‌توانند واقعیت بحران را درک کنند. راه‌حل مدنظر وی بازگشت به نوعی کمونیسم است، نه کمونیسمی از جنس شوروی بل کمونیسمی که ناظر به مداخله گسترده یک دولت مقتدر جنگی است چرا که تنها چنین قدرتی می‌تواند جوامع را در مقابله با بحران‌ها یاری کند (چیزی همچون مدل چین). از این رو، وی در عنوان نوشته کنایه‌ای می‌زند به رویکرد نقادانه فوکو به کنترل در کتاب «مراقبت و تنبیه». منتها کمونیسم مدنظر وی در عین حال به راهکارهای دموکراتی مجال طرح می‌دهد که دست فریبکاری‌های دولت را رو می‌کند و در اینجا مدل چینی را نقد می‌کند.

۲۷ } نام‌له درباب پیشنهاد
«برتون وودز دیجیتاله پساکرونایه»

پدیدآورنده : دکتر امیر عزیزی

گروه : مطالعات اقتصادی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش
سریع

توسعه اقتصاد دیجیتال چالش‌های جدیدی را در عرصه حکمرانی اقتصادی، به ویژه از منظر حکمرانی جهانی، ایجاد کرده است. مدت‌ها قبل از عالم‌گیری کووید-۱۹ و به دلیل تاثیر تحول‌آفرین فناوری‌های دیجیتال ضرورت بازاندیشی در خصوص حکمرانی بین‌المللی برای جهان مبتنی بر ماهیت‌های ناملموس دیجیتال به طرز فزاینده‌ای افزایش یافته بود. به زودی، دوره‌ای آغاز می‌شود که در آن نهادهای منبعث از اجلاس برتون وودز، که از زمان پایان جنگ جهانی دوم به بعد از مهم‌ترین ارکان حکمرانی جهانی محسوب می‌شوند، مورد بازنگری قرار می‌گیرد. با توجه به تاثیر نظام حکمرانی جهانی اقتصاد دیجیتال بر اقتصاد سیاسی بین‌الملل سایبرپایه و قدرت سایبری کشورها ضروری است، تحولات در این عرصه مورد رصد و ارزیابی قرار گیرد. اخیراً، مدهورا، رئیس مرکز نوآوری حکمرانی بین‌المللی به همراه اون طی یادداشتی با عنوان «برتون وودز دیجیتال پساکرونایی» برخی از مهم‌ترین تاثیرات اقتصادی عالم‌گیری کووید-۱۹ بر اقتصاد دیجیتال در جهان را مورد بررسی قرار داده‌اند و با تبیین ضرورت ایجاد نظام بین‌المللی برای حکمرانی اقتصاد دیجیتال با الهام از نظام مبتنی بر برتون وودز پیشنهادهایی برای ایجاد نظام حکمرانی بین‌المللی اقتصاد دیجیتال ارائه کرده‌اند.

۲۸ آرتemis ابزای برای مبارزه با کودک آزاری آنلاین

پدیدآورنده : محمدمهدی قاسمپور

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

سوء استفاده از کودکان در فضای مجازی، از معضلات بزرگی است که به چالش جدیدی برای این روزهای استفاده از فناوری‌های نوین تبدیل شده است. برای مقابله با این مسئله، اتخاذ رویکردهای کلان برای حل و یا کاهش تبعات آن، ضرورت دارد. چنین اقداماتی، به ویژه در بستر چت و هنگام بازی‌های آنلاین کودکان به‌عنوان یکی از بسترهای اصلی زمینه ساز این معضل، مورد نیاز است.

برخی شرکت‌های فناوری از جمله مایکروسافت علیرغم بی تفاوتی نسبت به برخی مسائل اخلاقی، در مقابله با معضل سوء استفاده از کودکان در فضای مجازی، تکنیک جدیدی را برای شناسایی و گزارش شکارچیانی که در فضای آنلاین سعی در اغوای کودکان دارند، ابداع کرده است. این فناوری با عنوان پروژه آرتیس (Artemis)، به صورت رایگان در اختیار شرکت‌های خدمات آنلاینی قرار خواهد گرفت که امکان چت را برای کاربران فراهم می‌کنند. روند کار در این پروژه، بر اساس ارزیابی و مرور مکالمات متن محور و امکان سنجی مصداق کودک آزاری بودن یا نبودن آن است که با رتبه‌بندی‌های تعریف شده از طرف شرکت‌های خدمات دهنده و با کمک ناظران انسانی، گزارش‌های مربوطه، به سازمان‌ها و نهادهای قانونی برخورد و مقابله با جرایم فضای مجازی ارسال می‌شود.

۲۹ رقابت آمریکا و چین یک چارچوب استراتژیک

پدیدآورنده : محمدجواد خوشنام

گروه : روابط عمومی پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش
سریع

از زمان روی کار آمدن باراک اوباما، رئیس‌جمهوری آمریکا، اختلافات چین و آمریکا در مسائل سیاسی، نظامی و اقتصادی به اوج خود رسیده و اعلام اخیر پنتاگون مبنی بر فروش تسلیحات پیشرفته نظامی به تایوان موجب خشم و نگرانی مقامات پکن شده است به طوری که وزارت امور خارجه چین در پی فاش شدن این تصمیم آمریکا، ضمن محکوم کردن این اقدام، آن را مصداق بارز مداخله آمریکا در امور داخلی این کشور دانسته و با ارسال پیامی به سفارت آمریکا در پکن، این اقدام کاخ سفید را موجب تیره شدن و حتی کاهش و قطع روابط میان دو کشور عنوان کرده است.

واکنش دولت و مردم چین به اقدامات تحریک‌آمیز آمریکا، هیچ‌گاه این قدر تند نبوده است، این در حالی است که در یک دهه اخیر، در برخی موارد، آمریکا اقدامات آشکاری علیه چین انجام داده است. به عنوان مثال، سفارت چین در کشور یوگوسلاوی در سال ۱۹۹۹ توسط آمریکا بمباران شد و در سال ۲۰۰۱، چینی‌ها موفق به شناسایی هواپیمای جاسوسی آمریکا بر فراز یکی از جزایر چین شدند اما در عین حال روابط دو کشور در یک دهه اخیر همواره خوب، بدون جنجال‌های جدی و روبه‌پیشرفت بوده است.

۳۰ ائتلاف جهانی آموزش و حکمرانی پلتفرم های آموزش از راه دور

پدیدآورندگان : علی قربانی و وحید ولی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز ملی
فضای
مجازی

ائتلاف جهانی آموزش در ابتدای شیوع کرونا با هدف اجرایی شدن حداکثری برنامه جهانی سازی، به ویژه برنامه ۲۰۳۰، از سوی یونسکو راه اندازی شده و ذیل آن جمع زیادی از سازمان های اثرگذار جهانی، ابرشرکت های آی.سی.تی، گستره وسیعی از شرکت های به اصطلاح مردم نهاد و ناسودبر، مراکز تبلیغاتی و رسانه ای، و مراکز اقتصادی مهم جهان به هم پیوسته اند تا این برنامه به بهترین شکل ممکن محقق شود. هدف اصلی این ائتلاف، پیش برد برنامه جهانی سازی با استفاده از ابزار آموزش رسمی عمومی کشورها است که در الگوی دولت-ملت های مدرن، پیشران تحولات اجتماعی در سطح گسترده محسوب می شود. البته این الگو در دهه های اخیر با گسترش اتصال به شبکه نیازمند تحولاتی بود که ائتلاف جهانی آموزش پیوند این دو حوزه را برای تحولات آتی جهان، هدف قرار داده است.

۳۱ شبکه‌های اجتماعی ضد اجتماع

پدیدآورنده : محمدمهدی قاسم‌پور

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش
سریع

با فراگیری استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رشد رو به گسترش ابعاد متعدد پلتفرم‌های مجازی، گروهی از کاربران پس از آن که از تمامی امکانات این شبکه‌ها برخوردار شده‌اند به حدی از اشباع در کاربری عمومی از آن رسیده‌اند و ترجیحشان بر این بوده تا از امکانات خصوصی‌تر این شبکه‌ها که توسط شرکت‌های طراح پلتفرم‌ها ارائه شده استفاده کنند. با استقبال کاربران از ویژگی‌های خصوصی شبکه‌های اجتماعی و تمایل متقابل شرکت‌های ارائه‌دهنده سرویس‌های اجتماعی برای ارتقاء این بخش از پلتفرم‌ها شاهد افزایش کاربری خصوصی‌تر شده شبکه‌های اجتماعی هستیم.

۳۳ مقایسه مصرف بازی‌های ویدیویی در ایران (۱۳۹۸-۱۳۹۴)

پدیدآورندگان : مرتضی جمشیدی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای با تأسیس مرکز تحقیقات بازی‌های دیجیتال (دایرک) در سال ۱۳۹۴ که هدف اصلی آن افزایش سهم تحقیقات در صنعت بازی‌های دیجیتال بود، اقدام به انتشار گزارش‌های متنوعی کرد. یکی از این گزارش‌ها با عنوان «نمای باز» به جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مصرفی بازی‌های رایانه‌ای در کشور اختصاص دارد. در این گزارش کوتاه به مقایسه تطبیقی مصرف بازی‌های ویدیویی در کشور بین سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۸ بر اساس پیمایش‌های ملی بنیاد بازی‌های رایانه‌ای خواهیم پرداخت تا شاید نمایی بازتر از وضعیت مصرف گیم در ایران را فراهم کنیم. تعداد بالای گیمرها و رشد آن‌ها طی سال‌های گذشته و نیز شدت گرفتن گیمنگ گیم‌های آنلاین و استریم‌ری و ورود زود هنگام نوجوانان به بدنه گیمرهای حرفه‌ای از جمله اتفاقات مهمی است که باید در مورد آن‌ها تأمل کرد. پدیده استریمینگ و نمایش زنده از نحوه بازی کردن یک گیمر توسط بازیکنان، از جمله تحولاتی است که فرصتی برای دیده‌شدن بازی‌های ایرانی از طریق گیمرهای معروف و همچنین ظرفیتی برای گسترش تفکر تولید و نقاد در بازی‌های ویدیویی فراهم می‌کند. به علاوه، ورود جدی‌تر زنان به حوزه گیمرهای ویدیویی در ایران و نزدیکی نسبت گیمرهای زن به مرد از جمله موارد دیگری است که توجه به ساخت بازی‌های دخترانه و زنانه را برای این قشر اجتماعی طلب می‌کند.

سهم شبکه‌های اجتماعیه بلندگوی احمق‌ها!: نامله برسرخنان اریکه اشمیت

پدیده‌آورنده : امیرعباس رکنی

گروه : مطالعات اخلاقی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش
سریع

در پی طرح شکایت وزارت دادگستری آمریکا از شرکت گوگل به اتهام فعالیت‌های انحصار طلبانه، اریک اشمیت مدیرعامل پیشین گوگل در یک نشست مجازی به میزبانی وال استریت ژورنال در دفاع از عملکرد این شرکت، شبکه‌های اجتماعی را بلندگوی احمق‌ها و دیوانه‌ها نامید. این اظهارات او به سرعت در شبکه‌های اجتماعی و خبرگزاری‌ها منعکس و سبب موضع‌گیری‌های مختلفی از سوی کاربران و منتقدین شد. اشمیت با سابقه نزدیک به دو دهه مدیریت اجرایی در شرکت گوگل و شرکت آلفابت به عنوان یکی از شخصیت‌های مهم فضای مجازی شناخته می‌شود. نگاهی به فعالیت‌های مختلف او در جایگاه‌های حساس بخش خصوصی و دولتی آمریکا به خوبی نشان می‌دهد که چرا اظهارات او اهمیت داشته و تا این حد شنیده می‌شود. گزارش حاضر به منظور بررسی چرایی این اظهار نظر ابهام‌آمیز، نگاهی به زندگی حرفه‌ای و سوابق اشمیت انداخته و منشأ این دیدگاه را مورد شناسایی قرار می‌دهد.

۳۴ بررسی تحولات در به کارگیری متخصصان فناوری اطلاعات و ارتباطات در اروپا

پدیدآورندگان: محمد مهدی رضاپور و حمیده قراخانی بنی
گروه: علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار: ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

ظهور فناوری‌های جدید و افزایش سرعت دیجیتالی شدن که معمولاً انقلاب صنعتی چهارم نامیده می‌شود، تغییرات بزرگی در نحوه زندگی، کار و تعامل انسان‌ها با یکدیگر به وجود آورده است. ICT در حال حاضر نیز منجر به تغییرات زیادی در الگوهای تولید و استخدام در اتحادیه‌ی اروپا شده است. بنابراین سیاست‌مداران، علاقه‌مند به بررسی تغییرات در روندهای استخدامی متخصصان این حوزه هستند. زیرا این تغییرات روی مزیت رقابتی کشورها از لحاظ توسعه، نصب و نگهداری فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی اثر می‌گذارند. در گزارشی که توسط کمیسیون اروپا ارائه شده است مروری اجمالی بر جدیدترین تغییرات در میزان تقاضا برای به کارگیری متخصصان فناوری اطلاعات و ارتباطات در اروپا صورت گرفته است. در ادامه مشروح این گزارش تقدیم می‌گردد.

۳۵ اینترنت ماهواره‌ای: وضعیت فعلی، چالش‌ها و فرصت‌ها

پدیدآورندگان : محمد مهدی رضاپور و حمیده قراخانی‌بنی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : ۱۴۰۰

گزارش
سریع

صنعت اینترنت ماهواره‌ای در حال گسترش است و وعده‌ی رشد اجتماعی و اقتصادی از طریق اتصال به اینترنت را به ما می‌دهد. اینترنت ماهواره‌ای که پیش از این به دلیل هزینه‌های عملیاتی و تأخیر زیاد و همچنین شکست زود هنگام شرکت‌هایی مثل تله‌دسپیک کنار گذاشته شده بود، در سال‌های اخیر دوباره به‌عنوان جایگزینی برای کابل فیبر نوری مطرح شده که توسعه آن به انرژی و زمان زیادی نیاز دارد. شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی اینترنت ماهواره‌ای با بهره‌گیری از مجموعه‌ای از ماهواره‌ها، دسترسی ارزان و پرسرعت به اینترنت را به مردم جهان وعده داده‌اند. این ماهواره‌های کوچک که به شکل انبوه تولید می‌شوند، هزینه‌ی تولید و میزان تأخیر کمتری دارند و امکان رقابت با سیستم‌های پهن‌بند را فراهم می‌کنند. در این گزارش پس از بیان مقدمه‌ای بر اینترنت ماهواره‌ای و فناوری‌های مورد استفاده در آن، مهمترین سرویس‌های اینترنت ماهواره‌ای حال حاضر جهان معرفی شده و در ادامه اطلاعاتی در رابطه با دو مورد از شرکت‌های بزرگ توسعه‌دهنده این فناوری ارائه می‌شود و در نهایت به بررسی چالش‌های مربوط به سرویس‌های اینترنت ماهواره‌ای و نتیجه‌گیری می‌پردازد.

۳۶ استراتژی امنیت سایبری ۲۰۲۰ استرالیا

پدیدآورنده : فرزانه اسکندریان
گروه : مطالعات بین‌الملل
سال انتشار : در دست انتشار

مرکز ملی
فضای
مجازی

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور استرالیا در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

استراتژی امنیت سایبری و اطلاعات دانمارک

پدیدآورنده : دکتر الهه سوفسطائی

گروه : مطالعات بین الملل

سال انتشار : در دست انتشار

گزارش
سریع

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور دانمارک در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

۳۸ استراتژی ملی برای محافظت سوئیس در برابر خطرات سایبری

پدیدآورنده : فریده افشانی

گروه : مطالعات بین‌الملل

سال انتشار : در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور سوئیس در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

۳۹ استراتژی ملی امنیت سایبری در یونان

پدیدآورنده : فرزانه اسکندریان
گروه : مطالعات بین‌الملل
سال انتشار : در دست انتشار

گزارش
سریع

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور یونان در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

۴۰ استراتژی امنیت مله سایبری در کانادا

پدیدآورنده: فرزانه اسکندریان
گروه: مطالعات بین‌الملل
سال انتشار: در دست انتشار

مرکز مله
فضای
مجازی

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور کانادا در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

۴۱ } استراتژی ملی امنیت سایبری
در ایرلند

پدیدآورنده : اسماعیل یزدان پور
گروه : مطالعات بین الملل
سال انتشار : در دست انتشار

گزارش
سریع

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور ایرلند در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

۴۲ استراتژی امنیت مله سایبری در ژاپن

پدیدآورنده : دکتر آیت حسینی
گروه : مطالعات بین الملل
سال انتشار : در دست انتشار

مرکز مله
فضای
مجازی

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور ژاپن در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

اساتراتژی مله امنیت سایبری در اسپانیا

پدیدآورنده : دکتر الهه سوفسطایی

گروه : مطالعات بین الملل

سال انتشار : در حال انتشار

گزارش
سریع

مجموعه گزارش‌های سریع «استراتژی امنیت سایبری کشورهای منتخب» با هدف ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی و راهبرد امنیت سایبری کشورهای منتخب جهان، تدوین و گردآوری شده است. در این گزارش به بررسی موردی استراتژی کشور اسپانیا در حوزه امنیت سایبری پرداخته می‌شود.

۴۴ امنیت‌سازی فضای مجازی؛ دستور کار ناتو

پدیدآورنده : امیرعباس رکنی
گروه : مطالعات اخلاقی
سال انتشار : در حال انتشار

مرکز
فضای
مجازی

اعضای پیمان آتلانتیک شمالی به‌تازگی در ژوئن ۲۰۲۱ در راستای بازطراحی و به‌روزرسانی راهبردهای دفاع سایبری در شهر بروکسل تشکیل جلسه داده‌اند. ناتو با شناسایی تهدیدات سایبری، به‌عنوان یک تهدید وجودی علیه امنیت جمعی اعضای اتحاد، دستور کار امنیتی جدید خود را معطوف به سازگاری اعضا با این فضای متحول قرار داده است. از همین رو، ناتو با به‌رسمیت‌شناسی فضای مجازی به‌عنوان یک بستر عملیاتی جدید در کنار آسمان، دریا و زمین، کشورهای این پیمان نظامی را موظف کرده است تا خود را برای انجام وظایف اصلی - که عبارت است از: دفاع جمعی، مدیریت بحران و همکاری امنیتی- آماده کرده و دفاع از زیرساخت‌های اینترنتی و مواجهه با تهدیدهای روزافزون فضای سایبر و حملات سایبری را در دستور کار خود قرار دهند. این اقدامات، همگی در راستای پروژه‌ی امنیتی‌سازی فضای سایبری انجام گرفته است. گزارش حاضر، با بررسی نشست‌های امنیت سایبری که با توجه به اهمیت آن‌ها در سطح سران دولت‌های عضو ناتو برگزار می‌شود، خواهد پرداخت و با تحلیل مفاد اسناد و راهبردهای این اجلاس‌ها، زوایای استراتژی امنیتی جدید ناتو در بعد سایبری و پیش‌زمینه نظری آن را معرفی می‌کند.

زندگی دیجیتال ۲۰۴۰ آینده کار، آموزش و بهداشت

پدیدآورنده : محمدرضا لطیفی

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
کتاب

فناوری‌های دیجیتال باعث ایجاد تعاملات و ارتباطات جدید در سراسر جهان شده است. زندگی دیجیتال بدان معنی است که ما می‌توانیم از دنیای فیزیکی فراتر رویم و همچنین بر تعاملات تمرکز کنیم، اجتماعی باشیم و امکانات جدید منطقه‌ای و جهانی را کشف کنیم. در گذشته تنها شهرها و شرکت‌ها به فناوری‌های قدرتمند دسترسی داشتند و تنها آن‌ها می‌توانستند به بواسطه فناوری‌ها راه‌حل‌هایی را متناسب با مشکلات گوناگون ارائه دهند اما امروزه همه افراد می‌توانند به این فناوری‌ها دسترسی داشته باشند و در حل مشکلات به عنوان شهروندانی نوآور سهیم باشند. از این‌رو وجود یک آینده دیجیتالی برای زندگی بشری محتمل و اجتناب‌ناپذیر است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۴۰، برای اولین بار در تاریخ بشر، افراد به مجموعه گسترده‌ای از فناوری‌های شخصی، فراگیر و قدرتمند دیجیتالی دسترسی داشته باشند. در این شرایط سؤالی که مطرح می‌شود این است که چگونه این فناوری‌ها می‌توانند زندگی ما را تغییر دهند؟ تأثیر این فناوری‌ها بر آینده شهرها چیست؟ و این آینده برای شهروندان چگونه خواهد بود؟ مطالعه حاضر با تمرکز بر سه حوزه کار، آموزش و مراقبت بهداشتی به دنبال یافتن پاسخ سؤالات فوق است.

اسطوره سرمایه‌داری: انحصارات و مرکز رقابت

پدیدآورنده : دکتر امیر عزیزی

گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال انتشار : ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

امروز، شهروندان آمریکایی در خصوص اغلب تصمیمات اقتصادی خود دچار نوعی توهم انتخاب هستند. این در حالی است که در عرصه‌هایی نظیر خدمات حمل و نقل هوایی و ریلی، خدمات بانکی، اینترنت، بیمه درمانی و مراقبت‌های درمانی، بیمه منازل، شبکه‌های اجتماعی، موتورهای جستجوی اینترنتی یا حتی کالاهای مصرفی نظیر غلات، گوشت و خمیر دندان، تنها چند شرکت محدود برای انتخاب پیش‌روی آن‌ها وجود دارد. کتاب افسانه سرمایه‌داری توضیح می‌دهد که چگونه اقتصاد آمریکا از شرایط باز و رقابتی فاصله گرفته و در هر یک از صنایع آن چند شرکت معدود با قدرت بازاری چشمگیر ایجاد شده است. کتاب با جمع‌بندی و ارایه شواهد حاصل از مطالعات تجربی نشان می‌دهد که نتیجه تمرکز قدرت بازاری در آمریکا که عمدتاً از طریق ادغام شرکت‌های موجود ایجاد شده‌اند، افزایش نابرابری درآمدی و ثروتی بوده است. چرا که اکنون، کارکنان به نسبت شرایط رقابتی دستمزدهای پایین‌تری را دریافت می‌کنند و برای کالاهای و خدمات قیمت‌های بالاتری را می‌پردازند. همچنین، شرکت‌های انحصاری عرصه فعالیت برای شرکت‌های نوپا را تنگ کرده و از این طریق مانع ایجاد فرصت‌های شغلی جدید نیز شده‌اند.

۱ قانون اینترنت ملی روسیه

پدیدآورنده : دکتر محمد فرهادی
گروه : مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار : ۱۳۹۸

گزارش
سند

اینترنت مستقل روسیه، که به رانت (RuNet) مشهور می باشد، عنوان یکی از برنامه‌های فدراسیون روسیه برای حفظ استقلال و تقویت حاکمیت خود بر فضای سایبر است. واژه رانت پیش از این به منابع وب و خدمات اینترنتی در دامنه کشور روسیه، که شامل دامنه های Ru و PΦ می باشد، اطلاق می شد. قانون‌گذاران روسی به تدریج از عنوان رانت برای فضای اینترنتی تعریف شده در جغرافیای مرزهای فدراسیون روسیه و مناطق تحت نفوذ آن استفاده کرده‌اند. مبنای قانونی طرح اینترنت مستقل روسیه بر اساس قانون فدرال به شماره ۶۰۸۷۶۷-۷ «در خصوص شرایط تضمین عملکرد ایمن و پایدار اینترنت در قلمرو فدراسیون روسیه» می باشد. این قانون در واقع اصلاحاتی را بر روی قانون فدرال «در خصوص ارتباطات» و قانون فدرال «در خصوص اطلاعات، فناوری‌های اطلاعاتی و حفاظت از اطلاعات» اعمال می کند. پیش‌نویس این قانون در تاریخ ۱۴ دسامبر ۲۰۱۸ به دومای دولتی فدراسیون روسیه فرستاده شد و پس از تصویب در دوما و شورای فدراسیون در تاریخ ۱ می ۲۰۱۹ به امضای ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه، رسید. نویسندگان این لایحه قانونی آن را پاسخی به استراتژی امنیت سایبری ایالات متحده می دانند که اخیراً توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده، به تصویب رسیده است.

چارچوب اخلاق برای یک جامعه AI خوب فرصت‌ها، ریسک‌ها، اصول و توصیه‌ها

پدیدآورنده: یحیی شعبانی
گروه: مطالعات فرهنگی و اجتماعی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

این یادداشت یافته‌های AI4People، ابتکار عمل یک‌ساله‌ای که با هدف ایجاد بنیادهای یک «جامعه AI خوب» طراحی شده است، را گزارش می‌دهد. ما فرصت‌ها و ریسک‌های مرکزی AI برای جامعه را معرفی می‌کنیم؛ ترکیبی از پنج اصل اخلاقی عرضه می‌کنیم که موجب تقویت توسعه و پذیرش آن خواهد شد؛ و ۲۰ توصیه انضمامی - برای ارزیابی، توسعه، تشویق و حمایت از AI خوب - پیشنهاد می‌کنیم که در برخی موارد سیاست‌گذاران ملی یا فراملی می‌توانند مستقیماً آن‌ها را متقبل شوند در عین حال که دیگر ذریبطان می‌توانند دیگر موارد را بر عهده بگیرند. اگر این توصیه‌ها پذیرفته شوند، برای استقرار یک جامعه AI خوب در حکم بنیادی استوار خواهند بود.

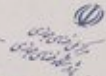
۳ توصیه‌های امنیتی پایه برای IoT در حوزه زیرساخت‌های اطلاعاتی حیاتی

پدیدآورنده : مهندس نیلوفر کریمی آذر
گروه : علوم و فناوری‌های نوین
سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش
سند

اینترنت اشیا (IoT) یک الگوی مهم و رو به رشد با ابعاد فنی، اجتماعی و اقتصادی است. از نظر اتحادیه اروپا، IoT یک مفهوم نوظهور است که شامل یک اکوسیستم از خدمات گسترده و دستگاه‌های متصل است. این فناوری‌ها به منظور همگرایی پویا با داده‌ها، داده‌ها را جمع‌آوری، تبادل و پردازش می‌کنند. IoT چالش‌های امنیتی مهمی را دارد که باید برطرف شوند. پیاده‌سازی‌ها با چالش‌های امنیتی جدیدی همراه است که، تهدیدات و خطرات زیادی را به دنبال دارد. حفاظت از توسعه اینترنت اشیا به محافظت از تمام سیستم‌های وابسته (دستگاه‌ها) از جمله، بسترهای ابری و خدمات، برنامه‌های کاربردی ابزارهای پشتیبانی و... بستگی دارد. بررسی چالش‌ها و اطمینان از امنیت محصولات و خدمات IoT یک اولویت اساسی است. یکی از نگرانی‌های اصلی تأثیراتی است که حمله از زمان توسعه اینترنت اشیا صورت گرفته باشد که ممکن است تهدیدهای مختلفی داشته باشد و می‌تواند امنیت، حریم خصوصی و امنیت مردم را به خطر بیندازد. علاوه بر این از IoT به عنوان یک عامل حمله در برابر سایر زیرساخت‌های حیاتی می‌توان استفاده کرد.

میزان سناریو

توصیه‌های امنیتی پایه برای اینترنت اشیا
در حوزه زیرساخت‌های اطلاعات حیاتی

Security advice
The basis for critical information
infrastructure

مرکز پژوهشی
سید رسول حسینی

آموزش و فضای مجازی

مولانا
سید ابوالحسن فیروز آبادی
سید رسول حسینی

آموزش و فضای مجازی

مولانا سید ابوالحسن فیروز آبادی، سید رسول حسینی

بخش دوم

کتاب‌ها

حکمرانه در عرصه پنجم

پدیدآورندگان : دکتر عباس قنبری باغستان و دکتر عبدالحسین کلاتری
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : ۱۴۰۰

کتابها

زمین، دریا، هوا و فضا؛ و هم اکنون عرصه سایبری، به عنوان عرصه پنجم حکمرانی، حوزه‌ای نسبتاً جدید برای بسط قدرت و نفوذ در تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی کشورهاست. در مطالعه‌ای که در کتب، متون علمی و نیز اسناد رسمی سایبری کشورها صورت گرفت، در مجموع بیش از هشتاد سند یا اعلامیه تبیین‌کننده دیپلماسی سایبری کشورها، استراتژی‌های ملی، دوجانبه و چندجانبه منطقه‌ای و بین‌المللی در ارتباط با دیپلماسی سایبری و رویکردهای جهانی به این مقوله شناسایی شده که همگی نشان از درجه و اهمیت این موضوع در بازیگری منطقه‌ای و بین‌المللی در دیپلماسی نوین جهانی دارد.

این کتاب پس از مطالعه جامع اقدامات و سازوکارهای منطقه‌ای و بین‌المللی در ارتباط با دیپلماسی سایبری و نیز شناسایی مهمترین بازیگران این عرصه در سطوح ملی، بین‌المللی و بخش خصوصی، به ارزیابی و تحلیل دیپلماسی سایبری چند کشور از جمله آمریکا، روسیه، چین، ژاپن، اتحادیه اروپا، مالزی پرداخته است.

۲ تولید خود در عصر دیجیتال

نوشته: یاسمن ابراهیم

مترجمان: دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی و دکتر حسین حسینی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار: ۱۴۰۰

داستان «خود» که در عصر دیجیتال با سکوهای رسانه‌های دیجیتال و فناوری‌های تصویربرداری درهم تنیده شده است، با وجود همه پیچیدگی‌های ظریفش هنوز در حال بسط و توسعه است. «خود» به مثابه شکلی از ارزش که با عملکردهای ناپیدای وب آمیخته است، هم در خلق ارزش دخیل است و هم به منزله محتوا و کالا برای مخاطبان مصرف‌کننده انبوه و ویژه ایفای نقش می‌کند. «خود» در بحبوه این فرصت‌ها برای اینکه بخشی از فرایند خلق ارزش و کالایی شدن شود، همچنان عمیقاً زیباگرایانه باقی‌مانده است و در موقعیت‌های مختلف روزمره‌اش مصرف می‌شود. در غنای ملامت‌آور زندگی روزمره، «خود» شکل‌های جدیدی از نگاه خیره‌عموم مصرف‌کنندگان را به اجرا می‌گذارند که در مورد دیگران و یکدیگر کنجکاو هستند. میل برای دیدن خودمان که توسط دیگران تأیید و مصرف می‌شود اقتصاد کاملاً جدیدی را تسهیل کرده است که طی آن «خود» به واسطه سکوهای رسانه‌ای جدید از نو متولد می‌شود؛ که در آنجا اشتراک‌گذاری و تأییدهای اجتماعی «خود» یکه و تنها را به شکلی از تراکنش تبدیل می‌کند.

۳ آموزش و فضای مجازی

پدیدآورندگان : دکتر سید ابوالحسن فیروزآبادی و سید رسول حسینی
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : ۱۴۰۰

کتابها

آموزش مجازی به عنوان یک فناوری آموزشی جدید به سرعت در حال گسترش، توسعه و تحول است. این نوع از آموزش شرایطی را برای تحصیل در هر زمان و هر مکانی فراهم می‌سازد. فراگیران از طریق این نوع یادگیری قادر خواهند بود بدون محدودیت زمانی و مکانی، به حجم وسیعی از دانش و اطلاعات دست یابند. به طور کلی این آموزش، شرایط را برای یادگیری همیشگی و مادام‌العمر نیز فراهم می‌سازد. همچنین این نوع آموزش، امکان ارتباطات بین دانشگاهی و استفاده از آخرین دستاوردهای فناوری و یافته‌های پژوهشی را ممکن می‌سازد. از طرف دیگر حجم بازار آموزش در دنیا در حدود ۱۰ تریلیون دلار است که از لحاظ اقتصادی توجه ویژه برنامه‌ریزان را می‌طلبد.

امنیت سایبری در اتحادیه اروپا تاب آوری و انطباق پذیری در سیاست حکمرانه

نوشته : جورج کریستو

مترجمان : دکتر محمدرضا سعیدآبادی و محمود جوادی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : در دست انتشار

تردیدی نیست که گسترش فزاینده فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی در سطح کشورهای اروپایی و همچنین پیگیری جدی اتحادیه اروپا در افزایش رشد و توسعه اقتصادی از بستر فضای دیجیتال و سایبر، امنیت اتحادیه را هم‌ردیف با امنیت سایبری آن کرده است؛ بدین معنی که هر عامل تهدیدزا برای امنیت سایبری اتحادیه اروپا و اعضای آن به‌مثابه تهدیدی برای امنیت سرزمینی و وجودی آن‌ها به شمار می‌آید. از همین روست که اتحادیه اروپا در دهه دوم سده جدید تلاش مضاعفی برای تدوین و اجرای سیاست‌ها و راهبردها در خصوص امنیت سایبری اتحادیه داشته است. به‌رغم اهمیت موضوع امنیت و بخصوص امنیت سایبری اتحادیه اروپا، این مقوله چندان از سوی جوامع علمی غربی و ایرانی موردتوجه قرار نگرفته است که لذا تألیف و ترجمه این اثر با هدف تکمیل این خلأ در هر دو جامعه مذکور انجام گرفته است.

سایبر و سازمان ملل متحد

پدیدآورندگان : دکتر نصراله سلطانی
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

کتابها

ماهیت جهان گستر فضای سایبر موجب شده است که تهدیدات، چالشها و مخاطرات آن نیز ماهیت بین المللی پیدا کند. در نتیجه طبیعی است که راهکارها و راهبردهای کلان مقابله با معضلات فضای سایبر نیز باید جهانی باشد. سازمان ملل متحد به عنوان سازمانی با مأموریت جهانی و صلاحیت عام الشمول، از دو دهه قبل به این موضوع توجه نموده و ابعاد مختلف فضای سایبر از جمله امنیت، حکمرانی، حقوق بشر، حریم خصوصی و جرم را در دستور کار خود قرار داده است. ویژگیهای خاص فضای سایبر و رقابت‌های پیدا و پنهان قدرتهای بزرگ سایبری و نفوذ آنها در ارکان مختلف سازمان ملل، مانع از آن شده است که این سازمان در مأموریت جهانی خود برای نظام‌مند کردن فضای سایبر و قاعده‌مند کردن فعالیت در این فضا، توفیق چندانی داشته باشد. تکثر ذی‌نفعان، حکمرانی برخی شرکت‌های داخلی در گستره بین‌المللی، تحدید و تضعیف نقش دولتها و فقدان نقش آفرینی واقعی جامعه بین‌الدولی در تدوین و توسعه حقوق بین‌الملل فضای سایبر از دیگر عوامل موثر در توسعه نیافتگی حقوق بین‌الملل فضای سایبر در بستر سازمان ملل می باشد.

عملیات تأثیر نبردی امروزین در فضای مجازی بر پایه علوم شناخته و فناوری اطلاعات

پدیدآورنده : سید محمد مهدی فیروزآبادی
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

حوزه تأثیرگذاری فضای مجازی چنان گسترده است که از اقبال کاربران به مصرف یک محصول و نشان تجاری، تا گرایش آنها به یک نهاد و تفکر سیاسی و رأی آنها در انتخابات را در بر می گیرد. اطلاعاتی که از فضای مجازی دریافت می کنیم و برهمکنش های اجتماعی که با دیگر کاربران در شبکه های اجتماعی داریم، به صورت فراینده و بیسابقه در شکل دهی ادراکات، افکار، احساسات و سپس باورها و قضاوت های ما تأثیر دارد. عملیات تأثیر (نفوذ) تلاشی سازمان یافته از سوی دولت ها و نهادها برای تأثیرگذاری در افکار عمومی به منظور نیل به اهداف استراتژیک خود می باشد.

اثر حاضر با تکیه بر مفاهیم مطرح در علوم شناختی، ابعاد عملیات تأثیر و فرآیندهای شناختی دخیل در آن را بررسی کرده است. همچنین با استناد بر پژوهش های متعدد موجود در این زمینه، برخی نمونه های مطرح از عملیات تأثیر، از جمله عملیات منتسب به روسیه در جریان انتخابات آمریکا را بازبینی نموده است. دست آخر با بررسی شواهد موجود به این پرسش پرداخته شده که آیا عملیات تأثیر در حوزه فضای مجازی ایران صورت می پذیرد و گستره آن چقدر می باشد.

هوش مصنوعی
فلسفه، اخلاق و جامعه

پدیدآورنده : ابوطالب صفدری شریانی
نشریات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

کتابها

امروزه فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی نفوذ غیرقابل انکاری در همه ساحت‌های زندگی بشری پیدا کرده‌اند. آنچنان که تقریباً تمام حوزه‌ها از اقتصاد و سیاست گرفته تا فرهنگ و روابط انسانی، تحت تأثیر آن‌ها قرار گرفته‌اند. در واقع، به دلیل همین تأثیرگذاری گسترده است که مباحث غیرفنی هوش مصنوعی نیز به اندازه مباحث فنی آن در جریان بوده و از اهمیت خاصی برخوردارند. کتاب حاضر، با گردآوری و ترجمه معتبرترین مقالات مرتبط با حوزه هوش مصنوعی تلاش می‌کند تا ضمن واکاوی ابعاد مختلف فلسفی، اجتماعی و اخلاقی این حوزه پیشرو در فناوری‌های نوظهور و در حال توسعه، اثری آموزنده و الهام‌بخش را در زمینه مطالعات هوش مصنوعی فراهم نماید.

روانشناسی فضای مجازی مطالعه افراد، جامعه و فناوری های دیجیتال

نوشته: مونیکا تی. ویتی و گری یانگ

مترجمان: مریم زینالی و سید حسین میرخلیلی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار: در دست انتشار

روانشناسی فضای مجازی در واقع مطالعه افراد، جوامع، فناوری های دیجیتال و روانشناسی نحوه تعامل این افراد است. روانشناسی فضای مجازی از نظریه های روانشناسی برای توضیح نحوه تعامل افراد در فضای مجازی بهره می برد و همچنین توضیح می دهد که چطور این تعاملات بر زندگی عادی ما تاثیر می گذارند. این شاخه روانشناسی، روش جدیدی را برای تعریف «خود» و «جامعه» پیشنهاد می دهد. در این کتاب، تلاش کرده ایم که وسعت و عمق روانشناسی فضای مجازی را پوشش دهیم، اگر چه با گسترش این رشته ممکن است همچنان حوزه های جدید و مهیجی به وجود بیاید. هدف از این کتاب جمع آوری نظریات اصلی و تحقیقات تجربی انجام شده در زمینه روانشناسی فضای مجازی است. این کار با در نظر گرفتن مشکلات و اتفاقات دنیای واقعی انجام می شود و اینکه چطور نظریات در این حوزه می توانند راه را برای درک بیشتر مسائل دنیای واقعی باز کنند.

انقلاب چهارم
چگونه سپهر اطلاعاتی واقعیت انسان را از نو شکل می‌دهد

نوشته : لوچیانو فلوریادی
مترجمان : دکتر مصطفی تقوی و فهیمه لسان‌غیبی
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

کتاب‌ها

کتاب حاضر به این مسئله می‌پردازد که تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی (فاوا) چگونه درک ما از خویشتن، ارتباط ما با یکدیگر، و همچنین چگونگی شکل دادن به دنیای خود و تعامل با آن را تحت تأثیر قرار می‌دهند. [مثال‌هایی از تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی موجود عبارتند از: نانو تکنولوژی، اینترنت اشیا، وب ۲.۰، وب معنایی رایانش ابری، بازی‌های مبتنی بر ضبط حرکت، نرم‌افزارهای گوشی‌های هوشمند، تبلت‌ها و صفحه‌نمایش‌های لمسی، مکان‌نما، واقعیت افزوده، همنشینان مصنوعی، پهپادهای بدون سرنشین، اتومبیل‌های بدون راننده، دستگاه‌های پوشیدنی کامپیوتری، چابگرهای سه‌بعدی، سرقت هویت، دروس آنلاین، رسانه‌های اجتماعی، جنگ سایبری...]. دلباختگان تکنولوژی و تکنولوژی‌گريزان يك سؤال واحد دارند: تکنولوژی بعدی چه خواهد بود؟

۱۰ رسانه‌های اجتماعی و مردم‌سالاری

نوشته: ناتانیل پریسلی و جاشوا ا. تاکر

مترجمان: گروه مترجمان به سرپرستی دکتر حسین مطلبی کربکندی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار: در دست انتشار

در طول چند سال گذشته، دغدغه‌های گسترده در مورد آثار رسانه‌های اجتماعی روی مردم‌سالاری منجر به انفجار پژوهش در حوزه‌ها و گوشه‌های مختلف فضای دانشگاهی شده است. این کتاب اولین در نوع خودش است که با ترکیب آن چه می‌دانیم، شناسایی چیزهایی که نمی‌دانیم و موانع پژوهش‌های آینده و برنامه‌ریزی برای پژوهش آینده، به بررسی این حوزه نوظهور بین‌رشته‌ای می‌پردازد. فصل‌ها که توسط پژوهشگران پیشرو نوشته شده‌اند مسائل اصلی - از اطلاعات کاذب تا گفتار نفرت افکن تا تبلیغات سیاسی - را پوشش می‌دهند و پیشرفت‌های اخیر را در بافت سؤالات کلیدی سیاست‌گذاری قرار می‌دهند. به علاوه این کتاب پیشنهادهای اصلاح موجود را احصاء می‌کند تا به تهدیدهای درک شده رسانه‌های اجتماعی برای مردم‌سالاری بپردازد.

سواد رسانه‌ای و نگاه انتقادی ۵۰ اسطوره درباره اینترنت

پدیدآورندگان : دکتر عباس قنبری باغستان و راهله میلانی
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی
سال انتشار : در دست انتشار

کتاب‌ها

به موازات توسعه فناوری، ابعاد رفتار کاربران و همچنین پیامدهای استفاده آنها از اینترنت و شبکه‌های وابسته به آن نیز روزبه‌روز پیچیده‌تر و گسترده‌تر می‌شود. اگر تا چندی بیش صرفاً بحث «استفاده» و یا «عدم استفاده» از اینترنت یا «عضویت» یا «عدم عضویت» در شبکه‌های اجتماعی مطرح بود، امروزه جامعه و به طور خاص طیف وسیعی از کاربران در بین حجم انبوهی از موضوعات و مسائل فنی با آثار و پیامدهای فراوان و طولانی‌مدت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و دینی همچون «اثرات استرایسند»، «الگوریتم پروتکل‌های اینترنتی»، «واقعیت رمزگذاری پایان-به-پایان»، «دارک وب»، «فیلترینگ حسابی»، «حقوق دیجیتال»، «حق فراموش‌شدگی»، «آستروتورفینگ و شهرت جعلی»، «فناوری نظیر به نظیر»، «دستکاری یا سرقت اطلاعات» و ده‌ها مقوله فنی، حقوقی و ارتباطی دیگر آشکارا سردرگم و رها شده است.

۱۲ راهنمای اجرای دولت به مثابه پلتفرم

نوشته: ریچارد پوپ

مترجمان: مهدی یخچالی و محمد وائقی بادی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار: در دست انتشار

دولتی را در نظر بگیرید که بر مبنای اشتراک اجزاء، APIها، استانداردها و مجموعه دادهها، سازماندهی مجدد گردد. این راهنما تلاش دارد بینش عمیق تری نسبت به مفهوم دولت به مثابه پلتفرم ارائه نماید؛ عبارتی که این روزها برای توصیف رویکرد جدید به ارائه خدمات دولتی مورد استفاده قرار می گیرد. این کتاب، پیشنهادها و راهنمایی های عملی برای توسعه پلتفرم های دولتی ارائه می دهد؛ راهنمایی هایی که بتواند موجب از بین رفتن سیلوهای سازمانی، صرفه جویی در هزینه ها و تغییر در نوع خدمات دولتی گردد. مطالعه این کتاب به دست اندرکارانی که به دنبال راهی برای پیاده سازی رویکرد پلتفرمی در دولت هستند از جمله سیاست گذاران، مدیران دولتی، مدیران محصول، مهندسان نرم افزار، طراحان سرویس، دانشمندان داده و غیره پیشنهاد می شود.

سازمان ملی فناوری اطلاعات
NIIT

جلد دوم

سازمان ملی فناوری اطلاعات
NIIT

بیوستا
تحلیل سناریوهای مواجهه و شناسایی فرصت‌ها
و تهدیدهای ج.ا.ا. در فضای مجازی

خریسی معرمانه

جلد دوم

تحلیل سناریوهای
مواجهه و شناسایی

سازمان ملی فناوری اطلاعات
NIIT

بخش سوم

گزارش های کارشناسی

رهاشدگے
فضای مجازی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۴۰۰

گزارش های
کارشناسی

گزارش رهاشدگی فضای مجازی، به بررسی وضعیت و چالش های موجود در حوزه های پیام رسانی ها، اطلاعات و اخبار جعلی، تبلیغات، اوقات فراغت، صوت و تصویر فراگیر، قمار، رمزارزها، کلان داده ها، شبکه ملی اطلاعات و امنیت، پرداخته و راهکارهای موجود برای رفع این چالش ها را تبیین می نماید.

۲ ایران دیجیتال

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۴۰۰

مرکز
فضای
مجازی

اگرچه فضای مجازی حاوی تهدیدهایی در عرصه‌های مختلف است، اما امکانات و فرصت‌های بی‌نظیری را نیز برای حل و رفع چالش‌ها و مسائل جوامع انسانی در اختیار قرار داده است که با اتخاذ رویکردی واقع‌بینانه و مواجهه فعال و خردمندانه با تحولات سریع و شتابنده آن، و بیشینه‌کردن فرصت‌ها و کمینه‌کردن تهدیدهای آن می‌توان کثیری از مشکلات کشور را برطرف نمود. خصوصاً اینکه، برخی از چالش‌ها و مسائل کشور به حدی از پیچیدگی رسیده است که حل و رفع آن‌ها بدون تحول اساسی مقدور نخواهد بود و دولت به‌عنوان اصلی‌ترین و مهم‌ترین رکن و بازیگر نظام حکمرانی کشور، نقش ویژه‌ای در فعال‌سازی ظرفیت‌های فضای مجازی در راستای این تحول برعهده دارد. این گزارش شامل مهم‌ترین چالش‌ها و مسائل کلان کشور در حوزه‌های مختلف به‌همراه راهبردها و راه‌حل‌های برآمده از ظرفیت‌ها و فرصت‌های فضای مجازی می‌باشد که با اتکا به گزارش‌های معتبر سازمان‌ها و نهادهای گوناگون و نیز کمک همه‌نخبگان و صاحب‌نظران این حوزه به‌ویژه کارشناسان مرکز ملی فضای مجازی تدوین شده است تا بتواند به اداره کشور و معیشت و رفاه جامعه کمک کند.

۳ گزارش حکمرانان فضای مجازی ایران و جهان

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش های
کارشناسی

گسترش فزاینده فضای مجازی در زندگی بشر امروزی امری غیرقابل انکار است و تقریباً تمامی ارکان جامعه کنونی را متحول و دگرگون کرده است. به طوری که می توان سخن از شکل گیری عصر و تمدنی نوین راند که برآمده از همگرایی فناوری های نوظهور (فناوری نانو، زیستی، اطلاعات، شناختی و کوانتوم) افق جدیدی را برای جوامع معاصر گشوده است. افقی که به طور مرتب و مستمر باید از طریق نهادهای علمی و سیاست گذار مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

در این میان، شورای عالی و مرکز ملی فضای مجازی به عنوان نقطه کانونی برای سیاست گذاری، تصمیم گیری و هماهنگ کردن دستگاهها و نهادهای مرتبط با فضای مجازی کشور، که از جمله وظایف مهم آن، رصد مداوم این تحولات در جهت مواجهه فعال و خردمندانه با آنهاست؛ درصدد بوده تا تصویری نسبتاً منقح از روندها، چالشها، فرصتها و اقدامات انجام شده برای فضای مجازی کشور ارائه دهد. در همین راستا، گزارش حاضر تلاش می کند تا با توصیف و تبیین وضعیت حکمرانی فضای مجازی ایران و جهان چنین تصویری را ترسیم کند.

پیوست ۱ تحلیل سناریوهای مواجهه و شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای ج.ا.ا در فضای مجازی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز ملی
فضای
مجازی

گزارش حاضر در سه فصل به پروژه شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها و تحلیل سناریوهای مواجهه با فضای مجازی جمهوری اسلامی می‌پردازد. فصل اول به طرح مفهومی و تکنیکال پروژه اختصاص دارد. در طرح مفهومی پروژه اهداف غایی و نتایج مورد انتظار از پروژه تعیین می‌شود و در طرح تکنیکال چگونگی تحقق اهداف پروژه پژوهشی طرح‌ریزی می‌شود. در فاز طراحی پروژه، دو مسیر موازی به انجام رسید. از سویی مبتنی بر شش منبع، لنزهای نظری که اساس پیش‌فرض‌ها و نظریات لازم برای شناسایی سناریوهای مواجهه و فرصت‌ها و تهدیدها را فراهم می‌آورند به دست آمد و از سویی دیگر، بازیگران فضای مجازی کشور که بایستی تحلیل مسئله از نگاه ایشان صورت پذیرد، شناسایی شد. فصل دوم که به گزارش فاز اجرایی پروژه اختصاص دارد، ابتدا ساختار کلان مسائل فضای مجازی کشور را در چهار عرصه زیرساخت، اقتصاد دیجیتال، امنیت و حفاظت و نهایتاً حکمرانی فضای مجازی و با ۳۸ مسئله اصلی گزارش می‌کند و نهایتاً بر اساس استراتژی‌های تحلیل خط‌مشی، لنزهای نظری را در تحلیل بازیگران و مسائل فضای مجازی کشور به کار می‌گیرد. ماحصل فاز اجرای پروژه، تحلیل ۴۹۵ مسئله در ۴۵ قلمرو مسئله است. فصل سوم از این گزارش به تفصیل اسناد پشتیبان را ارائه می‌نماید.

پیوست ۲
بررسی سناریوی حکمرانه فضای مجازی
کشورهای منتخب

۵

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۳۹۹

گزارش های
کارشناسی

در این گزارش، با استفاده از روش مطالعه اسنادی-کتابخانه‌ای، وضعیت حکمرانی فضای مجازی در یازده کشور منتخب شامل: چین، روسیه، آلمان، فرانسه، استرالیا، ترکیه، لهستان، هند، مالزی، عربستان و کره جنوبی در سطح الف) شناسایی نهادهای مسئول و اسناد سیاستی، ب) شناسایی برنامه‌ها، رویه‌های اجرایی و اهداف تعیین شده و ج) شناسایی ایده‌ها و رویکردهای اصلی‌بیشران اقدامات در سطح ملی و بین‌المللی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت.

پیوست ۳ پیشینه مطالعات اسلامی فضای مجازی

انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار : ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

با گسترش روزافزون قلمروهای دنیای مجازی در عصر حاضر، ضرورت پرداختن به پژوهش‌های اسلامی در عرصه فضای مجازی بیش از پیش احساس می‌شود. هرچند دغدغه‌مندان این فضا تا به حال تلاش‌های تحسین برانگیزی کرده و برخی دست به قلم شده و آثاری از خود بر جای گذاشته‌اند؛ اما هنوز در این عرصه با فقر مطالعات اسلامی مواجهیم. آنچه در این بین ضروری به نظر می‌رسد جمع‌آوری آثاری است که تا به حال محققین حوزوی و دانشگاهی در این حوزه به رشته تحریر درآورده‌اند. روشن است تا زمانی که با پیشینه‌ی پژوهش‌های اسلامی فضای مجازی آشنا نباشیم قادر به تولید آثاری در سطوح بالاتر نخواهیم بود؛ چرا که آثار اولیه و بدون سابقه نوعاً ابتدایی بوده و از عمق کمی برخوردار می‌باشند. در همین راستا، پژوهش حاضر به جمع‌آوری تمامی این آثار پرداخته و تلاش کرده تا با ارائه‌ی گزارشی جامع از آن‌ها، مدیران و سیاست‌گذاران پژوهشی را در مسیر اتخاذ تصمیمات دقیق‌تر یاری نماید.

پیوست ۴-۷
پرسشنامه، تحلیل دیدگاه‌ها
تحلیل مقالات، اسلایدها

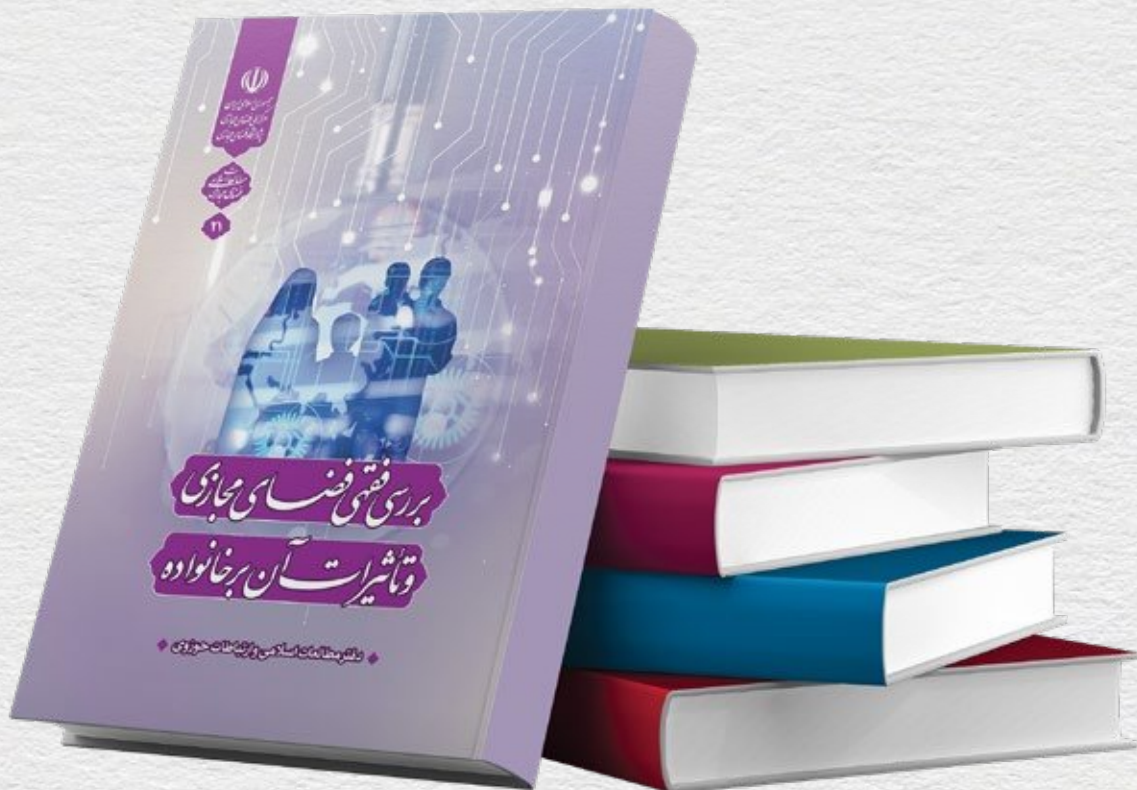
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی

سال انتشار: ۱۳۹۹

گزارش‌های
کارشناسی

شورای عالی و مرکز ملی فضای مجازی به عنوان نقطه کانونی برای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگ کردن دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با فضای مجازی کشور، درصدد بوده تا تصویری نسبتاً منقح از روندها، چالش‌ها، فرصت‌ها و اقدامات انجام‌شده برای فضای مجازی کشور ارائه دهد. در همین راستا، گزارش حاضر تلاش می‌کند تا با توصیف و تبیین وضعیت حکمرانی فضای مجازی ایران و جهان چنین تصویری را ترسیم کند. این گزارش با صرف صدها نفر-ساعت فعالیت کارشناسی و برگزاری جلسات متعدد نخبگانی، تهیه و تدوین شده است.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دفتر نشر
کتابخانه ملی

بررسی فنی فضای مجازی و تاثیرات آن بر خانواده

دفتر نشر کتابخانه ملی و سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

بخش چهارم

گزارش های
دفتر مطالعات اسلامه
وارتباطات حوزوی

۱} بلاک چین، فین تک و امور مالی اسلامی

پدیدآورنده: صادق مهدیان
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

بیش از چند سال از آشنایی جامعه ایرانی با مقوله رمز ارزها نگذشته و همچون دیگر فناوری های وارداتی، باید ابعاد مختلف آن از سوی نهادهای تصمیم گیر، تصمیم ساز و فعالان حوزه مربوطه بررسی شود. بلاک چین، فناوری جدیدی است که تحول شگرفی در ارائه خدمات مالی و فناوری های مالی رقم زده است. این تحول چنان بنیادی است که در صورت ادامه حضور این فناوری در عرصه جهانی، ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در تمام نقاط جهان، از سطح محلی تا بین المللی، تاثیر عمیقی خواهند پذیرفت تا جایی که یکی از رویدادهای متصور برای استفاده بهینه و پیاده سازی کامل آن، ایجاد یک سیستم حاکمیتی و قضایی فراملی است که تمام کشورهای جهان می بایست از آن تبعیت کنند.

این اثر، گزارش کتاب «Blockchain fintech and islamic finance» (باک چین، فین تک و امور مالی اسلامی) می باشد که منبعی بسیار ارزشمند برای پژوهشگرانی است که به دنبال درک جامعی از موضوعات طرح شده در فناوری های مالی نوپدید هستند. آشنایی با موضوع فوق و جایگاه آن، سبب کمک به شناخت بهتر ابعاد فقهی این پدیده ها و کسب دانش لازم برای ویرایش آن ها، منطبق بر نظر اسلام می شود.

سیاست های کلان شرع در فضای مجازی (۱) سیاست های شرع و اصول استنباط آن ها از ادله شرع

پدیدآورندگان: ابوالحسن حسینی و رضا حاج حسینی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

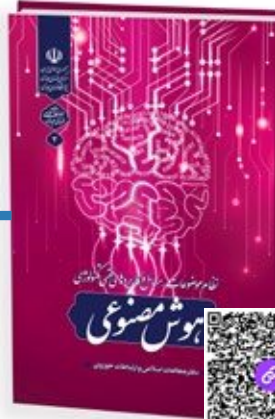
مرکز
فضای
مجازی

فقه فردی، متشکل از مجموعه احکامی است که بیانگر تکالیف اند؛ اما تکالیفی که صرفاً از تعبد حاصل شده اند و سیاست‌هایی که احکام را تحت یک نظام گردآورد، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این امر سبب شده که در مواجهه با پدیده‌های جدیدی مانند فضای مجازی، آن را به‌سان موضوعاتی ببینیم که مکلف باید در مواجهه با آن‌ها، تکالیف خود را رعایت کند.

رجوع به منابع معرفتی شریعت نشان می‌دهد که آموزه‌های شریعت بیش از این احکام است و نظامی خاص در آن وجود دارد. این نظام با آموزه‌هایی که جهت‌گیری‌های کلی احکام شرعی را نشان می‌دهد به دست می‌آید که در این اثر از آن با عنوان «سیاست‌های شرعی» یاد شده است.

این مقاله در دو بخش نگارش یافته است: در بخش اول، به ماهیت و کارکرد این سیاست‌ها پرداخته شده و در بخش دوم ادله وجود آن‌ها در شریعت مورد بررسی قرار گرفته است.

نظام موضوعات، مسائل و کاربردهای فقهی تکنولوژی هوش مصنوعی

پدیدآورنده: روح‌ال... شمسی کوشکی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

در دنیای مدرن با گسترش سطح ارتباط و تاثیرگذاری تکنولوژی هوش مصنوعی بر زندگی بشر، پاسخگویی به موضوعات و مسائل فقهی حاصل از این اثرپذیری، ضرورتی انکارناپذیر است. اما قبل از کشف پاسخ، داشتن دید و تصویری کلی از موضوعات و مسائل فقهی مرتبط با عرصه هوش مصنوعی بسیار مهم است؛ مسائلی همچون حکم فقهی گسترش فناوری‌های مربوط به تکنولوژی هوش مصنوعی، حکم فقهی انتقال کارکردهای انسانی به ربات‌های انسان‌نما، بررسی عملکردهای مجرمانه ربات‌ها در ارتکاب جرائم، تجاوز به حقوق افراد و یا گسترش ناهنجاری‌ها، طرح ملاحظات شرعی و فقهی در استفاده از فناوری‌های جدید حوزه هوش مصنوعی در عرصه‌های قضایی، پزشکی، سیاسی و اجتماعی، دولت الکترونیک، تجارت‌های الکترونیکی و بانکداری الکترونیک، از مطالبی است که اثر حاضر بدان پرداخته است.

۴ نظام موضوعات فقه فضای مجازی

پدیدآورنده: ابوالحسن حسینی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

کتاب «نظام موضوعات فقه فضای مجازی» اثر حجت الاسلام ابوالحسن حسینی به همت دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی در ۵۴ صفحه منتشر شد. در این درختواره، موضوعات موضوعات مربوط به فضای مجازی در چند بخش تدوین شده است. بخش اول، معرفی فقه فضای مجازی و برخی مسایل پیرامونی است. بخش دوم درختواره به شناسایی الگوهای مفهومی فقهی مربوط به فضای مجازی اختصاص دارد و موضوعاتی را برای تحقیق عرضه کرده تا از جوانب مختلف موضوعات مربوط به فضای مجازی بررسی شود. در بخش سوم مفهومی جدید به نام سیاست های کلان شرعی در عرصه فضای مجازی مطرح می شود. این عنصر جدید مقوم فقه نظام است و ملاکاتی برای تصمیمگیری شرعی در مواجهه با فضای مجازی به دست میدهد. در بخش چهارم اصول و قواعد فقهی مربوط به فضای مجازی بررسی میشود. بسیاری از این اصول و قواعد، فی حد نفسه اختصاص به فضای مجازی ندارند، اما با توجه به ویژگیهای فضای مجازی این قواعد ممکن است صورت دیگری پیدا کنند و دست کم نحوه تطبیق این قواعد بسیار متفاوت از فضای واقعی خواهد بود.

۵ العملات الافتراضية في الميزان

پدیدآورندگان: سعید مهدیان و محمود رفیعان
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

ارزهای رمزیایه پدیده نوظهوری است که می‌تواند جنبه‌های مختلف زندگی بشر را تحت تأثیر خود قرار داده و به یقین دارای ابعاد شرعی، قانونی و حقوقی است؛ از این رو می‌تواند موضوع حکم شرعی واقع شود. در فرودین ۱۳۹۸ (۱۶ و ۱۷ آوریل ۲۰۱۹) اجلاس اسلامی، تحت عنوان «العملات الافتراضية في الميزان؛ بررسی ارزهای رمزیایه» با مدیریت دانشگاه «شریعت و مطالعات اسلامی شارجه» در امارات برگزار شد و شرکت‌کنندگان در آثار خود به بررسی ابعاد فقهی این ارزهای نوپدید پرداختند. ۳۷ مقاله برتر این اجلاس در کتابی بالغ بر ۹۸۰ صفحه با عنوان «وقائع المؤتمر العملات الافتراضية في الميزان» به چاپ رسید. در اثر پیش‌رو، ۳۷ مقاله برگزیده در این اجلاس بررسی شده و گزارش مختصری از هر یک آن‌ها ارائه گردیده است. نگارندگان، این اثر را در دو باب تدوین کرده‌اند؛ در باب اول نگاهی آماری به مقالات این اجلاس داشته و در باب دوم گزارش کوتاهی از هر یک از مقالات ارائه کرده‌اند. این اثر به زبان عربی نگاشته شده است.

وضعیت شناسه پژوهش های بلاکچین و رمزارزها در ایران (با تمرکز بر پژوهش های اسلامی)

پدیدآورنده: سید علی اکبر فال اسیری
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

بی تردید اقتصاد همواره یکی از مهم ترین عرصه های زندگی اجتماعی بشر بوده و هست. اما زمانی اهمیت این عرصه بیشتر مورد توجه قرار می گیرد، که با دریای فناوری های روز تلاقی کند. حوزه پول مجازی و رمزینه ارزها نمونه های روشن از تلاقی اقتصاد و فناوری است که در صورت موفقیت، شکوفایی بی نظیری در حوزه های مالی - اقتصادی دنیا ایجاد خواهد کرد. اما در فرض غلبه نقاط تاریک و منفی، به شکل جبران ناپذیری، زندگی عموم مردم را به سقوط خواهد کشانید. آنچه در این برهه مهم ضروری می نماید، بررسی های دقیق فنی، اقتصادی، حقوقی و دینی، در مورد رمزارزها و فناوری مادر آن، یعنی زنجیره بلوکی و دفتر کل توزیع شده می باشد. اثر حاضر با این ایده که اولین گام یک محقق، شناخت آن چیزی است که محققین سابق به آن دست یافته اند، به تحلیل و بررسی وضعیت موجود پژوهش در حوزه پول مجازی و بلاکچین با رویکرد اسلامی اقدام کرده است. گزارشی که این اثر از وضعیت پژوهش های موجود به دست می دهد، پلهی آغازین خوبی برای محققین، فعالان حوزه پول مجازی و مهم تر از همه، سیاستگذاران پژوهشی حوزه پول مجازی خواهد بود.

مسائل فقهی فناوری زنجیره بلوکه و رمزارزها

پدیدآورنده: روح‌ال... شمسی کوشکی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

فناوری زنجیره بلوکی با تمام خصائص و کاربردهایش (خصوصاً مقوله رمزارزها) - مانند هر مسأله نوپدید دیگری - قطعاً دارای اثرات و ابعاد فقهی و شرعی می‌باشد و می‌تواند موضوع حکم شرعی واقع شود. فقه، علاوه بر پاسخ‌گویی به مسائلی که پیرامون این پدیده ایجاد شده، موظف است برای رفع بسیاری از چالش‌ها و گره‌هایی که در خصوص کاربردهای این فناوری پدید آمده به ارائه راه‌کار بپردازد.

ارائه نظام موضوعات و مسائل فقهی پیرامون فناوری زنجیره بلوکی و رمزارزها، آن چیزی است که در این اثر بدان پرداخته شده است. در اثر حاضر بیش از صد مسأله فقهی استخراج گردیده و در قالب ۶ فصل ارائه شده است.

۸ وضعیت بلاک چین و رمزارزها در کشورهای اسلامی

پدیدآورنده: محمود رفیعان
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۸

مرکز
فضای
مجازی

بلاکچین یا زنجیره بلوکی، فن آوری خلاقانه‌ای در دنیای پیچیده فضای مجازی است که پس از آمیخته شدن با مفهوم دیگری به نام «رمزارز» تا حدودی فهم مفاهیم پایه از قبیل «ارتباطات الکترونیک»، «شبکه»، «بانکداری»، «اقتصاد»، «امنیت داده»، «مدیریت داده‌ها» و... را در این حوزه دستخوش تغییراتی کرده است. اثر حاضر درصدد بیان خلاصه‌ای از وضعیت بلاکچین و ارزهای رمزیایه در برخی از کشورهای اسلامی پیشتاز در این امر است. این کشورها عبارتند از: امارات، قطر و مالزی. همچنین از آنجایی که عربستان کشوری اسلامی - سنتی است و مورد توجه دنیای اسلام می‌باشد به این لیست اضافه شده است. دانستن واکنش دولت‌های اسلامی، علما و اندیشمندان جهان اسلام در مواجهه با بلاکچین و ارزهای دیجیتال از آن جهت اهمیت پیدا می‌کند که می‌تواند سهم بسزایی در فهم فقهی و تخصصی این موضوع داشته باشد.

وضعیت کرونایی و نقش خانواده در مدیریت فضای مجازی

پدیدآورنده: حجت‌ال... بیات
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۹

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

مدیریت فضای مجازی همواره یکی از دغدغه‌های مسئولان و خانواده‌ها بوده است؛ چرا که اگر فن‌آوری‌های ارتباطاتی به درستی شناخته و مدیریت نشوند پیامدهای منفی بسیاری برای همگان خواهند داشت. هرچند مدیریت این فضا در همه زمان‌ها ضروری بوده و هست اما با درگیر شدن دنیا با بحران ویروس کرونا، ضرورت آن صدچندان شده است. این مقاله با توجه به روی‌آوری بی‌سابقه خانواده‌ها به فضای مجازی - به دلیل الزامات و نیازهای پیش‌آمده در وضعیت کرونایی از قبیل: تحصیل، دید و بازدید، خرید و فروش، نیایش و عبادات مجازی و غیره - ابتدا از ضرورت افزایش سواد رسانه‌ای مسئولان و خانواده‌ها سخن گفته و در ادامه به ویژگی‌هایی از ابعاد رسانه‌ها همچون تغییر اساسی در نظام ارتباطات اجتماعی، ویژگی‌های منحصر به فرد فن‌آوری ارتباطات، خطرات اعتیاد رسانه‌ای و ملاک‌های توسعه، تهدیدها و چالش‌های فضای مجازی پرداخته است. همچنین به ضرورت سلامت ارتباطی و نقش دین، خانواده و نهادهای حکومتی در حفظ و تداوم آن اشاره کرده است.

سیاست های کلان شرعی در فضای مجازی (۲) سیاست توسعه عقل در فقه فضای مجازی

پدیدآورنده: ابوالحسن حسنی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

در نظام معرفتی اسلام، عقل، برترین جایگاه را دارد؛ در آثار برخی فقیهان، حفظ عقل جزء مصالح عالی (برتر) شرعی به شمار آمده است، بدون آنکه تحلیل روشنی از این مصلحت ارائه شود. کتاب حاضر که در چارچوب فقه نظام نگاشته شده، به جای مفهوم «مصلحت حفظ عقل»، از «سیاست توسعه عقل» سخن می گوید. بر این اساس، مسأله این تحقیق، تبیین فقهی سیاست توسعه عقل با نگاه به تعینات آن در فضای مجازی بوده است.

در ابتدا با بررسی تاریخی نگاه فقیهان به عقل در فقه و اصول فقه، تصویری از نگاه آنان به عقل را ارائه شده و در ادامه با تحلیل مفهوم عقل و آیات و روایات مربوطه، عقل را معناسازی کرده و نسبت آن با جنون و جهل بررسی شده است. نگارشگران در نهایت با نگاه به ادله نقلی و تحلیل آنها، مفهوم توسعه عقل و سیاست توسعه عقل را تبیین و این سیاست را به عنوان یک سیاست کلان شرعی کرده است و اجمالاً آن را بر مسائل فضای مجازی داده است.

نظام مسائل و کاربردهای فناوری هوش مصنوعی در اجتهاد

پدیدآورنده: روح‌ال... شمسی کوشکی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۹

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

امروزه با پیشرفت های چشمگیر و روزافزون سطوح کاربردی فناوری «هوش مصنوعی»، سیستم‌های مجهز این فناوری، عملکردی شبیه عملکرد ذهن انسان دارند که در آینده نزدیک، این قرابت عملکردی بیش از پیش خواهد بود. فناوری یاد شده در حل بسیاری از معضلات و خواسته‌های پیچیده بشر، نقش آفرینی مؤثری دارد.

در همین راستا، اندیشمندان عرصه معارف اسلامی به دنبال راه‌کارهایی برای استفاده از قابلیت‌های این فناوری در حل مسائل دینی هستند. مهم‌ترین سؤالی که ممکن است به ذهن پژوهشگران این حوزه خطور کند این است که آیا با توجه به پیشرفت های چشمگیر فناوری‌های حوزه هوش مصنوعی در عصر کنونی، می‌توان برای این فناوری، کارکردی شبیه کارکرد ذهن فقیه در جریان فرایند استنباط معارف و احکام دین تعریف کرد؟ آیا نتایج استنباط فناوری هوش مصنوعی، حجیت شرعی خواهد داشت؟ پیش از پاسخ به این سؤال، پرسش مهم‌تر این است که اساساً مصادیق کاربردی استفاده از این فناوری در طول فرایند اجتهاد کدام‌اند؟ در اثر حاضر نویسنده کوشیده به طرح مسائلی حول مسئله نخست - و نه پاسخ به آن - و نیز ذکر مصادیق کاربرد هوش مصنوعی در عرصه های مختلف فرایند اجتهاد بپردازد.

۱۲ وضعیت شناسی پژوهش های زنان و فضای مجازی

پدیدآورنده: فاطمه کریمی دردشتی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

در دنیای امروز، فضای مجازی تأثیر بسزایی در زندگی انسان‌ها دارد و روز به روز با توسعه علم و فناوری اطلاعات، بر اثرگذاری آن افزوده می‌شود. با علم کامل و دقیق بر فضای مجازی می‌توان تهدیدها را به فرصت تبدیل کرد. بخش مهمی از جامعه هدف فضای مجازی، زنان هستند و به همین دلیل، مطالعه و پژوهش در حوزه زنان، با توجه به نقش ایشان در خانواده و جامعه، اهمیت ویژه‌ای دارد.

در اثر حاضر نویسنده ابتدا در صدد جمع‌آوری، بررسی و مطالعه آثار پژوهشی و تحقیقات گذشته برآمده است و ماحصل آن، استخراج شاخص‌های ساختاری، محتوایی، پوشش زمانی، جنسیت و مرکز آموزشی این پژوهش‌ها است.

۱۳ بررسی ارزهای رمزپایه

پدیدآورندگان: سعید مهدیان، محمود رفیعان
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۳۹۹

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

در عصر کنونی که به عصر ارتباطات شهرت دارد بسیاری از فعالیت‌های انسان‌ها در بستر فضای مجازی تعریف شده که به سرعت نقل و انتقال اطلاعات و مبادلات در زمینه‌های مختلف کمک کرده و همین امر سبب بروز مسائل و نیازهای جدیدی در دایره نظام تکلیفی و حقوقی انسان شده است. یکی از این مسائل بررسی فقهی رمز ارزها و تجارت الکترونیک است که با توجه به گسترش روزافزون آن و کثرت پرسش‌های مکلفین باید به طور جدی و محققانه توسط علما و مراجع معظم شیعه مورد بررسی جامع و کامل قرار بگیرد.

در فروردین ۱۳۹۸ [۱۶ و ۱۷ آوریل ۲۰۱۹] با مدیریت دانشگاه شریعت و مطالعات اسلامی شارجه اجلاسی با نام «العملات الافتراضیه فی المیزان» در امارات برگزار شد که اثر حاضر، خلاصه مقالات منتخب ارائه شده در این اجلاس است. این کتاب به خلاصه آرای فقهی رمز ارزها، دلایل حرمت و حلیت و چالش‌های سیاسی، اجتماعی، حقوقی و اقتصادی آن از دیدگاه اندیشمندان مذاهب اربعه اهل سنت می‌پردازد که کمک شایانی جهت فهم مبانی فقه مقارن، بررسی تطبیقی و نقد نظرات آنان می‌کند.

۱۴ مالکیت در فضای مجازی از منظر فقهی

پدیدآورنده: ابوالحسن حسینی

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

سال انتشار: ۱۳۹۹

مرکز
فضای
مجازی

مهم‌ترین تحول زندگی انسان‌ها در عصر حاضر، پیدایش فضای مجازی بود که شاهد گسترش و فراگیری آن در تمام ساحات بشری هستیم. این پیشرفت در کنار خود مسائل و پرسش‌های جدیدی را به وجود آورد که حتی می‌توان آن را در قالب نظام مسائل فضای مجازی گردآوری کرد؛ یکی از این پرسش‌ها «مالکیت در فضای مجازی» است. این مسأله به عنوان یکی از مسائل بنیادین حقوقی باید از منظر شرعی و اسلامی مورد بررسی قرار بگیرد که این پژوهش در پی تبیین و تعریف آن است. پژوهشگر در بخش اول کتاب به بیان مفاهیم بنیادی فقهی نظیر مالیت، مالکیت و حق، پرداخته و مبانی کلی آن را از دیدگاه فقها بررسی کرده و سپس به تحلیل و تفصیل آن به صورت تخصصی در فضای مجازی پرداخته است. وی در بخش دوم به واکاوی مفهوم «شی مجازی» پرداخته و سپس نحوه مالکیت اشیاء را از جهات مختلف مورد بررسی قرار داده است؛ مالکیت اشیاء، هویت و محیط، نحوه مالکیت معنوی، مالکیت بر اپلیکیشن‌ها و پلتفرم‌ها و مالکیت بر پول در فضای مجازی از مهم‌ترین قسمت‌های این بخش می‌باشد. مؤلف در بخش پایانی کتاب، مبتنی بر دو مقدمه قبلی به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری می‌پردازد و مفهوم جدیدی را با نام «مالکیت تو در تو» ابداع می‌کند که شامل بخشی از مالکیت‌ها در فضای مجازی می‌باشد.

۱۵ الزامات قوت در فضای مجازی از دیدگاه اسلام

پدیدآورندگان: ابوالحسن حسینی، رضا حاج حسینی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

فضای مجازی، با توجه به ظرفیت‌هایی که دارد، می‌تواند هم منبع تهدید باشد و هم ابزار قوت. با توجه به نفوذ این فناوری در زندگی انسان امروز، هر کس بتواند در این فضا قوی‌تر ظاهر شود، در دنیای واقعی نیز قوت بیشتری خواهد داشت. نویسنده در این پژوهش تلاش کرده است با رویکردی عقلانی و حیانی به پرسش‌هایی مانند «این قوت چه معنایی دارد؟»، «چه مؤلفه‌های دارد؟» و «با چه اسبابی به دست می‌آید؟» پاسخ دهد.

نویسنده در ابتدا به مفهوم‌شناسی قوت و قدرت پرداخته و سپس به صورت تخصصی ماهیت قوت در فضای مجازی را بررسی کرده است. این قوت توانایی تغییر اراده‌ها و جهت‌دهی به آن‌ها به سمت مقاصد عالی‌ه‌ی شریعت است که بدون توجه به الزامات آن و نیز بدون در اختیار گرفتن اسباب نرم و سخت آن ممکن نخواهد شد. با توجه به ویژگی‌های فضای مجازی، این قوت در فضای مجازی با مجموعه‌ای از الزامات همراه است و اسباب ویژه‌ی خود را نیز لازم دارد.

۱۶ وضعیت شناسی پژوهش‌های اسلامی رمزارزها در جهان

پدیدآورندگان: سعید مهدیان، محمود رفیعان
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: ۱۴۰۰

این کتاب مقدمه‌ای در باب شناسایی منابع علمی اسلامی در خصوص رمزارزها است. در این اثر تمام آثار پژوهشی که به زبان عربی و انگلیسی نگاشته شده، ملاحظه و خلاصه‌نگاری شده است و می‌تواند گام مهمی برای پژوهش‌های فقهی تطبیقی پژوهشگران شیعه در خصوص ارزهای رمزپایه باشد. این کتاب دارای یک مقدمه و دو فصل می‌باشد. در بخش مقدمه مباحثی از جمله اهمیت پژوهش، سیر تحقیق، منابع جستجو، موانع و محدودیت‌ها نگاشته شده است. در فصل اول، یافته‌های مربوط به مجموع پژوهش‌ها و نتایج حاصله تبیین شده است. در این فصل رتبه کشورهای که بیشترین آثار پژوهشی در خصوص رمزارزها را به خود اختصاص داده‌اند ذکر شده است و علت حکم «بیت کوین» در آثار پژوهشی در سه ساحت جواز، عدم جواز و جواز مشروط بررسی شده است. در فصل دوم، گزارش مختصری از ۱۳۳ مقاله و کتاب در خصوص رمزارزها به تفکیک آمده است.

۱۷ گزارش کتاب «اقتصاد اسلامی در عصر بیت کوین»

پدیدآورنده: علی مهربانی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

علمای سلف شیعه در گذشته، کتابها و ابواب بسیاری درباره تجارت و کسب و کار نوشته‌اند. ایشان در ابواب مختلف فقه، آرای علمای مذاهب اهل تسنن را نیز مورد بررسی قرار داده‌اند و فقهی مقارن و تطبیقی ارائه کرده‌اند. اثر حاضر، گزارشی مختصر از کتاب «The Islamic Economy in the Age of Bitcoin»، نوشته یک اقتصاددان تازه مسلمان به نام محمد ابراهیم لودویک (Muhammed Ibrahim Ludwick) می‌باشد. ویژگی شاخص این اثر آن است که نویسنده سعی کرده در بیشتر مباحث، از آیات و روایات مرتبط در جهت معرفی هرچه بهتر دیدگاه اسلام درباره فناوری بیت کوین استفاده کند. وی سعی کرده پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ارزهای رمزیابه را از دیدگاه اسلام تبیین نماید. به اعتقاد وی با استفاده از بیت کوین می‌توان وحدت اقتصادی را شکل داد و به سلطه ابرقدرتها در عرصه نظام پولی و بانکی جهان خاتمه داد.

۱۸ وضعیت شناسی پژوهش‌های اسلامی فضای مجازی

پدیدآورنده: علیرضا صدوق

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

سال انتشار: در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

با گسترش روزافزون قلمروی تلاقی دین و مسائل مستحدثه در عصر فضای مجازی، ضرورت پرداختن به پژوهش‌های اسلامی در حوزه‌های مرتبط با این قلمرو، بیش از پیش احساس می‌شود. هرچند دغدغه‌مندان این فضا تا به حال تلاش‌های قابل توجهی در این زمینه صورت داده‌اند و آثاری از خود بر جای گذاشته‌اند، هنوز در این عرصه با فقر شدید مطالعات اسلامی مواجهیم؛ فقری که در اثر آن، پرسش‌های بی‌شمار فقهی، کلامی، فلسفی و اخلاقی در امور مرتبط با فضای مجازی همچنان بدون پاسخ باقی مانده است. آنچه در این بین ضروری به نظر می‌رسد، گردآوری آثاری است که تا به حال محققان حوزوی و دانشگاهی در این حوزه به رشته تحریر درآورده‌اند. روشن است که تا وقتی پیشینه پژوهش‌های اسلامی فضای مجازی به درستی بررسی نشود، از سرعت رشد و تعمیق آثار پژوهشی جدید کاسته خواهد شد.

در این پژوهش، تمامی آثار مرتبط با فضای مجازی با رویکرد اسلامی گردآوری شده و با ارائه گزارشی جامع از آن، افزون بر معاونت و همراهی پژوهشگران در پرداختن به موضوعات این حوزه، مدیران و سیاست‌گذاران پژوهشی را نیز در مسیر اتخاذ تصمیمات دقیق‌تر یاری می‌کند.

گزارش کتاب «اسلام در عصر دیجیتال، جهاد الکترونیک، فتوای آنلاین و محیط‌های اسلامی سایبری»

۱۹

پدیدآورنده: صادق مهدیان

دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی

سال انتشار: در دست انتشار

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

نویسنده این کتاب دکتر گری بونت، بیش از بیست سال در حوزه اسلام‌شناسی پژوهش کرده است و در سابقه خود، عضویت در گروه مدیریتی مطالعات دینی و فلسفی و عضویت در شورای مستشاری مطالعات اسلامی انگلستان را دارد. او در این مسیر پایه‌گذار روش‌شناسی جدیدی بوده است که می‌تواند سنگ بنای مطالعات اسلام و اینترنت باشد. او مدعی است، در این کتاب اولین تحلیل جامع از اثر اینترنت بر فرهنگ اسلامی را ارائه کرده است و در این تحلیل دو مفهوم اصلی یعنی «جهاد الکترونیک» و «مرجعیت آنلاین» را شناسایی کرده و اثرات آن بر جوامع اسلامی را بررسی کرده است. اهمیت این کتاب از آن جهت است که می‌تواند مرجعی جهت روش‌شناسی مطالعات اسلامی فضای مجازی در غرب باشد و از این رهگذر پژوهشگران مسلمان با بنیان‌های نظری متفاوت و رویکرد تاریخی شرق شناسان حوزه مطالعات اسلامی فضای مجازی آشنا شوند.

۲۰ گزارش کتاب «هشتگ اسلام»

پدیدآورنده: علی مهربانی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

کتاب «هشتگ اسلام» به بررسی دیدگاه‌ها و رویکردهای مختلف درباره تأثیر فضای مجازی بر مسأله مرجعیت دینی و اقتدار رهبران مذهبی اشاره و نحوه تعامل رهبران مذهبی را با مخاطبان خود در سطوح مختلف بررسی کرده است. نویسنده در ضمن این بحث به بررسی نحوه مدیریت و کنترل فضای مجازی از سوی دولت‌های اسلامی پرداخته و دو کشور عربستان سعودی و ایران را برای نمونه مطرح کرده است.

اهمیت این کتاب از آن جهت است که مقالات پژوهشی بسیاری در جهان به این کتاب استناد و ارجاع نموده‌اند. همچنین این کتاب مرجعی جهت روش‌شناسی مطالعات اسلامی فضای مجازی در غرب می‌باشد. نویسنده این کتاب دکتر «گری بونت»، عضو شورای مستشاری «جامعه مطالعات اسلامی انگلیس» و عضو «شورای جامعه مطالعات خاورمیانه انگلیس» است. وی از سال ۱۹۹۵ عمده تحقیقاتش پیرامون بررسی آثار اینترنت و شبکه‌های اجتماعی بر اسلام و جامعه مسلمین و همچنین بررسی روش‌های مواجهه جوامع اسلامی با مدرنیته بوده است.

گزارش پایان نامه «بررسی فقهی فضای مجازی و تأثیرات آن بر خانواده»

پدیدآورندگان: حسین میرزایی، علی دشتی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

جهان پیرامون ما با استفاده از وسایل ارتباطی پیشرفته، به دهکده کوچکی تبدیل شده است و کمتر انسانی را می‌توان یافت که از این وسایل استفاده نکرده باشد. فناوری در عصر حاضر، به پدیده مهمی همچون آب و غذا برای انسان تبدیل شده است و به‌همین ترتیب، در مهم‌ترین رکن اجتماع، یعنی «خانواده» نیز استفاده می‌شود و می‌دانیم که اصلاح خانواده به معنای اصلاح جامعه است.

پایان‌نامه حاضر با عنوان بررسی فقهی فضای مجازی و تأثیرات آن بر خانواده به دست پژوهشگر فلسطینی، محمد عمر کتانه نوشته شده، او آن را به دانشکده «پژوهش‌های عالی» دانشگاه «النجاح الوطني» فلسطین برای دریافت گواهی کارشناسی فقه ارائه کرده است. نگارنده در فصل اول و ابتدای هر فصل به بررسی مفاهیم کلی پرداخته و در ادامه، بحث‌هایی همچون «انواع شبکه‌های اجتماعی و ویژگی‌های آن‌ها» را بررسی کرده است. او پس از بیان تعاریف و مفاهیم کلی، مسائلی را که در زندگی روزمره انسان از طریق فضای مجازی به‌وجود می‌آید، از منظر فقهی بررسی و حکم شرعی هر کدام را بیان می‌کند. وی، افزون‌بر قول برگزیده، دیدگاه‌های مراکز افتاء را در کشورهای عربی نیز ذکر کرده است.

سیاست های کلان شرعی در فضای مجازی (۳) سیاست توسعه عزت در فقه فضای مجازی

پدیدآورنده: ابوالحسن حسنی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

عزت در نظام معرفتی اسلام، جایگاه مهمی را دارد، به گونه‌ای که در برخی روایات، بر اطلاق و عمومیت حفظ آن تأکید شده است. این پژوهش به دنبال کشف جایگاه عزت در نظام شریعت است؛ با تأکید بر مسائلی که در فضای مجازی جریان دارد. این پژوهش می‌خواهد با تحلیل این سیاست در قالب یک سیاست کلان شرعی، مسیری نو در پژوهش‌های عام فقهی ایجاد و شاخه‌ی نوپای فقه فضای مجازی را نیز بر پایه‌ای محکم استوار کند.

در این مقاله پس از بررسی مبانی کلامی عزت، سیاست عزت‌مداری را تبیین می‌شود و پس از تبیین این قاعده با لحاظ اقتضائات فضای مجازی، به نشان دادن نحوه کاربست آن در فقه، با مطالعه‌ی موردی در فضای مجازی پرداخته می‌شود و در انتها فروع سیاست عزت‌مداری را در سطح فردی، جامعه و نیز شبکه‌ی اجتماعی مؤمنان بررسی می‌شود.

۴۳ جرم‌انگاری از منظر فقه بناکاید بر مسائل فضای مجازی

پدیدآورنده: ابوالحسن حسینی
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند بدون حفظ ارزش‌ها دوام یابد و یکی از مهم‌ترین ابزارهای حفظ ارزش‌ها اعمال مجازات برای کسانی است که این ارزش‌ها را نقض می‌کنند. اما هر تخطی را نمی‌توان جرم تلقی کرده و به مجازات سپرد. این پژوهش این مسئله را با توجه به فضای مجازی بررسی کرده است.

در این پژوهش این مسئله در چارچوب فقه نظام انجام شده و سه امر دارای اقتضای مجازات تلقی شده‌اند: نقض شدن شریعت، نقض شدن حق و نقض شدن مصالح عالی‌تری شرعی. در برابر این مقتضی هم موانعی وجود دارد و هم قواعدی که از جمله سابق‌های جرم‌انگاری شمرده می‌شوند که آن‌ها نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

پژوهشگر در بخش اول کتاب به بیان مفاهیم بنیادی جرم و مجازات پرداخته و سپس به تحلیل و تفصیل قواعد جرم‌انگاری به صورت تخصصی در فقه پرداخته و تلاش کرده با مثال‌هایی از فضای مجازی، تصور بهتری از این موضوع برای مخاطب ایجاد کند. در انتها، مؤلف مبتنی بر دو مقدمه قبلی به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری می‌پردازد.

۴۴ وضعیت شناسی پژوهش های بازی های رایانه ای در ایران (باتمركز پيژوهش های اسلامي)

پدیدآورنده: مرکز دانش بازی های رایانه ای (مدبر)
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

بازی رایانه ای، پدیده ای است که افزون بر بهره مندی از ویژگی های دیگر هنرها و رسانه های رایج زمان، ظرفیت های منحصر به فردی نیز دارد و از این نظر به عنوان یکی از کاراترین و توانمندترین رسانه ها در فرایند اثرگذاری بر مخاطبان، مورد توجه قرار گرفته است. برخورداری از ظرفیت تعامل فعال مخاطب در انجام فعالیت های مدنظر و دریافت پیام، در کنار ظرفیت های رسانه ای صوت و تصویر و قانون پذیری و هدف پذیری و کارکردپذیر بودن در قالبی سرگرم کننده، موجب شده تا افراد مختلف را از صنف های مختلف برای استفاده از این رسانه متوجه خود کند، و برنامه ریزان رسانه ای را بر آن دارد تا بسترها و لوازم مورد نیاز این رسانه جدید را در سراسر دنیا فراهم آورند.

پژوهش حاضر در راستای رصد پژوهش های انجام شده در عرصه بازی های رایانه ای است و برای دسترسی آسان پژوهشگران به پژوهش های جهتی خاص از بازی های رایانه ای، پژوهش های گردآوری شده بر اساس مؤلفه های مختلف دسته بندی شده است. این اثر با هدف رصد اجمالی پژوهش های انتشار یافته در حوزه بازی های رایانه ای و پرداخت نسبی به پژوهش های اسلامی در این عرصه انجام گرفته است.

۲۵ وضعیت شناسه پژوهش های اسلامی بازی های رایانه ای در جهان

پدیدآورندگان: جمعی از پژوهشگران
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

گروه
مطالعات اسلامی
و
ارتباطات حوزوی

نفوذ بازی ها حتی از قدرت امپراطوری هالیوود هم گسترده تر شده است. پرفروش ترین فیلم کل تاریخ سینما «انتقام جویان: پایان بازی» کمتر از ۳ میلیارد دلار فروخته است اما بازی پرفروشی چون «اتومبیل دزدی بزرگ ۵» فروشی بیش از ۶ میلیارد دلار در سراسر دنیا داشته است.

در جهان اسلام گاه علما و مراجع، فتوا و نظر شرعی خود را نسبت به برخی از بازی های ویدئویی ابراز کرده اند. اما پژوهش اسلامی فقاهتی ساختارمند در این حوزه، مسأله ای است که این کتاب بدان پرداخته است. در این کتاب، پژوهش های اسلامی که به زبان عربی یا انگلیسی در خارج از ایران نگاشته شده، جمع آوری و خلاصه نویسی و یافته های مربوط به مجموع پژوهش ها و نتایج حاصله تبیین شده است.

نگارش این اثر حاصل تلاش دو تیم از زبان دانان و متخصصین در رشته مطالعات اسلامی است. بر اساس این کتاب، پژوهش های اسلامی اندکی در جهان در خصوص بازی های رایانه ای نگاشته شده است.

۲۶ موضوع شناسی فقهی ارزهای رمزی

پدیدآورندگان: سید جعفر حسینی، علیرضا صدوق
دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی
سال انتشار: در دست انتشار

مرکز
فضای
مجازی

امروزه ارزهای رمزی، بعد از پول الکترونیک به عنوان واسطه‌ای در انجام معاملات و حتی گاهی برای حفظ یا افزایش سرمایه، مورد توجه بسیاری، خصوصا فعالان فضای مجازی قرار گرفته است. در رابطه با مسائل تجاری و فنی این موضوع، پژوهش‌های بسیاری در قالب کتاب‌ها و مقالات ارائه شده است. اما بررسی فقهی این نوع از ارزها و حکم معاملات و کسب آن‌ها نیازمند پژوهش‌های بیشتری است.

از سویی موضوع ارزهای رمزی از موضوعات نوپدید است که مولود علوم مختلفی همچون ریاضیات، رمزنگاری، اقتصاد و فناوری اطلاعات است. از این رو نمی‌توان شناخت آن را در حد تبیین‌های عرف عام پذیرفت و نیازمند دقت و تامل و توجه به دیدگاه‌های کارشناسی است.

کتاب موضوع‌شناسی فقهی ارزهای رمزی، بعد از مقدمه‌ای کوتاه در بیان کلیاتی همچون تاریخچه بحث و تبیین جایگاه موضوعی آن در فقه، در فصل اول به بررسی مسائل فنی و معرفی ارزهای رمزی پرداخته است که در فهم درست و رسیدن به حکم شرعی این موضوع، اهمیت بسیار دارد.

مرکز ملی فضای مجازی
انتشارات پژوهشگاه فضای مجازی